

Met een prentenboek over de Filipijnen naar de kleuterklas

“ Hoe interculturaliteit binnenbrengen in de kleuterklas om wereldburgerschap bij het jonge kind te bevorderen?”

Promotor:

Hugo Verkest

Mentor:

Febe Herreman,
Nadine Mae Santiago,
Gigi Baliton Taguinod

BACHELORPROEF

aangeboden tot het verkrijgen van de graad

van Educatieve Bachelor in het Onderwijs: kleuteronderwijs

Door Jente Pardon

Academiejaar 2023-2024

Copyright by VIVES campus Kortrijk

Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van zowel de promotor als de auteur is overnemen, kopiëren, gebruiken of realiseren van deze uitgave of gedeelten ervan verboden. Voor aanvragen tot, of informatie i.v.m. het overnemen en/of gebruik en/of realisatie van gedeelten uit deze publicatie, kunt u zich wenden tot VIVES, Doorniksesteenweg 145, 8500 Kortrijk. Telefoonnummer: +32 56 26 41 48 of via e-mail: campus.kortrijk@vives.be

Voorafgaande schriftelijke toestemming van de promotor is eveneens vereist voor het aanwenden van de in dit afstudeerwerk beschreven (originele) methoden en materiaal en voor de inzending van deze publicatie ter deelname aan wetenschappelijke prijzen of wedstrijden.

Ik draag mijn bachelorproef op aan papa.

Ik mis je!

Ik hoop dat je fier zou zijn.

Abstract

Inleiding

Wereldwijd neemt diversiteit toe, ook in België, waar 21% van de bevolking een buitenlandse achtergrond heeft en 13,4% geen Belg is. In deze globaliserende samenleving is het cruciaal om kleuters voor te bereiden op hun rol als wereldburgers, waarbij ze beseffen hoe culturen elkaar beïnvloeden en samen verantwoordelijk zijn voor mondiale vraagstukken. Interculturaliteit, met wederzijds respect en openheid, bevordert dit besef. Prentenboeken zijn hierbij waardevolle middelen, omdat ze kleuters bewust maken van diversiteit en hen empathie leren. De Filipijnen, met hun rijke mix van Aziatische, Spaanse en Amerikaanse invloeden, bieden een breed scala aan culturele aspecten om kleuters kennis mee te laten maken.

Het doel van deze bachelorproef is het binnenbrengen van interculturaliteit in de kleuterklas om wereldburgerschap te bevorderen.

De onderzoeksvraag is de volgende: Hoe interculturaliteit binnenbrengen in de kleuterklas om wereldburgerschap bij het jonge kind te bevorderen?

Methode

Er wordt gekozen voor een zelfgetekend prentenboek over een Filipijns kind dat een dag naar school gaat. Dit wordt aangevuld met een bijpassende zelfgemaakte handpop en een aantal klasactiviteiten. Zowel het verhaal als de tekeningen worden aangepast en verbeterd door gebruik te maken van de Delphi-methode.

Resultaat

Het handboek wordt in verschillende fasen bijgestuurd op basis van de gekregen feedback. De kleuters ervaren de combinatie van het prentenboek met de handpop als heel leuk en boeiend en zijn op die manier meer betrokken bij en enthousiast voor de activiteiten.

Conclusie

Prentenboeken in combinatie met een handpop en bijhorende activiteiten, kunnen kleuters helpen om de concepten wereldburgerschap en interculturaliteit te ervaren en te begrijpen om zo bij te dragen aan een rechtvaardigere wereld.

Trefwoorden: wereldburgerschapseducatie, Filipijnen, interculturaliteit, kleuterklas, prentenboek

Woord vooraf

Het maken van deze bachelorproef was een grote maar leerzame uitdaging, de laatste stap naar mijn diploma. Het heeft een grote inspanning gevraagd, maar deze heeft naar mijn gevoel geleid tot een prachtig prentenboek met handpop als resultaat. Ik wil graag enkele mensen bedanken, want zonder hen zou dit niet mogelijk geweest zijn.

Als eerste wil ik mijn promotor, mr. Hugo Verkest, hartelijk bedanken voor zijn ondersteuning, tips en vele ideeën. Ook ben ik de directeurs, mevr. Chiara Claus van de Vrije Basisschool Sint-Lodewijk en mevr. Mieke Blomme van VBS Spes Nostra Heule, dankbaar voor de kans die ze me gaven om in hun scholen stage te lopen en mijn praktijkonderzoek uit te voeren.

Mijn dank gaat eveneens uit naar de leerkrachtenteams van beide scholen voor hun hulp bij het verbeteren van mijn prentenboek door het invullen van de vragenlijsten en het geven van waardevolle feedback. Een speciale dank aan mijn mentoren, juf Stephanie Vanacker van de 2e kleuterklas in Sint-Lodewijk van mijn inhaalstage en juf Febe Herreman van de 3e kleuterklas in Heule van mijn bachelorproefstage, voor hun grote steun tijdens mijn stage.

Daarnaast wil ik mijn buitenlandse mentoren op de Filipijnen bedanken: mevrouw Nadine Mae Santiago, mevrouw Gigi Baliton Taguinod alsook mevrouw Teta Aduca, de directeur van de basisschool waar ik mijn buitenlandse stage mocht lopen. Hun gastvrijheid en de onderdompeling in de Filipijnse cultuur waren onvergetelijk.

Ook wil ik de kleuters van het 2e en 3e kleuterklas bedanken voor hun enthousiasme tijdens mijn stage.

Tot slot ben ik mijn moeder, opa en oma ontzettend dankbaar voor hun onvoorwaardelijke steun en liefde. Zonder hen zou ik niet zo ver zijn gekomen.

Jente Pardon

5 juni 2024

Inhoudsopgave

Abstract	3
Woord vooraf	4
Inhoudsopgave	5
Inleiding	8
1 Literatuur	9
1.1 Wereldburgerschap?	9
1.1.1 Definitie	9
1.1.2 Kenmerken van wereldburgerschap	10
1.1.3 Belang van wereldburgerschap	10
1.1.4 Wereldburgerschapseducatie	11
1.2 Interculturaliteit	12
1.2.1 Definitie	12
1.2.2 Kenmerken van interculturaliteit	13
1.2.3 Interculturaliteit in de kleuterklas	15
1.3 Het prentenboek als educatief middel in de kleuterklas	16
1.3.1 Inleiding	16
1.3.2 Interculturaliteit aanbrengen met een prentenboek	16
1.3.3 Kenmerken van een goed prentenboek	17
1.4 Filipijnen	18
1.4.1 Land	18
1.4.2 Politiek	20
1.4.3 Inwoners	20
1.4.4 Klimaat	21
1.4.5 Geschiedenis	21
1.4.6 Taal	22
1.4.7 Cultuur	22
1.4.8 Onderwijs	44

1.4.9	<i>Stage in de Filipijnen</i>	47
1.4.10	<i>Edushare</i>	61
2	Methode	64
2.1	De Filipijnen in de 3 ^{de} kleuterklas	64
2.1.1	<i>Hoe kan ik de kleuters warm maken voor de Filipijnen.</i>	64
2.1.2	<i>Opmaken lesplanning en fiches voor de 3de kleuterklas</i>	65
2.2	Ontwikkelen prentenboek	88
2.2.1	<i>Verhaal</i>	88
2.2.2	<i>Tekeningen</i>	91
2.3	Bijsturing prentenboek	95
2.3.1	<i>Delphi-methode</i>	95
2.3.2	<i>Stappen</i>	95
2.4	Maken van een handpop	97
3	Resultaten	100
3.1	Verschillende fases van het prentenboek	100
3.1.1	<i>Eerste fase</i>	100
3.1.2	<i>Tweede fase</i>	104
3.2	Handpop	108
3.3	Activiteiten.....	108
3.3.1	<i>Activiteit 1: waarneming</i>	108
3.3.2	<i>Activiteit 2: zelf gemaakt verhaal</i>	110
3.3.3	<i>Activiteit 3: dansen zoals in de Filipijnen</i>	110
3.3.4	<i>Activiteit 4: tot-ziens-lied</i>	111
3.3.5	<i>Activiteit 5: introductie pop Rosaline</i>	112
3.3.6	<i>Activiteit 6: prentenboek ontwerpen</i>	112
3.3.7	<i>Activiteit 7: gebed</i>	114
3.3.8	<i>Activiteit 8: turon maken</i>	114
3.3.9	<i>Activiteit 9: aardbevingen</i>	115
3.3.10	<i>Activiteit 10: atlasvlinder meten</i>	115
3.3.11	<i>Hoekenverrijking</i>	116
4	Discussie, conclusie en aanbevelingen	120

Lijst met grafieken	122
Lijst met figuren	123
Bibliografie.....	126
Bijlagen	129

Inleiding

Wereldwijd neemt de diversiteit in landen toe. Ook in België bestaat 21% van de bevolking uit Belgen met een buitenlandse achtergrond en is 13,4% een niet-Belg (Belgische federale overheidsdiensten, 2024). In een wereldwijde samenleving is het van groot belang dat jonge kinderen worden voorbereid op hun rol als wereldburgers. Dit geldt ook voor kleuters, omdat ze zich in een cruciale fase van hun ontwikkeling bevinden. Wereldburgerschap, interculturaliteit en prentenboeken kunnen samen een sterke combinatie vormen om kleuters te helpen begrijpen hoe ze deel uitmaken van een groter geheel en hoe ze kunnen bijdragen aan een rechtvaardigere wereld.

Wereldburgerschap gaat verder dan alleen kennis over andere landen en culturen. Het gaat om het besef dat we afhankelijkheid zijn van elkaar en dat we ook gelijkwaardig zijn. We dragen een gedeelde verantwoordelijkheid voor mondiale vraagstukken (Globi, 2024). Als wereldburger ben je niet alleen verantwoordelijk voor jezelf, maar ook voor anderen en de planeet. Door hier persoonlijk aan bij te dragen worden zowel het eigen leven als de wereld verrijkt.

Interculturaliteit gaat om de interactie en uitwisseling tussen verschillende culturen. Het is een proces waarbij mensen uit verschillende culturele achtergronden met elkaar in contact komen. Ze leren elkaar begrijpen, van elkaar leren, en samenwerken. Dit begrip benadrukt het belang van wederzijds respect, openheid en het waarderen van culturele diversiteit.

Prentenboeken zijn geliefd bij kleuters en zijn een gemakkelijke manier om wereldburgerschap te integreren in het kleuteronderwijs. Door verhalen, personages en prenten of foto's kunnen kleuters leren over hun eigen identiteit en die van anderen, maar ook over diversiteit en mondiale betrokkenheid. Prentenboeken maken abstracte concepten tastbaar en meer verstaanbaar voor jonge kinderen.

Door mijn stage in de Filipijnen kon ik kennis maken met een rijke cultuur met een diverse bevolking, unieke tradities en uitdagingen op het gebied van duurzaamheid. Daarom heb ik gekozen voor de Filipijnen als uitgangspunt voor mijn praktijkgericht onderzoek.

Het doel van deze bachelorproef is het bevorderen van wereldburgerschap door interculturaliteit in de kleuterklas binnen te brengen.

In deze bachelorproef staat de volgende onderzoeksvraag dan ook centraal: Hoe interculturaliteit binnenbrengen in de kleuterklas om wereldburgerschap bij het jonge kind te bevorderen?

1 Literatuur

1.1 Wereldburgerschap?

1.1.1 Definitie

Allereerst wil ik stilstaan bij wat wereldburgerschap nu precies is. In de literatuur zijn verschillende omschrijvingen en definities terug te vinden van wereldburgerschap.

Het Van Dale woordenboek omschrijft wereldburgerschap als “hoedanigheid van wereldburger= kosmopolitisme”. Kosmopolitisme wordt dan weer omschreven als “geschiktheid of streven om zich bij de aard van alle volken aan te passen.” (Van Dale, 2024)

De definitie van Globi (2024) zegt: “Wereldburgerschap uit zich in gedrag dat recht doet aan principes van wederzijdse afhankelijkheid in de wereld, de gelijkwaardigheid van mensen en de gedeelde verantwoordelijkheid voor het oplossen van mondiale vraagstukken”.

Djapo (2021) zegt dat “wereldburgerschap betekent dat je je bewust bent van je verbondenheid met anderen en van de wederzijdse afhankelijkheid”. Albers (2024) zegt dan weer dat “mondiaal burgerschap of wereldburgerschap over kennis, houding en gedrag gaat die onze gezamenlijke verantwoordelijkheid weerspiegelen om 'daar' én 'hier' veranderingen door te voeren die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid”.

In de inspiratiegids van Dessen (2016) vult juf Elisa van Basisschool De Glimlach in Zedelgem wereldburgerschap in als “met de voeten in de wereld staan, weten wat er rond je leeft, je bewust zijn van wereldproblematiek en een steentje bijdragen om dit zo positief mogelijk te benaderen”.

Oxfam (2024) omschrijft wereldburgerschap als “Global citizenship is the term for social, environmental, and economic actions of individuals and communities who recognise that every person is a citizen of the world”.

Deze definities tonen aan dat wereldburgerschap op verschillende manieren kan worden geïnterpreteerd of ingevuld, maar ze delen allemaal belangrijke overeenkomstige kenmerken.

1.1.2 Kenmerken van wereldburgerschap

Wereldburgerschap omvat een aantal kenmerken zoals bewustzijn, betrokkenheid, verantwoordelijkheid, respect voor diversiteit, en samenwerking.

Om een wereldburger te zijn is het belangrijk om bewust te zijn van het feit dat je niet op een eiland leeft in je “eigen” land en omgeving. We zijn wereldwijd sociaal, economisch en ecologisch met elkaar verbonden. Dit betekent dat problemen zoals armoede, ongelijkheid, klimaatverandering, mensenrechten en culturele diversiteit zowel lokaal als wereldwijd voorkomen (Albers, 2024). Het is belangrijk om te beseffen dat het noodzakelijk is om samen te werken om deze mondiale uitdagingen aan te pakken. Daarnaast is het ook belangrijk om je ervan bewust te zijn dat je individuele handelingen en keuzes een impact kunnen hebben op je omgeving en bij uitbreiding ook op de wereld (Anné, Blanckaert, Bynens, & Matton, 2021). Denk daarbij bijv. aan de sigarettenpeuken die in de riolering worden gegooid en op die manier het zeewater kunnen vervuilen en schade kunnen aanbrengen aan fauna en flora.

Vanuit dit bewustzijn kunnen betrokkenheid bij en een gedeelde verantwoordelijkheid voor de samenleving ontstaan. Hierdoor kan je je als wereldburger interesseren voor de lokale en globale vraagstukken en je actief engageren om mee te denken, je gedrag te veranderen en samen te werken met de gemeenschap en dit niet alleen dichtbij, maar ook wereldwijd. Zo ontstaat er onderlinge verbondenheid. (Dessein & Houwy, 2016) (Anné, Blanckaert, Bynens, & Matton, 2021) Dit kan door bijv. vrijwilligerswerk, bewustmakingscampagnes, onderwijsleerplannen, buitenlandse stages te doen enz.

Het is daarenboven ook belangrijk om als wereldburger open te staan voor andere culturen, landen, manieren van werken, manier van denken, nieuwe ideeën, en hier respectvol mee om te gaan en over te communiceren. Door diversiteit te omarmen en de rechten van anderen vanuit gelijkwaardigheid en inclusiviteit te respecteren, dragen we bij aan een rechtvaardigere en duurzamere wereld. (Dessein & Houwy, 2016)

Samengevat kunnen we dus stellen dat wereldburgerschap meer is dan alleen een gevoel van wereldwijde verbondenheid. Het gaat om het nemen van actie om een rechtvaardiger, vreedzamer en duurzamer wereld te creëren voor alle mensen. (CMO, 2024) (Eidhof, Nieuwelink, & Gellinck, 2021)

1.1.3 Belang van wereldburgerschap

We leven in een eengemaakte wereld, waarbij alles met elkaar in verband staat (Dessein & Houwy, 2016). We kunnen vliegen, reizen is gemakkelijker, er is een wereldeconomie en door het internet zijn we ook veel sneller en beter op de hoogte van wat er wereldwijd gebeurt.

Dessein (2016) vergelijkt de wereld met een grootstad of metropool met veel wijken en gemeenschappen en oneindig veel mogelijkheden. Tegelijkertijd zit daarin het gevaar dat wie het moeilijk heeft dreigt te verdwijnen in de anonimiteit en zich maar moet weten te redden. Denk hierbij bijv. aan Burkina Faso die uit het rapport van de Norwegian Refugee Council (NRC) als meest

verwaarloosde vluchtelingencrisis ter wereld komt (Vercruyse, 2024). Jan Egeland, secretaris general van de NRC zegt hierover: “We need a global reboot of solidarity and a refocus on where needs are greatest.” (NRC, 2024)

De wereld is net als onze samenleving sterk veranderd en geglobaliseerd. Dingen die gebeuren in één deel van de wereld hebben heel vaak een invloed op andere delen, denk hierbij bijvoorbeeld aan de oorlog tussen Rusland en Oekraïne die zijn weerslag heeft op de hele wereld en op verschillende vlakken. Door die verbondenheid te erkennen, kunnen we beter begrijpen wat de wereldwijde impact is van lokale gebeurtenissen en acties. Wereldburgerschap kan hierin verandering brengen. Dit bevordert vrede, verdraagzaamheid en welzijn voor alle mensen, ongeacht hun nationaliteit

Met andere woorden is wereldburgerschap belangrijk omdat het ons helpt om een meer inclusieve, vreedzame, rechtvaardige en duurzame wereld te creëren door middel van bewustwording, betrokkenheid en actie op wereldwijd niveau. (Culturele diversiteit en wereldburgerschap, 2024)

1.1.4 Wereldburgerschapseducatie

1.1.4.1 Definitie

In Europa is wereldburgerschapseducatie (WBE) de afgelopen 20 jaar heel wat belangrijker geworden. In 2002 werd hiervoor de basis gelegd in de Verklaring van Maastricht over Global Citizenship. In 2022 werd deze vernieuwd in de Verklaring van Dublin. In deze verklaring wordt volgende definitie van wereldburgerschapseducatie (WBE) gegeven:

“WBE is onderwijs dat mensen in staat stelt kritisch na te denken over de wereld en hun plaats daarin; om hun ogen, hart en geest te openen voor de realiteit van de wereld op lokaal en mondiaal niveau. Het stelt mensen in staat te begrijpen, zich voor te stellen, te hopen en te handelen om een wereld tot stand te brengen van sociale en klimaatrechtvaardigheid, vrede, solidariteit, gelijkheid en rechtvaardigheid, duurzaamheid op aarde en internationale verstandhouding. Het gaat om respect voor mensenrechten en diversiteit, inclusie en een waardig leven voor iedereen, nu en in de toekomst.” (Enabel, 2023)

De wereld is aan verandering toe en onderwijs speelt daar een cruciale rol in. De Verenigde Naties formuleerde in 2015 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals of SDGs). SDG 4.7 stelt:

“Tegen 2030 verwerven alle leerlingen kennis en vaardigheden die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling. (Anné, Blanckaert, Bynens, & Matton, 2021)

Onderwijs is de sleutel tot het realiseren van deze doelen (Unesco, 2016). Op school kan iedereen bereikt worden, uit alle lagen en groepen van de bevolking. Scholen kunnen een omgeving creëren waarin kinderen leren om bewuste keuzes te maken en op die manier kunnen meewerken aan een duurzame samenleving. Hun kennis wordt verruimd. Ze leren er vaardigheden zoals verbanden leggen, kritisch denken, communicatie, samenwerking en probleemoplossing. Ze maken kennis met andere perspectieven en leren een positieve en open houding aan te nemen. Deze vaardigheden zijn nodig voor het ontwikkelen van een mondiaal bewustzijn en bevorderen op die manier een rechtvaardige en vreedevolle wereld. (Enabel, 2023)

1.1.4.2 Wereldburgerschapeducatie en kleuters

“Het is belangrijk om vanaf zeer jonge leeftijd, samen werk te maken van een mooiere, betere, solidaire wereld met geëngageerde en ruimdenkende mensen”. (Dessein & Houwy, 2016) Wereldburgerschap begint al in de kleuterklas (Klasse, 2024). Ook al kunnen kleuters misschien nog niet volledig begrijpen wat wereldburgerschap is, toch kunnen ze op eenvoudige manier kennis maken met diversiteit, respect voor anderen en het idee van een wereldwijde samenleving. Kleuters kunnen leren over verschillende culturen met verhalen, liedjes, spelletjes en activiteiten. Hierbij kunnen ze andere tradities, talen, kleding en ander eten leren kennen. Ze kunnen leren dat er verschillende manieren van leven zijn en dat dit iets moois is.

Kleuters kunnen empathie ontwikkelen door verhalen of rollenspel, waarbij ze leren zich in anderen te verplaatsen en respect te hebben voor hun gevoelens en ervaringen, ongeacht hun achtergrond. Milieubewustzijn kan op een speelse manier worden gestimuleerd, bijvoorbeeld door zaadjes te planten, afval te recyclen en liedjes over de natuur te zingen. Hierdoor leren ze op hun niveau zorg te dragen voor de planeet en maken ze kennis met duurzaamheid en het belang daarvan voor toekomstige generaties. Daarnaast leren kleuters samenwerken en vriendschappen sluiten door samen te spelen en werken met klasgenoten van verschillende achtergronden, en via kinderprogramma's en social media in contact te komen met kleuters uit andere landen en culturen. (Klasse, 2024)

Door met deze concepten en waarden reeds op jonge leeftijd kennis te maken kunnen kleuters een basis leggen voor een wereldburgerschap wat hen hun hele leven zal beïnvloeden. Werken rond interculturaliteit is een manier om dit bij kleuters te stimuleren.

1.2 Interculturaliteit

1.2.1 Definitie

Het Van Dale woordenboek omschrijft interculturaliteit als “het naast elkaar voorkomen van verschillende culturen, die door intensief contact elkaar beïnvloeden en eventueel in elkaar opgaan.” (Van Dale, 2024)

“Interculturaliteit betekent dat men ervan uitgaat dat verschillende culturen naast elkaar kunnen bestaan en elkaar wederzijds zullen beïnvloeden, zonder echter geheel te verdwijnen. Het gaat om

gelijkwaardige uitwisseling en communicatie tussen diverse culturele groepen, met aandacht voor etniciteit, religie, taal en nationaliteit". (About meaning, 2024)

"Interculturaliteit verwijst naar de interactie tussen verschillende culturen. Hierbij staan wederzijds begrip, respect en dialoog centraal. Het concept gaat verder dan alleen het naast elkaar bestaan van verschillende culturen (multiculturaliteit). Bij interculturaliteit staat de dynamische en wederzijdse uitwisseling tussen culturen centraal. Hierbij worden culturele verschillen erkend en gewaardeerd, en is er een actieve betrokkenheid in het leren van en communiceren met mensen uit andere culturen". (Intercultureel in de klas, 2024)

Deze definities hebben een aantal kenmerken van interculturaliteit gemeen die hieronder verder worden besproken.

1.2.2 Kenmerken van interculturaliteit

Interculturaliteit en diversiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Binnen interculturaliteit is het erkennen van verschillende culturen en wederzijds respect heel belangrijk. Iedereen is gelijkwaardig ongeacht zijn cultuur, geloofsovertuiging, situatie,... In tegenstelling tot multiculturaliteit, legt interculturaliteit een sterke nadruk op fundamentele mensenrechten voor iedereen, ongeacht culturele achtergrond. Bij multiculturaliteit wordt soms aanvaard dat de mensenrechten niet altijd evenwaardig worden gerespecteerd, omdat dat eigen is aan bepaalde culturen. (Draulans & De Tavernier, 2006)

Het is belangrijk om culturele achtergronden en tradities te leren kennen. Als we meer begrip hebben voor elkaar en leren samenwerken ontstaat er wederzijds respect. Vanuit dit wederzijds respect kunnen de verschillende culturen actief met elkaar communiceren via een open dialoog. Dit is belangrijk om misverstanden te vermijden en conflicten te voorkomen. Een serie zoals "Shalom allemaal! van Play-4 is een voorbeeld van hoe een vaak onbegrepen cultuur, binnen laat kijken in hoe het leven voor hen is. Dit zet aan tot meer en diepgaandere gesprekken en kan ook leiden tot een harmonieuzere samenleving.

Empathie en inlevingsvermogen spelen hierbij een cruciale rol. Als je gevoelens van anderen kan aanvoelen en je kan je inleven in de situatie van iemand anders en begrijpen wat de belangen, wensen en behoeften van die andere zijn, dan kom je dichterbij elkaar en kan je zonder vooroordelen andere culturen beter leren kennen. Door in interactie te gaan met elkaar en met andere culturen krijgen we nieuwe perspectieven en nieuwe ideeën, wat een verrijking is voor het eigen denken en handelen. Dit kon ik voor ik vertrok op buitenlandse stage aan den lijve ondervinden. Ik werd, samen met mijn medestudenten, uitgenodigd door de consul van het Consulaat van de Filipijnen, Mr Ronny De Blaere, voor het Sinulogfeest in Merkssem op 21 januari 2024. Dit begon met een misviering en daarna mochten we mee gaan eten. Ik leerde daar een meisje met Filipijnse achtergrond kennen en kon met haar over de Filipijnen en Filipijnse gewoonten praten. Dit vond ik echt een meerwaarde ter voorbereiding van mijn buitenlandse stage in de Filipijnen.

Figuur 1: Sinulogfeest in de Sint-Bartholomeuskerk in Merksem

Samenwerken en samen creëren zijn eveneens centrale aspecten van interculturaliteit. Door samen te werken met mensen van verschillende culturele achtergronden ontstaan innovatieve ideeën en oplossingen. Wanneer er samengewerkt wordt vanuit gelijkheid en inclusie, zal geen enkele cultuur boven een andere staan. Interculturaliteit verwacht niet dat de culturele identiteit wordt geloofchend. Het is wel belangrijk dat mensen openstaan voor verandering en wederzijdse beïnvloeding. Interculturaliteit stimuleert een houding van voortdurend leren en ontwikkelen. We moeten bereid zijn om te leren van en met anderen. Dat draagt bij aan zowel persoonlijke als professionele groei. Hiervoor is het belangrijk dat je je als mens kan aanpassen aan verschillende culturele contexten.

“Interculturaliteit is essentieel in onderwijs, werkplekken, gemeenschappen en andere sociale omgevingen om inclusiviteit en een harmonieuze samenwerking te bevorderen”. (Krols, Simons, & de Graaf, 2011) In Vlaanderen zijn tal van interculturele initiatieven terug te vinden. Hieronder worden een aantal voorbeelden genoemd.

School in Zicht: Dit project helpt ouders met de schoolkeuze door hen in contact te brengen met scholen die diversiteit hoog in het vaandel dragen. Ze organiseren schoolbezoeken en informatiesessies om te zorgen voor een betere mix van kinderen met verschillende achtergronden.

Mentorprogramma DUO for a JOB: Dit programma koppelt jonge werkzoekenden met een migratieachtergrond aan ervaren 50-plusser professionals (mentoren). Door samen te werken, krijgen de jongeren begeleiding en ondersteuning om hun weg te vinden op de arbeidsmarkt.

KunstZ: Dit is een theatergezelschap in Antwerpen dat diversiteit en inclusie centraal stelt. Ze maken voorstellingen waarin mensen van verschillende culturele achtergronden samenwerken en hun verhalen delen.

De Sloep: Dit Gentse project richt zich op gezinnen met jonge kinderen en biedt ondersteuning en activiteiten aan die interculturele ontmoetingen bevorderen. Ze organiseren onder andere speelgroepen en opvoedingsondersteuning. Ze maakten ook de documentaire “Over vaders” over twee vaders met een immigratieachtergrond die hulp zochten bij De Sloep voor de opvoeding van hun kinderen.

Muntpunt - 'Leren van elkaar': Dit is een initiatief in Brussel waar mensen van verschillende culturen samenkomen om van elkaar te leren via workshops, lezingen en culturele evenementen. Dit bevordert wederzijds begrip en respect.

Samenlevingsopbouw Antwerpen (SAAMO): Dit is een organisatie die projecten en activiteiten inricht die gericht zijn op het verbeteren van de leefomstandigheden en het bevorderen van sociale cohesie in diverse wijken. Dit omvat buurtfeesten, interculturele dialogen en gemeenschapsprojecten. SAAMO vind je ook nog in 7 andere regio's waaronder West-Vlaanderen.

Deze projecten tonen hoe interculturaliteit actief bevorderd wordt in Vlaanderen door middel van educatie, kunst, gemeenschapswerk en persoonlijke contacten.

1.2.3 Interculturaliteit in de kleuterklas

Interculturaliteit toepassen in de kleuterklas is een waardevolle manier om jonge kinderen bewust te maken van diversiteit en het belang van respect en begrip voor verschillende culturen.

Kinderen staan al op jonge leeftijd heel open voor nieuwe ervaringen. Door kleuters vanaf het begin van hun schooltijd in contact te brengen met diversiteit, kunnen ze meer begrip en respect opbrengen voor kinderen die er anders uitzien of andere gewoontes hebben. Als je op een interculturele manier werkt in de kleuterklas draagt dit bij tot het verminderen van vooroordelen en stereotypen. Dit helpt om een inclusieve leeromgeving te creëren, waarin alle kinderen mogen zijn wie ze zijn en ze zich gewaardeerd en gerespecteerd voelen.

De leerervaring van kleuters wordt rijker door te leren over verschillende culturen en tradities. Het stimuleert hun nieuwsgierigheid en prikkelt hen om op onderzoek uit te gaan. Het zorgt ervoor dat de ze de wereld beter begrijpen. Tegelijkertijd kunnen kleuters empathie en sociale vaardigheden ontwikkelen. Door samen te spelen, leren ze om te gaan met verschillende achtergronden en deze te respecteren.

Door intercultureel begrip te stimuleren in de kleuterklas worden kinderen voorbereid op een diverse samenleving. Ze leren op een goede en liefdevolle manier te communiceren en samen te werken met anderen. Door daarbij ook andere talen te laten horen en spreken wordt niet alleen hun taalontwikkeling gestimuleerd, maar moedigt het ook een positieve houding ten opzichte van

meertaligheid aan. Ook dit draagt bij aan een inclusieve omgeving waarin alle talen worden gewaardeerd.

Kortom, “interculturaliteit in de kleuterklas legt niet alleen de basis voor een succesvolle academische ontwikkeling, maar ook voor een gezonde sociale en emotionele groei in een diverse wereld. Het is een investering in de toekomst van kinderen als wereldburgers met een brede kijk op de wereld.” (Schoolportaal.be, 2024)

Ook op kleuterniveau zijn er in Vlaanderen initiatieven terug te vinden. Zo heeft het agentschap Opgroeien een boekenlijst met het thema: Opvoeden zonder vooroordelen, intercultureel (voor)lezen. In deze lijst kan je boeken en verhalen terugvinden die verschillende culturen en achtergronden vertegenwoordigen. Ze kunnen thuis of in de kleuterklas worden voorgelezen om kinderen te laten kennismaken met diverse tradities en levenswijzen. (Opgroeien, 2024)

1.3 Het prentenboek als educatief middel in de kleuterklas

1.3.1 Inleiding

Prentenboeken zijn een belangrijk educatief middel in de kleuterklas. Ze leren jonge kinderen over nieuwe culturen en ideeën. Daarenboven kan het hen helpen bij hun taal- en cognitieve ontwikkeling. Als je als kleuterleerkracht prentenboeken in de klas gebruikt kan je een rijke leeromgeving creëren. De kleuters kunnen hiermee hun kennis en vaardigheden op verschillende gebieden ontwikkelen. Het interactief voorlezen van prentenboeken helpt de woordenschat, zinsbouw, verhaalbegrip en communicatievaardigheden van de kleuters vergroten.

In dit hoofdstuk gaan we onderzoeken hoe een prentenboek over de Filipijnen kan worden gebruikt om verschillende aspecten van leren bij kleuters te bevorderen, waaronder culturele bewustwording, taalvaardigheden en sociale-emotionele groei. (Klasse, 2024) (Kwant, Hoofdstuk 2: Prentenboeken en sociaal-emotionele ontwikkeling, 2011)

1.3.2 Interculturaliteit aanbrengen met een prentenboek

Prentenboeken zijn uitstekende hulpmiddelen om interculturaliteit in de kleuterklas te bevorderen. Door je prentenboeken zorgvuldig te kiezen en te gebruiken, kan je als kleuterleerkracht je kleuters bewust maken van de diversiteit in de wereld. Je helpt hen hiermee empathie te ontwikkelen voor mensen met verschillende achtergronden. Het begint met het selecteren van boeken die personages uit verschillende culturen en achtergronden bevatten. Dit laat de kleuters zien dat de wereld vol is met mensen die er anders uitzien en andere tradities hebben en toch net als zichzelf zijn.

Verhalen die inclusie en respect voor verschillende culturen bevorderen, zijn heel waardevol. Ze laten zien dat, ondanks de verschillen, mensen veel gemeen hebben. Het kiezen van boeken met multiculturele thema's, zoals feesten, tradities, voeding, kleding, en familie, helpt kleuters om deze verschillende culturele praktijken te begrijpen en te waarderen. Dit kan verder worden versterkt door prentenboeken te gebruiken die meertaligheid promoten. Dit ondersteunt niet alleen de

taalontwikkeling, maar ook een gevoel van herkenning en waardering voor kinderen die thuis een andere taal spreken.

Als je een prentenboek hebt voorgelezen, is het belangrijk om gesprekken te leiden over de thema's, personages en culturele aspecten van het verhaal, bijv. "Hoe gingen de kinderen in het boek naar school en hoe is dit bij ons in de klas?" Dit moedigt de kleuters aan om na te denken over verschillende standpunten en vragen te stellen over culturele verschillen. Door hierover met kleuters te discussiëren worden hun kritische denkvaardigheden gestimuleerd en helpt het hen om een bredere wereldvisie te ontwikkelen. (Veen & Stronkhorst, 2024)

Daarnaast kan je als kleuterleerkracht creatieve activiteiten organiseren die aansluiten bij de thema's van het prentenboek. Dit kan variëren van knutselen en het koken van gerechten uit verschillende culturen, tot het spelen van traditionele spellen uit andere landen. Deze activiteiten maken het leren interactief en leuk, en helpen de kleuters om op een praktische manier meer te leren over andere culturen.

Door prentenboeken op deze manier in te zetten, kan je als kleuterleerkracht een inclusieve en interculturele leeromgeving creëren. Dit stimuleert kleuters om te leren en te groeien, terwijl ze respect en begrip voor diversiteit ontwikkelen. Zo kunnen prentenboeken een krachtig middel zijn om interculturaliteit in de kleuterklas te bevorderen.

1.3.3 Kenmerken van een goed prentenboek

Een goed prentenboek heeft verschillende kenmerken die het aantrekkelijk maken en de educatieve waarde voor kleuters vergroot. Ten eerste zijn aansprekende illustraties cruciaal. Ze moeten helder en kleurrijk zijn om de aandacht van de kleuters te trekken. Expressieve illustraties die emoties en acties duidelijk weergeven, ondersteunen het verhaal visueel. Daarnaast moeten er voldoende details in de illustraties zitten. Zo stimuleren ze de verbeelding van de kleuters. Dit mag echter niet te veel of overweldigend zijn.

Het verhaal zelf moet eenvoudig en begrijpelijk zijn. Het moet een duidelijke plot bevatten dat gemakkelijk te volgen is. Herhalende zinnen of patronen helpen kleuters het verhaal te begrijpen en te onthouden. Verhalen die aansluiten bij de ervaringen en interesses van kinderen zijn vaak aantrekkelijker voor de kleuters. Dit kunnen thema's zijn zoals familie, vriendschap of dieren. Eenvoudige woorden en het gebruik van ritme en rijm maken het verhaal leuker en gemakkelijker te onthouden. Directe rede helpt de kleuters om zich in te leven in de personages en hun emoties beter te begrijpen.

Zowel de prenten als de taal in een prentenboek moeten geschikt zijn voor de leeftijd en het niveau van de doelgroep. Bij oudere kinderen kunnen er meer details in de prenten worden weergegeven dan bij jongere kinderen. Hoe jonger de kinderen hoe eenvoudiger de taal en hoe korter de zinnen moeten zijn.

Ook interactie speelt een belangrijke rol in een goed prentenboek. Kleuters worden aangemoedigd om te reageren of mee te doen met het verhaal als er vragen of aanwijzingen in de tekst staan. Dit

vergroot hun betrokkenheid. Daarnaast kunnen boeken met flapjes om te tillen of verschillende texturen om aan te raken de leeservaring verrijken.

Een goed prentenboek heeft ook een educatieve waarde. Boeken die kleuters iets leren, zoals kleuren, vormen, cijfers of belangrijke levenslessen, voegen extra waarde toe. Boeken die verschillende culturen, achtergronden en perspectieven vertegenwoordigen, kunnen bijdragen aan een bredere kijk op de wereld.

Daarnaast is het belangrijk dat prentenboeken niet te lang zijn. Aangezien kleuters vaak een korte aandachtsspanne hebben, moeten de teksten kort en to-the-point zijn. Een prentenboek bevat meestal niet meer dan 32 pagina's.

Tenslotte moeten prentenboeken veilig en duurzaam zijn. Ze moeten gemaakt zijn van kindvriendelijke materialen die niet schadelijk zijn. Aangezien kleuters prentenboeken vaak meerdere keren willen lezen en bekijken moeten ze bestand zijn tegen intensief gebruik.

Een goed prentenboek combineert al deze elementen om een rijke, boeiende en educatieve leeservaring te bieden aan kleuters. (Schmid, 2024) (Prentenboek.nl, 2024)

1.4 Filipijnen

1.4.1 Land

De Filipijnen is een archipel (eilandgroep) van 7107 eilanden en ligt tussen de Filipijnenzee (oostkant) en de Zuid-Chinese Zee (westkant). Het land heeft een totaal landoppervlak van ongeveer 300 000 km² en is ruim 9 maal zo groot als België. Slechts ongeveer 1.000 eilanden zijn bewoond. Het land kan ruwweg worden onderverdeeld in drie hoofdgebieden: Luzon in het noorden, Visayas in het midden, en Mindanao in het zuiden. Er zijn 11 grote eilanden die ongeveer 94% van het totale landoppervlak innemen. Het land is onderverdeeld in 81 provincies (voor administratief gemak in 17 regio's gegroepeerd). De provincies zijn onderverdeeld in steden en gemeenten. Er zijn een tientallen steden die niet vallen onder het bestuur van een provincie, maar onafhankelijk zijn. Die vallen dan direct onder de nationale overheid. Steden en gemeenten zijn dan nog eens onderverdeeld in barangays (de kleinste bestuurlijke eenheid in de Filipijnen). Manilla is de hoofdstad van de Filipijnen en ligt op het grootste eiland Luzon. Het is het politieke, economische en culturele centrum van het land. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021) (GOV.PH, 2024)

Het land heeft een gevarieerd landschap, waaronder bergen, regenwouden, vlaktes en kustgebieden.

Figuur 2: De Filipijnen

De vlag van de Filipijnen is een krachtig nationaal symbool met diepgaande symboliek en betekenis voor het Filipijnse volk.

Figuur 3: Filipijnse vlag

De economie van de Filipijnen is gebaseerd op landbouw, industrie, diensten en toerisme. Belangrijke exportproducten zijn elektronica, textiel, kokosproducten en fruit. De economie van de Filipijnen is een van de snelst groeiende in Zuidoost-Azië. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021) (GOV.PH, 2024)

Bayombong, waar mijn stageplaats zich bevindt, is een stad gelegen in de provincie Nueva Vizcaya op het eiland Luzon. Het ligt in het noorden van Luzon, ongeveer 268 kilometer ten noorden van Manila. Nueva Vizcaya grenst in het noorden aan de provincie Ifugao, in het westen aan Benguet, in het zuiden aan Nueva Ecija en in het oosten aan Quirino. Bayombong is de hoofdstad van Nueva Vizcaya en is een belangrijk handels- en bestuurscentrum in de regio.

1.4.2 Politiek

De Filipijnen zijn een republiek met een presidentieel systeem. Het land heeft een geschiedenis van politieke instabiliteit en corruptie, maar heeft de laatste jaren stappen gezet om deze kwesties aan te pakken.

Het land wordt geleid door een president die zowel het staatshoofd als de regeringsleider is. De president wordt direct gekozen voor een termijn van zes jaar en kan niet worden herkozen voor een opeenvolgende termijn. Hij heeft uitgebreide uitvoerende bevoegdheden en is verantwoordelijk voor het benoemen van ministers en het beheren van het overheidsbeleid. De Filipijnse overheid bestaat uit drie takken: de uitvoerende macht, de wetgevende macht en de rechterlijke macht. Naast de president bestaat de uitvoerende macht uit verschillende ministeries en agentschappen die verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van overheidsbeleid. De wetgevende macht bestaat uit het Congres, bestaande uit de Senaat en het Huis van Afgevaardigden, die wetten aannemen en het overheidsbudget goedkeuren. De rechterlijke macht is onafhankelijk en is belast met het interpreteren van de wet en het handhaven van de grondwet.

Er is een verscheidenheid aan politieke partijen. De belangrijkste partijen zijn onder meer de Liberal Party, Nacionalista Party, en Partido Demokratiko Pilipino-Lakas ng Bayan (PDP-Laban). Coalities tussen verschillende partijen zijn gebruikelijk, vooral tijdens verkiezingen. (GOV.PH, 2024)

Enkele van de belangrijkste politieke kwesties waarmee de Filipijnse regering wordt geconfronteerd, zijn onder meer armoedebestrijding, corruptiebestrijding, infrastructuurontwikkeling en het bevorderen van economische groei. De regering streeft naar sociale rechtvaardigheid en economische vooruitgang, maar wordt geconfronteerd met uitdagingen zoals inkomensongelijkheid en regionale ontwikkelingsdiscrepanties. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021)

De politiek in Bayombong wordt beheerd door lokale functionarissen, waaronder de burgemeester, viceburgemeester en raadsleden. Zoals in veel steden en gemeenten in de Filipijnen, wordt het lokale bestuur van Bayombong geregeld volgens de wetten en voorschriften van de Filipijnse overheid. De lokale overheidsfunctionarissen worden gekozen door de inwoners van Bayombong tijdens reguliere verkiezingen die om de paar jaar plaatsvinden. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021) (GOV.PH, 2024)

1.4.3 Inwoners

De bevolking telt ongeveer 110 miljoen mensen en bestaat uit meer dan 175 etnische groepen, waarbij de grootste groepen de Tagalog, Cebuano, Ilocano, Bisaya/Binisaya, Hiligaynon Ilonggo, Bicol, en Waray zijn. De Filipino's zijn ook bekend om hun grote verspreiding wereldwijd, met veel Filipino's die in het buitenland werken en geld naar huis sturen.

De Filipino's staan bekend om hun gastvrijheid en sterke gemeenschapszin en familiebanden. Bezoekers worden vaak met open armen ontvangen. Het land kent talrijke kleurrijke festivals, of "fiestas", zoals Sinulog in Cebu City ter ere van het Santo Niño (Heilig Kind). Religie speelt een belangrijke rol in het dagelijks leven, met ongeveer 80% van de bevolking die rooms-katholiek is. Er

zijn ook aanzienlijke minderheden van protestanten, moslims (vooral in het zuiden van Mindanao), en andere religies. De Filipijnse keuken is een mengeling van inheemse, Spaanse, Chinese, en Amerikaanse invloeden. Populaire gerechten zijn adobo, sinigang, en lechon. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021)

Bayombong heeft naar schatting een bevolking van ongeveer 60.000 mensen. De bevolking bestaat uit een mix van etnische groepen, waaronder de Ilocano, de Gaddang en de Tagalog, naast andere minderheden. (GOV.PH, 2024)

1.4.4 Klimaat

Verschillende seizoenen zoals in Europa bestaan niet op de Filipijnen. Het droge seizoen loopt van halverwege januari tot maart. Het hete seizoen begint in maart en duurt tot mei. In die tijd kunnen de temperaturen stijgen tot wel 40 graden Celcius.

Over het algemeen kunnen de klimaatomstandigheden in de Filipijnen sterk variëren afhankelijk van de locatie en het seizoen, maar het land geniet over het algemeen van een warm en zonnig klimaat dat aantrekkelijk is voor toeristen.

Het klimaat van Bayombong wordt over het algemeen gekenmerkt door een tropisch regenwoudklimaat, kan ook worden beïnvloed door zijn hogere ligging en nabijheid van bergachtige gebieden. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021)

1.4.5 Geschiedenis

In de vroege geschiedenis van de Filipijnen waren de oorspronkelijke bewoners voornamelijk jagers-verzamelaars. Zij waren afhankelijk van de natuurlijke omgeving voor hun voedselvoorziening. Later kwamen migrerende groepen die de oorspronkelijke inwoners naar afgelegen bergachtige gebieden verdreven en zichzelf vestigden langs de kusten. Hier begonnen ze met landbouwactiviteiten, waaronder de teelt van rijst. De rijstvelden die toen werden aangelegd, blijven tot op de dag van vandaag bestaan en worden nog steeds bewerkt door de lokale bevolking.

De Filipijnen hebben een rijke geschiedenis die Spaanse, Amerikaanse, en Japanse invloeden omvat vanwege verschillende periodes van koloniale overheersing. Dit heeft geleid tot een unieke mengeling van culturen en tradities. Na honderden jaren van koloniale overheersing door Spanje en later de Verenigde Staten, werden de Filipijnen in 1946 een onafhankelijke republiek.

De Filipijnen zijn meer dan 300 jaar een Spaanse kolonie geweest. In het jaar 1896 is de Filipijnse revolutie begonnen met als leider Andres Bonifacio. Op 12 juni 1898 werd de Filipijnse onafhankelijkheid uitgeroepen. De Amerikanen waren toen erg terughoudend om de Filipijnen onafhankelijkheid te verlenen, omdat ze hun handelsbelangen wilden beschermen tegen andere landen, zoals Nederland, Engeland en Japan. Dit veroorzaakte dan weer een oorlog tussen de Filipino's en de Amerikanen. Hier kwamen meer dan 200 000 Filipino's om het leven. In 1946 werden de Filipijnen dan echt onafhankelijk. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021) (GOV.PH, 2024)

1.4.6 Taal

De officiële talen zijn Filipijns (gebaseerd op Tagalog) en Engels. Er zijn echter ook veel regionale talen en dialecten. Er worden meer dan 170 talen en dialecten gesproken. Regionale talen zoals Cebuano, Ilocano, en Hiligaynon worden ook veel gebruikt. (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021)

Al van in de kleuterschool leren kinderen van jongs af aan Engels. Hierdoor kunnen de meeste kinderen de taal vlot spreken. De mate van vaardigheid kan variëren, afhankelijk van de hoeveelheid oefening die ze thuis krijgen. Dit wordt voor een groot stuk beïnvloed door hoe betrokkenheid hun ouders zijn. De meeste kleuters worden tweetalig opgevoed. De leerkrachten geven soms uitleg aan een kind in hun 'thuis taal' als het kind iets niet goed begrijpt.

Op school worden de helft van de lessen in het Engels gegeven en de andere helft in het Tagalog. Hierdoor gebruiken de kinderen vaak een mengeling van beide talen. Dit merk je ook sterk op buiten de schoolomgeving. Filipino's kunnen zich goed uitdrukken in het Engels tijdens gesprekken, maar je hoort vaak ook een mengelmoes van Tagalog en Engels.

1.4.7 Cultuur

De Filipijnen hebben een rijke culturele mix, beïnvloed door inheemse tradities, Spaanse kolonisatie, Amerikaanse invloeden en andere Aziatische culturen. Muziek speelt een belangrijke rol in het dagelijkse leven van de Filipino's. Ze bezitten een sterke traditie van volksmuziek, OPM (Original Pilipino Music), maar ook van moderne genres zoals pop en rock. De Filipijnen hebben een rijke traditie van visuele kunst, dans, en literatuur, en het land heeft veel bekende kunstenaars en schrijvers voortgebracht die zowel binnenlandse als internationale erkenning hebben gekregen. “Deze veelzijdigheid en rijkdom aan cultuur maken de Filipino's tot een uniek en veerkrachtig volk, met een sterke identiteit en een warme, gastvrije aard.” (Bloom, Harding, Brash, Grosberg, & Stewart, 2021) Hier volgen enkele persoonlijke ervaringen van tijdens mijn stage in de Filipijnen.

1.4.7.1 Parade

Tijdens mijn stage heb ik een parade gezien, waarin verschillende scholen en gemeenten uit de provincie Nueva Vizcaya vertegenwoordigd waren. Elke groep presenteerde zich met unieke kleuren en kledij. Tijdens de parade werd er gedanst, muziek gespeeld en met vlaggen gezwaaid. Ik heb van dit spektakel kunnen genieten bij de schoolpoort van mijn stageschool.

Figuur 4: Parade in Bayombong

1.4.7.2 Valentijn

In de regio waar ik verbleef, was Valentijnsdag een populaire feestdag. Langs de straten zag je overal kraampjes waar je Valentijn cadeautjes kon kopen. Ook op mijn stageschool leefde dit heel erg bij de kinderen. Ze gaven elkaar en de leerkrachten cadeautjes, en ook ik ontving een attentie.

Figuur 5: Valentijn kraampje in Bayombong

1.4.7.3 Uitstappen

1.4.7.3.1 Waterval

Mijn medestudenten en ik werden uitgenodigd om een waterval te bezoeken. Er zijn veel natuurlijke watervallen in de Filipijnen. We vertrokken samen met studenten van Saint Mary's University. De reis naar de waterval was een hele onderneming. Vanaf de universiteit moesten we eerst met een tricycle¹ naar een rivier rijden, waar we vervolgens de rivier overstaken met een kleine boot. Na het oversteken van de rivier vervolgden we onze weg weer met de tricycle, maar vanwege de steile hellingen op de berg konden we niet altijd verder rijden en moesten we regelmatig uitstappen. Na de laatste rit met de tricycle moesten we anderhalf uur te voet de berg op. Tijdens de wandeling kwamen we onderweg geiten tegen, een veelvoorkomend beeld op de Filipijnse velden, waar koeien en geiten vaak staan, meestal vastgebonden aan een touw.

Ondanks de vermoeiende wandeling was de aankomst bij de waterval de inspanning waard. We genoten van zwemmen, het beklimmen en springen van rotsen, en kregen de kans om te proeven van de Filipijnse keuken, want de Filipijnse studenten hadden eten voor ons voorzien.

Figuur 6: Onderweg naar de Bansing Falls in Bayombong

¹ Een tricycle is een driewielig voertuig dat in de Filipijnen vaak wordt gebruikt als openbaar vervoer.

Figuur 7: Onderweg naar de Bansing Falls in Bayombong

Figuur 8 Geiten onderweg naar de Bansing Falls In Bayombong

Figuur 9: Rivier onderweg naar de Bansing Falls In Bayombong

Figuur 10: De Bansing Falls in Bayombong

Figuur 11: Springen van de rots aan de Bansing Falls in Bayombong

Figuur 12: Samen met de Filipijnse studenten eten aan de Bansing Falls in Bayombong

1.4.7.3.2 Natuurpark

Samen met drie medestudenten van Saint Mary's University (SMU) bezochten we een natuurpark. Om daar te komen, moesten we een uur lang met een jeepney² reizen. Dit was niet erg comfortabel omdat de jeepney overvol was en ik gedurende de hele rit gebukt moest zitten vanwege mijn lengte. Bovendien zijn de wegen in de Filipijnen hobbelig, waardoor ik soms van mijn zitplaats werd geschud. Eenmaal aangekomen, betaalden we de toegangsprijs en kregen we toegang tot het park.

We kozen ervoor om het ecopad te bewandelen, wat een plezierige ervaring was. We liepen over een hangbrug en tussen de bomen door, waarbij we onderweg verschillende citaten en opdrachten tegenkwamen. Na de wandeling gingen we kanoën op een vijver.

In het natuurpark was ook een 'animal paradise' te vinden, een soort mini-dierentuin. De omstandigheden voor de dieren waren echter niet optimaal. Ze zaten vaak alleen of in groepen in ijzeren kooien zonder enige vorm van verrijking.

Figuur 13: Lower Magat eco-tourism park San Luis, Diadi, Nueva Vizcaya

² De jeepney is een omgebouwde achtergebleven jeep uit de Amerikaanse bezetting, die gebruikt wordt als een soort bus.

Figuur 14: Lower Magat eco-tourism park San Luis, Diadi, Nueva Vizcaya

1.4.7.3.3 Museum

We bezochten het Banaue museum gewijd aan de kleding en textiel die traditioneel met de hand werden en nog steeds worden vervaardigd door bepaalde stammen in de Filipijnen. Er werd ons verteld dat er in stedelijke gebieden vaak een stereotype heerste over de gemeenschappen die in afgelegen berggebieden leefden, waarbij werd aangenomen dat zij nog steeds op dezelfde manier leefden als in het verleden en als minder ontwikkelde mensen werden beschouwd. Gelukkig is deze perceptie en deze vorm van discriminatie de laatste jaren verbeterd.

We konden zien hoe traditionele huizen werden gebouwd en hoe ze eruitzagen. Deze huizen werden niet met spijkers of andere bevestigingsmiddelen samengevoegd. Er werd gebruik gemaakt van een ingenieus houtsnijwerk om de balken van het huis bij elkaar te houden.

Figuur 15: Banaue museum in Batad Banaue

Figuur 16: Banaue museum in Batad Banaue

Figuur 17: Banaue museum in Batad Banaue

Figuur 18: Banaue museum in Batad Banaue

1.4.7.3.4 Cebu

Tijdens mijn verblijf op de Filipijnen viel ook de Holy Week (Goede week), een week van religieuze vieringen en vakantie. In deze periode bezochten we het eiland Cebu, waar we diverse activiteiten hebben ondernomen. Zo hebben we gedoken met zeeschildpadden en sardines, hebben we canyoning gedaan en zijn we gaan zwemmen met walvishaaien.

Figuur 19: Zwemmen met walvishaaien in Oslob

Figuur 20: Vakantie op het eiland Cebu

Figuur 21: Vakantie op het eiland Cebu

Figuur 22: Canyoning op het eiland Cebu

Figuur 23: Kawasan Falls tijdens het canyoning op het eiland Cebu

1.4.7.3.5 Rijstvelden

We bezochten ook de rijstterrassen van Batad Banaue, wat een autorit van ongeveer vier uur vereiste. Het uitzicht was adembenemend mooi. Deze rijstterrassen bestaan al meer dan 2000 jaar en worden nog steeds bewerkt door lokale arbeiders.

Figuur 24: Rijstterrassen in Batad Banaue

Figuur 25: Rijstterrassen in Batad Banaue

Figuur 26: Geit in de rijstterassen van Batad Banaue

1.4.7.3.6 Markt

In de Filipijnen vind je heerlijk fruit, maar dit is vaak prijzig in supermarkten en winkels. Daarom is het voordeliger om fruit op de markt te kopen, wat ik dan ook meerdere keren heb gedaan. Naast fruit bieden markten ook andere producten aan, zoals kleding en schoenen, maar ik bezocht de markt voornamelijk voor het fruit. Het fruit ligt per verkoper op de grond gestapeld, waardoor je gemakkelijk kon zien wat er werd verkocht en tegen welke prijs.

Figuur 27: De markt in Solano

1.4.7.3.7 Traditionele massage

Ik heb ook een traditionele massage mogen ervaren tijdens mijn verblijf. Bij aankomst werden we naar een soort open restaurantje geleid waar we konden kiezen uit verschillende massages. Ik koos voor een pakket waarbij ik eerst mocht genieten van een bad met olie en bloemblaadjes. Terwijl ik ontspande in het bad kreeg ik een hoofdmassage met olie en werd er een kleimasker op mijn gezicht aangebracht. Na enige tijd werd er kort een vuur onder het bad gestookt. Het personeel was erg enthousiast en nam foto's van ons, waarbij ze ons aanwijzingen gaven voor de beste poses.

Na het bad konden we ons afspoelen in een buitendouche van bamboe, waarbij we emmers water gebruikten. Daarna was het tijd voor de massage, die buiten op een bed plaatsvond. De massage was vrij stevig, met momenten nogal ruw, en omvatte onder andere het trekken aan mijn tenen, het optillen van mijn been zo ver als ik kon en het toepassen van druk op mijn rug door op me te gaan zitten.

Figuur 28: Nueva Vizkawa Wellness Farm in Bayombong

Figuur 29: Nueva Vizkawa Wellness Farm in Bayombong

1.4.7.3.8 Belevenis op de tricycle en jeepney

Ik maakte regelmatig gebruik van de tricycle en de jeepney. De tricycle nam ik vooral wanneer ik naar een stad of gemeente wilde gaan die verder weg lag dan Bayombong, waar ik verbleef, omdat deze afstand te groot was om te voet af te leggen. Een jeepney nam ik meestal voor nog langere afstanden omdat dit een goedkopere optie is. De jeepney kan echter niet door smalle wegen, dus kon ik deze niet altijd gebruiken of moest ik deze combineren met de tricycle.

In de Filipijnen lopen mensen bijna nooit te voet. Ze nemen vaak een tricycle, zelfs voor korte afstanden. Bijvoorbeeld, een wandeling van 15 minuten naar mijn stageschool werd meestal met de tricycle afgelegd door de lokale bevolking. Dit is een afstand die ik te voet aflegde.

Figuur 30: Tricycles in Bayombong

Figuur 31: Dicht bijeen in de jeepney

1.4.8 Onderwijs

1.4.8.1 Onderwijssysteem

Het onderwijssysteem van de Filipijnen is gebaseerd op een mix van invloeden, waaronder de Spaanse, Amerikaanse en inheemse tradities. De Spaanse kolonisatie, die begon in de 16e eeuw, heeft een blijvende impact gehad op het onderwijssysteem. De Spanjaarden richtten katholieke scholen op om de katholieke leer en de Spaanse taal te verspreiden onder de inheemse bevolking. Deze invloeden zijn nog steeds merkbaar, met een sterke nadruk op religieuze en ethische waarden (GOV.PH, 2024).

Na de Spaanse kolonisatie werden de Filipijnen aan het begin van de 20e eeuw een Amerikaanse kolonie. De Amerikanen introduceerden een gestandaardiseerd onderwijssysteem, gebaseerd op het Amerikaanse model. Hier lag de focus op Engels als tweede taal. Er werd een formeel schoolsysteem met basisscholen, middelbare scholen en hoger onderwijsinstellingen ingevoerd.

In 2012 werd het K-12 programma in het Filipijnse onderwijssysteem ingevoerd. Dit programma voegde twee jaar toe aan het voorheen 10-jarige basis- en middelbaar onderwijs, waardoor het nu een totaal van 12 jaar is. Het doel van deze hervorming was om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en de aansluiting op internationale normen te vergroten.

Naast door de overheid gefinancierde publieke scholen zijn er ook veel particuliere scholen in de Filipijnen. Deze particuliere scholen variëren sterk in kwaliteit en worden vaak bezocht door degenen die zich hogere schoolgelden kunnen veroorloven.

De Filipijnen hebben een aantal gerenommeerde hoger onderwijsinstellingen, waaronder de Universiteit van de Filipijnen, Ateneo de Manila University en De La Salle University. Deze instellingen

bieden een breed scala aan programma's en spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van het land door het produceren van hoogopgeleide professionals. (Nuffic, 2024)

1.4.8.2 Kleuteronderwijs

Het kleuteronderwijs in de Filipijnen, ook wel "pre-school education" genoemd, is gericht op kinderen van 3 tot 5 jaar oud en dient als voorbereiding op het basisonderwijs. Het kleuteronderwijs bestaat uit twee niveaus: "Nursery" voor kinderen van 3-4 jaar en "Kindergarten" voor kinderen van 5 jaar. Kindergarten is verplicht voor kinderen vanaf 5 jaar en maakt deel uit van het formele onderwijssysteem in de Filipijnen.

Het curriculum, ontwikkeld door het Department of Education (DepEd), richt zich op de holistische ontwikkeling van het kind. Dit betekent dat er aandacht is voor de fysieke, sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling. Belangrijke leergebieden zijn taalontwikkeling (waaronder Engels), wiskunde, wetenschap, sociale studies, muziek, kunst en lichamelijke opvoeding. De belangrijkste doelstellingen zijn het ontwikkelen van basisvaardigheden, het bevorderen van sociale interactie en het voorbereiden van kinderen op het basisonderwijs. Er wordt veel aandacht besteed aan leren door spelen, waarbij kinderen door middel van spelactiviteiten en creatieve opdrachten leren. (GOV.PH, 2024) (GOV.PH, 2024)

De onderwijsmethoden zijn interactief en kindgericht. Leerkrachten gebruiken liedjes, verhalen, spelletjes en hands-on activiteiten om kinderen te betrekken en te motiveren. Er wordt gebruik gemaakt van thematisch leren waarbij verschillende onderwerpen door middel van een thema worden verkend. Zo maakte ik bijvoorbeeld tijdens mijn stage de thema's Valentijn, Moederdag en beroepen mee. Leerkrachten in het kleuteronderwijs zijn speciaal opgeleid en gecertificeerd om jonge kinderen les te geven en spelen een cruciale rol in de vroege ontwikkeling van kinderen. Vaak krijgen ze ondersteuning van vrijwilligers die helpen bij het uitvoeren van activiteiten, het geven van Engelse les en het begeleiden van spelletjes.

Er zijn grote verschillen tussen het kleuteronderwijs in private en publieke scholen in de Filipijnen. Private scholen hebben doorgaans betere faciliteiten, modernere klaslokalen en meer leermiddelen zoals boeken, computers en speelgoed. Publieke scholen daarentegen kunnen beperkte middelen hebben, vooral in plattelandsgebieden, waar klaslokalen vaak overvol zijn en het beschikbare materiaal verouderd of schaars kan zijn.

Wat de onderwijskwaliteit betreft, kunnen leerkrachten in private scholen beter opgeleid zijn, en er is vaak meer nadruk op professionele ontwikkeling. Daarnaast zijn de klassen meestal kleiner, waardoor meer individuele aandacht mogelijk is. Hoewel veel leerkrachten in publieke scholen goed gekwalificeerd zijn, hebben zij vaak te maken met grotere klassen en minder ondersteuning. Dit kan de onderwijskwaliteit kan beïnvloeden.

Private scholen hebben vaak de vrijheid om hun eigen curriculum te ontwikkelen. Zo kunnen ze meer gevarieerde activiteiten organiseren, rijkere educatieve ervaring met zich mee kan brengen. Ze kunnen ook extra vakken aanbieden zoals vreemde talen, kunst en muziek. Publieke scholen volgen

strikt het curriculum dat is vastgesteld door het Department of Education (DepEd). Dit gestandaardiseerde curriculum zorgt ervoor dat alle kinderen dezelfde basisopleiding krijgen.

Een belangrijk verschil zit ook in de kosten. Ouders moeten vaak aanzienlijk schoolgeld betalen voor hun kinderen om naar private kleuterscholen te kunnen gaan. Dit schoolgeld kan variëren afhankelijk van de school en de aangeboden faciliteiten. Het kleuteronderwijs in publieke scholen is meestal gratis of zeer betaalbaar, aangezien het door de overheid wordt gesubsidieerd.

De toegankelijkheid is eveneens verschillend. Private scholen bevinden zich vaak in stedelijke gebieden en kunnen voor sommige gezinnen financieel onbereikbaar zijn. Publieke scholen zijn wijdverspreid en bedoeld om toegankelijk te zijn voor alle kinderen, ongeacht hun socio-economische status. In afgelegen gebieden kan de toegang tot kwalitatief goed onderwijs echter nog steeds een uitdaging zijn.

Ten slotte is er een culturele en religieuze component. Veel private scholen in de Filipijnen zijn religieus geïntereerd en kunnen religieuze lessen en waarden in hun curriculum integreren. Publieke scholen daarentegen zijn niet aan religie gebonden en richten zich op een neutrale en inclusieve aanpak van onderwijs zonder specifieke religieuze invloed.

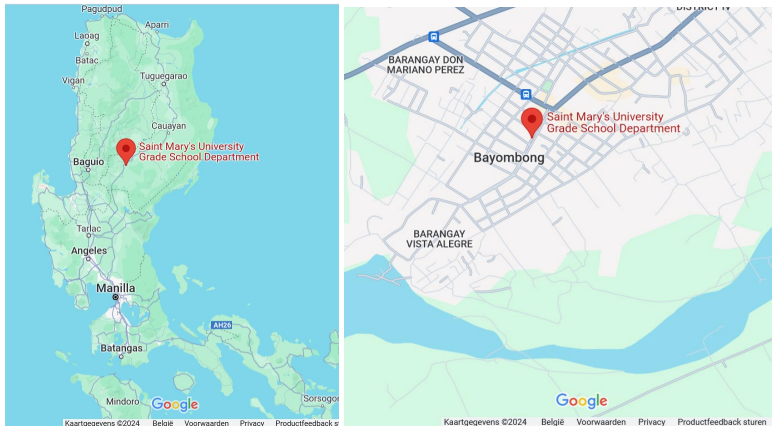
De keuze tussen private en publieke kleuterscholen hangt af van verschillende factoren zoals financiële middelen, locatie en de specifieke behoeften en voorkeuren van ouders en kinderen.

Er wordt echter altijd gestreefd naar een veilige en stimulerende leeromgeving voor de kinderen. Hoewel kleuteronderwijs steeds toegankelijker wordt, zijn er nog steeds uitdagingen, vooral in afgelegen en arme gebieden. De overheid en verschillende organisaties werken samen om de toegang tot kleuteronderwijs te verbeteren. (GOV.PH, 2024) (Nuffic, 2024) (Unicef for every child Philippines, 24)

1.4.9 Stage in de Filipijnen

1.4.9.1 Bestemming

Mijn stage vond plaats op de Saint Mary's University Elementary/Grade School, een katholieke private school in Bayombong. Deze school bevindt zich op slechts 15 minuten loopafstand van Saint Mary's University, waar wij verbleven.

Figuur 32: Situering SMU Elementary/Grade School Bayombong

1.4.9.2 Kleuterschool

De Saint Mary's University Elementary School, of SMU Elementary, is een basisschool gelegen in Bayombong, Nueva Vizcaya, Filipijnen. St. Mary's University is een van de oudste en meest gerenommeerde universiteiten in de regio. De Elementary School is een van de onderwijsinstellingen binnen de universiteit. Het organiseert onderwijs voor kinderen in de lagere schooljaren. De school volgt een curriculum dat voldoet aan de normen van het Filipijnse ministerie van Onderwijs. Het biedt een groot aantal academische vakken, waaronder taal, wiskunde, wetenschappen, sociale wetenschappen en kunst. SMU Elementary beschikt over moderne faciliteiten om het leerproces te ondersteunen. Ze hebben klaslokalen met moderne voorzieningen, laboratoria, een bibliotheek, sportfaciliteiten en ruimtes voor buitenschoolse activiteiten. De school streeft naar een holistische benadering van onderwijs. Hierbij wordt niet alleen aandacht besteed aan academische kennis, maar ook aan de ontwikkeling van sociale, emotionele en fysieke vaardigheden van de leerlingen. SMU Elementary biedt ook ondersteunende diensten aan leerlingen, waaronder begeleiding en counseling, bijles, en programma's voor leerlingen met speciale noden. De school is betrokken bij verschillende gemeenschapsinitiatieven en buitenschoolse activiteiten die de ontwikkeling en betrokkenheid van leerlingen bij hun gemeenschap bevorderen.

SMU Elementary heeft een sterke reputatie opgebouwd als een instelling die hoogwaardig basisonderwijs biedt aan de kinderen van Bayombong en de omliggende gebieden. Het speelt een belangrijke rol in de educatieve ontwikkeling van de regio.

Alle leerlingen dragen een uniform, bestaande uit verschillende kledingstukken en outfits. De uniformen zijn als volgt:

- Lichamelijke opvoedingsuniform (PE-uniform): Een blauwe trainingsbroek met witte strepen en een blauw T-shirt met het schoollogo.
- -Formeel uniform:
 - Voor meisjes: Een donkerblauw jurkje met een witte blouse en een sjaaltje, lange witte sokken en donkerblauw of zwartgelakte schoenen.
 - Voor jongens: Een lange zwarte of donkerblauwe broek, zwarte schoenen en een wit overhemd.

Ook de leerkrachten dragen elke dag een uniform met wisselende kleuren. Het uniform bestaat vaak uit een overhemd in de kleur van de dag, gecombineerd met een donkerblauwe of zwarte lange broek of rok.

De school bestaat uit:

- Preschool (3 – 6 jaar)
- Grade 1 - grade 6 (6 - 12 jaar)

1.4.9.2.1 Preschool

Preschool wordt onderverdeeld in 3 jaren (Saint Mary's University, 2023):

1. Nursery (3-4 jaar)
2. Junior Kindergarten (4-5jaar)
3. Kindergarten (5-6 jaar)

De vakken die worden aangeboden zijn

1. Science
2. Numeracy
3. Literacy
4. Filipino
5. Christian Faith Education (CFE)

Binnen de preschool volgen de kinderen een halve dag les, waarbij wordt geredeneerd dat de concentratie van jonge leerlingen beperkt is. Daarom is de school opgedeeld in twee groepen: één die 's ochtends naar school gaat en een andere die 's middags les volgt. Deze organisatie biedt een evenwichtige aanpak die rekening houdt met de behoeften van de jonge leerlingen en optimaliseert de leermogelijkheden gedurende de beperkte tijd die zij op school doorbrengen.

Schooluren:

7u20 – 7u40	Vlaggenroet en gebed + dansje (maandag en vrijdag)
7u40 – 9u20	Eerste vak
9u20 – 9u40	Snack time
9u40 – 11u20	Tweede vak
10u30 – 13u00	Lunch break
13u00 - 14u30	Eerste vak
14u30 – 14u40	Snack time
14u40 - 16u00	Tweede vak
16u00	Einde van de lesdag + naar huis.

Figuur 33: preschool Schooldag-indeling

1.4.9.2.2 Grade School 1 – 6

Binnen elke graad zijn er doorgaans 3 tot 4 klassen met ongeveer 30 leerlingen per klas. Elke klas wordt begeleid door een vaste leerkracht, die fungeert als de 'ankerleerkracht'. Deze leerkracht heeft de algehele verantwoordelijkheid voor de klas en is belast met het dagelijkse beheer, waaronder het bijhouden van aanwezigheden en het uitvoeren van regelmatige check-ups.

Daarnaast hebben de leerkrachten elk hun eigen specialisatie in een specifiek vakgebied.

Bijvoorbeeld, een leerkracht Engels kan de ankerleerkracht zijn van een klas in graad 6, waarbij hij of zij uitsluitend Engels onderwijst. Echter, dezelfde leerkracht kan ook lessen verzorgen voor klassen in graad 4 en 5, en mogelijk andere graden, maar dan alleen binnen het vakgebied Engels. Deze structuur wordt toegepast voor alle vakken, waarbij elke leerkracht verantwoordelijk is voor specifieke vakken binnen meerdere klassen over verschillende graden heen. (Saint Mary's University, 2023)

De vakken die worden aangeboden zijn

GRADE SCHOOL (Primary: Grade 1-3)

1. Araling Panlipunan (AP)
2. Christian Faith Education (CFE)
3. Computer
4. Filipino
5. Language

6. Music, Arts, Physical Education, and Health (MAPEH)
7. Mathematics
8. Reading
9. Robotics
10. Science

GRADE SCHOOL (Intermediate: Grade 4-6)

1. Araling Panlipunan (AP)
2. Christian Faith Education (CFE)
3. Computer
4. English
5. Filipino
6. Music, Arts, Physical Education, and Health (MAPEH)
7. Mathematics
8. Robotics
9. Science
10. Technology and Livelihood Education (TLE)

Binnen de grade school volgen de kinderen een hele dag school.

Schooluren:

7u20 – 7u40	Vlaggenroet en gebed + dansje (maandag en vrijdag)
7u40 – 9u20	Eerste vak
9u20 – 9u40	Snack time
9u40 – 11u20	Tweede vak
11u20 – 13u00	Lunch break
13u00 - 14u30	Derde vak
14u30-14u40	Snack time
14u40 – 16u20	Vierde vak
16u20	Einde van de lesdag + naar huis.

Figuur 34: Grade School schooldag-indeling

1.4.9.2.3 Algemeen

Aan het begin van het schooljaar ontvangen de leerlingen een rooster waarin hun lesrooster is vastgelegd. Op maandag en dinsdag worden dezelfde vakken gegeven, terwijl woensdag is bestemd voor activiteitendag. Tijdens deze dag komen de leerlingen 's ochtends voor een halve dag naar school om deel te nemen aan verschillende activiteiten. Zo worden er bij de preschool activiteiten georganiseerd die gericht zijn op de ontwikkeling van fijne motoriek, zoals het leren strikken van veters en het sluiten van knopen. Bij de grade school vinden activiteiten plaats zoals koken en

kennismaken met verschillende beroepen. Op donderdag en vrijdag worden nieuwe vakken geïntroduceerd, die gedurende deze twee dagen hetzelfde zijn.

Een groot verschil tussen het schoolsysteem in België en de Filipijnen ligt in de aanvang van het lees- en schrijfproces. In de Filipijnen begint het leren lezen en rekenen al in de preschool (vanaf 4 jaar). Op deze leeftijd leren ze al lezen en schrijven met drieletterige woorden. Hierdoor zijn ze bij de start van grade 1, op ongeveer 6 jaar oud, in staat om volledige zinnen te lezen en te rekenen tot 100. In grades 4, 5 en 6 bereiken ze vervolgens het niveau dat in België wordt nagestreefd.

De school heeft diepgewortelde katholieke identiteit, waarbij gebed een integraal onderdeel vormt van het dagelijkse schoolleven. Voor en na elke les wordt er gezamenlijk gebeden, en om 12 uur en 15 uur wordt er een specifiek gebedsmoment gehouden waar alle leerlingen aan deelnemen. Daarnaast is er een vast ritueel waarbij leerlingen bij binnenkomst van een leerkracht opstaan en hem/haar begroeten, als teken van respect en beleefdheid.

Tijdens mijn eerste observaties viel het me op dat de discipline afnam zodra de les begon. Leerlingen praatten onderling, liepen door de klas, prutsten enorm veel, waren afgeleid door hun mobiele telefoons en waren vaak niet betrokken bij de les. Ik merkte dat er hierop weinig tot geen reactie van de leerkrachten kwam en ze gewoon doorgingen met het geven van de les. Wanneer de leerlingen opdrachten kregen, leek het erop dat sommigen niks deden terwijl anderen moeite hadden met het begrijpen van de opdracht en fouten maakten bij de uitvoering ervan.

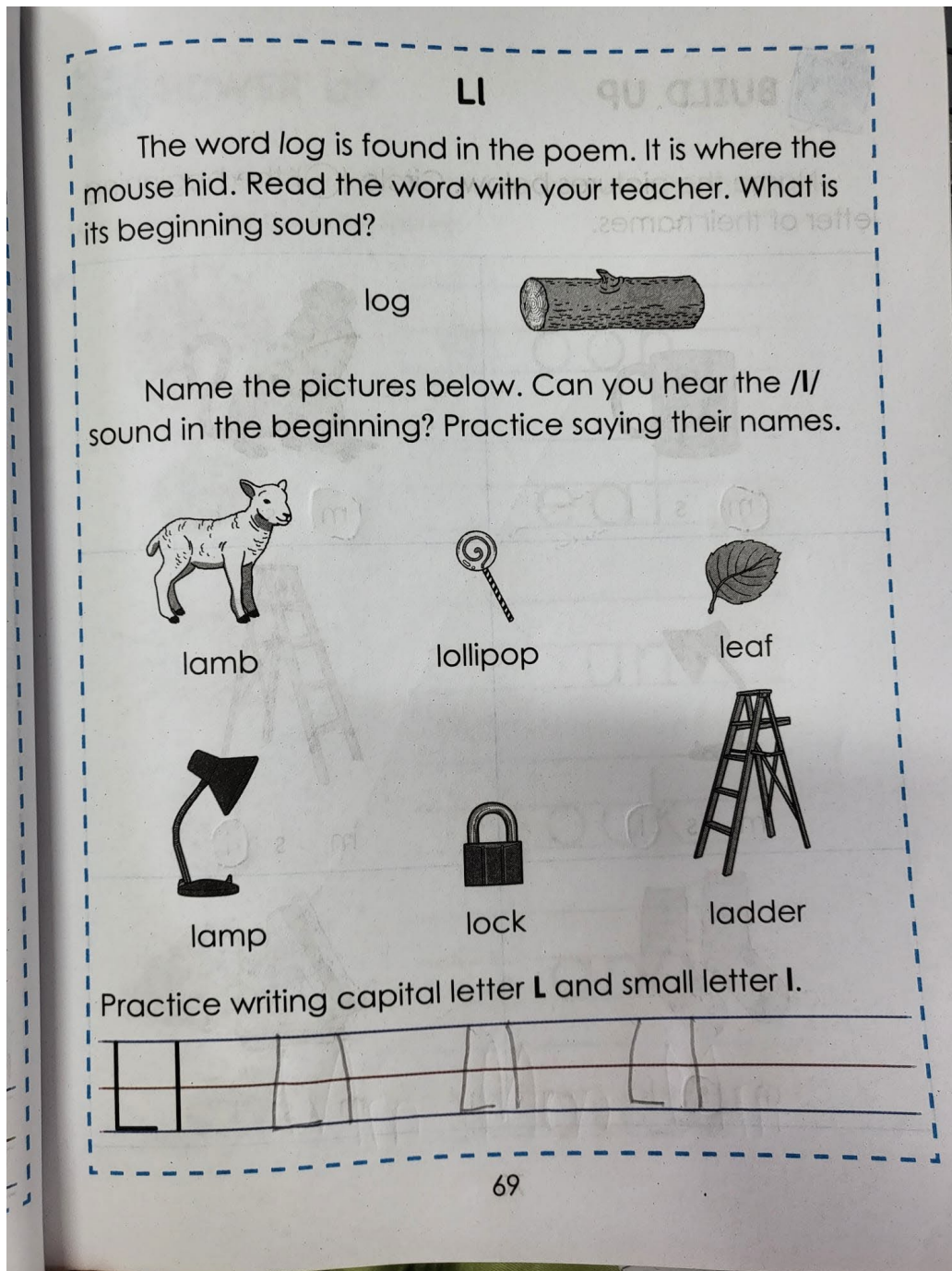
De opbouw van de lessen in de grade school vertoont grote overeenkomsten met het onderwijssysteem in België. Vaak worden lessen gestart met een introductieactiviteit, gevolgd door een kerngedeelte en afgesloten met een beknopt slot. Hierbij wordt er frequent teruggekoppeld naar eerdere lessen.

Een verschil met standaardonderwijs in België is dat deze school streeft naar het integreren van herkenbare situaties uit hun leven om zo de relevantie te vergroten. Bovendien hecht de school veel waarde aan het aanbieden van leer materiaal dat direct toepasbaar is in het leven van de leerlingen, in plaats van zich te concentreren op theoretische of overbodige kennis.

Een ander opvallend verschil is te vinden in het beperkte gebruik van invul- of handboeken, waarbij de school voornamelijk steunt op onlinebronnen. De leerkracht projecteert oefeningen en opdrachten op het bord, waarbij de leerlingen deze vervolgens zelfstandig noteren in hun eigen notitieboek. Ook al zijn er boeken en ander oefenmateriaal beschikbaar, de toegankelijkheid hiervan is vaak beperkt en ze bieden slechts minimale oefenmogelijkheden.

1.4.9.3 Stage in de klas

Hoewel mijn stage plaatsvond in een kleuterklas, verschilde deze heel erg van een kleuterklas in Vlaanderen. De kinderen kregen al lessen over schrijven en rekenen, vergelijkbaar met wat in Vlaanderen in het 1ste leerjaar wordt gegeven. Dit wijst op een sterke invloed van de Amerikaanse onderwijsstijl voor kinderen van die leeftijd. Daarvoor moest ik deze aanpak volgen, wat soms uitdagend was omdat ik hiermee niet vertrouwd was en niet altijd wist hoe ik dit op een speelse manier kon benaderen met de beperkte materialen die beschikbaar waren.

Figuur 35: Werkboekje dat in de kleuterklas werd gebruikt.

Een dag in de kleuterklas ziet er anders uit, afhankelijk van of het kind 's ochtends of 's middags naar school komt. De kleuters, volgen slechts een halve dag les. Hierdoor is er een verschil tussen de groepen in de ochtend en in de middag. De ochtendgroep neemt deel aan het ochtendgebed en de vlagceremonie, terwijl de middaggroep deze rituelen niet heeft. Over het algemeen verloopt de schooldag voor de kinderen echter vrijwel gelijk. De dag begint met een gezamenlijk gebed in de klas, gevolgd door enkele opwarmdansjes. Soms wordt kort besproken welke dag het is, waarna de lessen beginnen. De lessen omvatten Engelse les, waarbij elke dag één of twee letters van het alfabet worden behandeld, en wiskunde, waarbij de kleuters al beginnen met het maken van eenvoudige sommen. Daarnaast krijgen ze ook Tagalog les. Tijdens de pauzes hebben de kinderen de gelegenheid om te spelen, soms in het speelklasje, het enige klaslokaal met speelgoed. Tijdens de pauze eten ze een snack die ze van thuis meebrengen, of soms hebben ze geld om iets te kopen in de schoolwinkel. De kinderen blijven tijdens de pauzes meestal binnen, waar ze vaak naar een filmpje kijken of met elkaar praten of spelen. Na een halve dag gaan de kleuters naar huis.

Figuur 36: Gebedje bij de aanvang van de les

Figuur 37: Leren over de letter 'p'

Figuur 38: Het alfabet overlopen aan de hand van een liedje

Daarnaast wordt er regelmatig geoefend ter voorbereiding op aardbevingen. De kinderen leren op een gestructureerde manier het gebouw te verlaten, waarbij zij hun handen op hun hoofd plaatsen ter bescherming. Als ze buiten zijn nemen ze een gehurkte houding aan. Als evacuatie niet mogelijk is, worden de kinderen geïnstrueerd om onder hun tafels te schuilen. Alle klassen zijn uitgerust met helmen die in geval van een aardbeving gebruikt kunnen worden.

Figuur 39 Helmen bij elke klas

Figuur 40: Oefenen voor de mogelijke aardbeving

1.4.9.4 Activiteiten met mijn stage-school

1.4.9.4.1 Misvieringen

Omdat de school waar ik stageliep een katholieke school is, wordt er elke dag voor het begin van de lessen gebeden. Dit gebeurt met de hele school. Elke vrijdag worden de kinderen er ook aan herinnerd dat ze niet mogen vergeten om zondag naar de mis te gaan. Op vraag van de directie van mijn stageschool, heb ik enkele keren een mis bijgewoond. Twee van deze vieringen vonden plaats in de kerk nabij de school, de St. Dominic Cathedral in Bayombong.

De eerste keer was het een viering voor de ouderen en de zieken. De viering was soms in het Engels maar grotendeels in Tagalog. Ik heb dus niet veel verstaan van de viering zelf. Na de viering hebben de leerkrachten van mijn school, mijn medestudenten en ik samen geholpen met het uitdelen van voedselpakketten aan de armen, ouderen en zieken.

De tweede keer was een viering voorbereid door het vierde leerjaar, met een koor dat bestond uit leerlingen van dat jaar. Deze viering was grotendeels in het Engels, waardoor ik het beter kon volgen. Tijdens de missen in de Filipijnen bidden mensen vaak op hun knieën. De kerk heeft hiervoor speciale banken.

De derde viering die ik bijwoonde, was voor Aswoensdag. Deze vond plaats op school en werd bijgewoond door de hele school en ouders die aanwezig konden zijn. De kinderen zaten buiten op hun klasstoeltjes, die in rijen werden opgesteld. Tijdens deze viering werd ik gevraagd om een schaal met hosties naar voor te brengen. Ik heb dit gedaan, maar dat voelde wel vreemd, omdat ik zelf nooit naar de kerk ga.

Figuur 41: Eucharistieviering in de St. Dominic Cathedral in Bayombong

Figuur 42: Eten na het ontvangen van de voedselpakketten

Figuur 43 Viering op Aswoensdag op school

1.4.9.4.2 Vrouwendag

Op deze dag mochten de moeders, grootmoeders, grote zussen, ... van de kleuterafdeling een hele voormiddag meekomen naar school. Deze dag werd georganiseerd om de vrouwenmaand te vieren en tegelijk hun moeders te bedanken. De kinderen hadden een cadeautje gemaakt voor aanwezige vrouwen. Ze dansten ook voor hen en bakten daarna samen met iedereen pannenkoeken.

Figuur 44: Samen pannenkoeken bakken op vrouwendag

1.4.9.4.3 Activiteitendag op woensdag

Woensdag is het altijd activiteitendag. Dit wil zeggen dat er voor zowel de kleuter- als de lagere school geen lessen zijn maar activiteiten zoals 'life skills'. Per maand hebben ze een thema. Het thema op onderstaande foto is koken.

Figuur 45: Samen koken op activiteitendag

1.4.9.5 Gesprekken met Filipijnse studenten

Tijdens mijn stage in de Filipijnen leerde ik studenten kennen die studeerden aan de Saint Mary's University. Samen met hen heb ik verschillende activiteiten ondernomen. Zo hadden we gezamenlijke diners voor verjaardagen, waaronder ook mijn eigen verjaardag. Tijdens deze ontmoetingen heb ik met de studenten gesproken over de verschillen en overeenkomsten tussen onze landen. We hebben bijvoorbeeld gesproken over de politieke situatie daar. Eén van de studenten benoemde de uitdagingen waarmee de Filipijnen te maken hebben, zoals corruptie en fraude, die volgens haar wijdverspreid zijn in het land.

Figuur 46: Samen eten met studenten van de Saint Mary's University

Figuur 47: Samen eten met de studenten van Saint Mary's University

1.4.10 Edushare

1.4.10.1 Wat is onze motivatie en ons doel?

Wij zijn gestart vanuit een onderzoek in de Filipijnen, met de grote vraag: “Wat zien we in de Filipijnen dat we in Vlaanderen nog niet hebben en dat we zeker kunnen toepassen in het Vlaamse onderwijs?”. Later hebben we hieruit onze onderzoeksvraag opgesteld.

We vonden al snel een antwoord op deze vraag, namelijk dat we een *activiteitendag* willen invoeren in het Belgische onderwijssysteem.

1.4.10.2 Activiteitendag op school in de Filipijnen

1.4.10.2.1 Wanneer?

De leerlingen van zowel kleuter als lager onderwijs hebben elke woensdagvoormiddag een *activiteitendag*. Dat wil zeggen dat de lessen die ze op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag hebben, niet doorgaan op woensdag. In plaats daarvan hebben ze in de voormiddag verschillende activiteiten en in de namiddag zijn ze thuis/vrij.

1.4.10.2.2 Wat?

Op *activiteitendag* leren de leerlingen verschillende vaardigheden. Dit hangt af van klas tot klas, maar ook van jaar tot jaar. Hieronder de verschillende activiteiten die op die dag gebeuren:

Bewegen

Elke woensdag starten ze de dag met bewegen, want bewegen is gezond! Tijdens ons verblijf in de Filipijnen kregen wij de opdracht om de leerlingen elke woensdagochtend een nieuwe dans aan te leren. Ze noemen dit *de Zumba*. De leerlingen zijn hier altijd zeer enthousiast voor, hoe warm het ook is, ze doen altijd superactief mee.

Gedrags- en kwaliteitsbeloning

Elke eerste woensdag van de maand is het tijd om een nieuwe goede eigenschap in de kijker te zetten. De ankerleerkracht komt in de ochtend naar de klas om de ‘goede eigenschap’ van de maand uit te leggen. Voor de maand februari was dit bijvoorbeeld geduld. De ankerleerkracht legde aan de leerlingen uit wat geduld inhoudt, wat de valkuilen zijn als je geen geduld hebt en waarom het zo belangrijk is. De leerkrachten hielden dan ook de volledige maand alle leerlingen in de gaten en keken wie het meeste geduld toonde. Ook de leerlingen mochten hun stem uitbrengen. Aan het einde van de maand was er op woensdag een grote ceremonie waar de directrice diploma’s uitreikte aan de leerlingen, klassen en jaren/grades die het meest geduld hadden getoond. Deze kregen naast een mooi diploma, ook een groot applaus.

Kook- en tafelworkshop

Februari maakten we de kookmaand ofwel het *cooking festival* mee. Dit wil zeggen dat deze maand in teken stond van eten, koken en tafeletiquette.

De leerlingen leerden in de les hoe ze een gerecht moeten klaarmaken in een bepaald thema, hoe ze de tafel dekken en hoe ze eten correct moeten serveren. Na deze lessen was het dan voor echt, want elke woensdag was het de beurt aan een nieuw(e) jaar/grade. De eerste aan de beurt was grade 4. Zij maakten tonijnbroodjes en een lekker frisdrankje. Daarna was het aan grade 5. Zij maakten een typisch Filipijns gerecht (liefst vanuit de buurt) met een side-dish, drankje en een dessert. Tot slot hadden we nog grade 6. Dit jaar maakte ontbijt met als hoofdingrediënt *salted-egg* die ze zelf in de *science* lessen hadden gemaakt. Alle groepen kregen punten op smaak, presentatie, hygiëne en tafelaankleding.

Dit was heel speciaal om mee te maken. Samen met de leerkrachten mochten wij voor jury spelen en de leerlingen een handje helpen. Niet alleen het leren kennen van verschillende gerechten was erg uniek, maar ook het observeren van deze kinderen. De kinderen waren zeer vaardig in de keuken en konden goed overweg met verschillende materialen zoals messen, kookpotten en het vuur. Ze waren zich heel bewust van wat ze deden en gaven ook aan dat ze dit zeer graag deden. Wat zeer opvallend was aan dit event, is dat ouders ook zeer geëngageerd waren. Ouders kwamen helpen en brachten heel veel materialen en ingrediënten mee. Op woensdag zag je zeer veel ouders op school rondlopen om de leerkrachten en hun kinderen hierin te ondersteunen. Op het einde van de workshop at iedereen gezellig samen.

Niet alleen de verschillende grades werkten rond koken, maar ook de kleuters kregen de kans om dit te doen. Zo hadden ze de vrouwendag waarbij de mama's, tantes en oma's waren uitgenodigd. De kleuters deden verschillende dansjes, spelletjes en gaven cadeautjes. Naast dit maakten ze samen met hun mama's, tantes en oma's pannenkoeken. De kinderen leerden hoe je een recept gebruikt, hoe je moet roeren in de pot en hoe je een pannenkoek kan versieren.

Filipino's zijn zeer trots op hun eten en vertellen er met veel liefde en passie over. Dit merkte je zowel bij de kinderen als bij de ouders. Ze wilden dat we alles proefden, maar dat was soms wat veel.

Naast koken, bespraken ze ook andere thema's. In de maand maart lag de focus op beroepen. De hele maand maakten ze op woensdag kennis met verschillende beroepen. Ook was er een dag waarop de kinderen verkleed als hun droomberoep naar school mochten komen. Zo zag je bv. kinderen die graag bakker wilden worden in een bakkersoutfit.

Aanleren van vaardigheden

Voor de kleuterklassen ziet de *activiteitendag* er een beetje anders uit. In mijn stageschool werken ze niet heel de maand aan hetzelfde onderwerp, maar zetten elke woensdag een andere vaardigheid in de kijker. De kinderen krijgen dan anderhalf uur les. Deze tijd gebruiken ze om vaardigheden aan te leren die bruikbaar zijn voor het dagdagelijkse leven. Zo was er een lesje rond het strikken van veters, zorgen voor planten door ze water te geven, opruimen na het spelen, ...

1.4.10.2.3 Conclusie

Na enkele gesprekken met leerkrachten en de directrice, gaven ze aan dat activiteitendag zeer belangrijk is. Het is letterlijk de kinderen voorbereiden op het dagelijkse leven door het met hen te doen. Het is even een pauze tussen de lange lesdagen en is goed voor hun moreel. Ze leren hun klasgenoten beter kennen, zijn met hun handen bezig en worden voorbereid op het leven na school.

1.4.10.2.4 Hoe meenemen naar België/Vlaanderen?

We zullen een projectweek opstarten waar dit soort zaken in voor komen. Een volledige week waar er gewerkt wordt rond *daily life skills*. Dit is een onderwerp dat amper of heel kleinschalig in de Vlaamse scholen voorkomt.

Wij vinden het belangrijk dat kinderen voorbereid zijn op de dagdagelijkse vaardigheden van het leven. Soms lijkt dit iets heel stom en klein, terwijl het belangrijke dingen zijn die ervoor zorgen dat je kunt meedraaien in de maatschappij. Ook zijn het zaken waarmee de kinderen kunnen helpen in het huishouden zoals koken, wassen, tafeldekken, ...

In België/Vlaanderen wordt er nog te veel gefocust op cognitieve zaken, wat natuurlijk ook zeer belangrijk is om te kunnen functioneren in de maatschappij. Maar hierdoor worden dingen zoals dagdagelijkse vaardigheden vaak vergeten.

1.4.10.3 Projectweek

Vanuit deze motivatie en dit doel stelden we ons de vraag:

Hoe kunnen we de kinderen de dagelijkse vaardigheden van het leven laten ervaren?

We kozen ervoor om een hele projectweek uit te werken.

2 Methode

2.1 De Filipijnen in de 3de kleuterklas

2.1.1 Hoe kan ik de kleuters warm maken voor de Filipijnen.

Voor ik naar de Filipijnen vertrok, ging ik me voorstellen aan de kleuters van mijn bachelorproefstage. Dit gebeurde op 5, 6 en 7 december. Ik wilde hen enthousiast maken om meer te leren over de Filipijnen. Daarom nam ik een wereldbol en foto's van de Filipijnen mee. Samen praatten we over hoe het daar is en hoe ik ernaartoe zou reizen. Op hun jaarkalender tekende ik wanneer ik vertrok en zou terugkeren, zodat ze dit goed konden visualiseren.

Ook liet ik de kinderen een tekening maken van iets wat ze heel leuk vonden. Deze tekeningen nam ik mee naar de kleuters in de Filipijnen om daarover te vertellen. Zo betrok ik de kleuters hier bij mijn reis. Tot slot stelde ik voor om een paar keer te videobellen met mij en de kleuters daar, zodat ze contact konden houden en hun ervaringen konden delen.

2.1.2 Opmaken lesplanning en fiches voor de 3de kleuterklas

UURROOSTER Datum: 20/05/2024 TOT 25/05/2024 Naam student(e): Jente Pardon	Stageschool: vbs spes nostra Naam internship mentor: Febe Herreman
--	---

Timing	20/05/2024	21/05/2024	22/05/2024	23/05/2024	24/05/2024
van 8:25 tot 9:15			Introductie Rosaline de pop	Gebedje zoals in de Filipijnen en er een gesprek over hebben	
van 9:15 tot 10:15		Begeleide hoek: waarneming Filipijnse materialen	Begeleide hoek: Prentenboek ontwerpen voor de kindjes in Filipijnen over naar school gaan hier	Begeleide hoek: kook activiteit: turon maken	
van 10:30 tot 11:10			Paalam na sayo' (afscheid lied zingen elke dag als afsluit		

Van 11:10 tot 11:40		Zelf gemaakt boek voorlezen over Filipijnse kinderen dat naar school gaat (11:30)		Over aardbevingen leren omdat dit veel voorkomt in de Filipijnen. (11:30)	Atlasvlinder meten (11:30)
van 13:15 tot 14:05					
van 14:05 tot 14:55					
van 15:10 tot 16:00		Dansen zoals in de Filipijnen Paalam na sayo' (afscheid lied zingen elke dag als afsluit		Paalam na sayo' (afscheidslied zingen als slot van elke dag)	Paalam na sayo' (afscheid lied zingen elke dag als afsluit

Huishoek en of winkelhoek verrijken met Filipijns materiaal en geld.

FICHE

waarneming

21 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

IVoc2

Exploreren en experimenteren in de wereld rondom zich

- 2.5-12j Genieten van exploreren en experimenteren - een onderzoeksgerichte houding aannemen

MZzo1

Gericht en intens waarnemen met de zintuigen

- Zien
- Horen
- Voelen
- 2.5-12j Ervaringen opdoen met intens waarnemen met alle zintuigen - waarnemen met een toenemende aandacht voor zowel details als het geheel - een waarnemingsgeheugen ontwikkelen

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

- 2.5-12j Ervaren en vaststellen:
 - van het samenhangsgevoel binnen kleine en grotere groepen
 - van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
 - dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
 - dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

VERLOOP:

Inleiding:

- Sfeerschepping

Ik vertel dat ik terug ben van de Filipijnen. Ik zeg dat ik een paar dingen heb meegenomen uit de Filipijnen.

- Eerste verkenning

“Wat zien jullie allemaal?” Ik laat de kleuters dingen benoemen. Hoe voelt het aan?

Iedereen mag eens komen. We gaan wisselen.

Midden:

- Speelleerfase (vooral gericht op HANDEN EN HOOFD)

De kinderen denken na over wat voor materiaal er is. Ik speel in op wat de kleuters aanbrengen. Ik zorg ook voor wat humor. Bijvoorbeeld ik probeer het kinderschoentje aan te trekken, maar dit is veel te klein.

Ik stel vragen zoals wat is dat? hoe voelt dat?, waarvoor zou dat bedoeld zijn?...

Ik laat de kinderen actief het materiaal exploreren door ze dingen te laten doen met het materiaal.

Slot:

- Terugblik

Om terug te blikken keren alle kinderen terug naar de kring. Enkele kinderen die de speelleerfase volgden, mogen over enkele zaken uit de speelleerfase praten of enkele doe-activiteiten uit de speelleerfase illustreren.

Wat hebben we gedaan?

Hoe voelden de materialen?

Verwoorden dat het ze goed hebben meegedaan (Gericht op HART)

FICHE

zelf geschreven verhaal

21 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

TOtg1

Plezier beleven aan taal en het spelen met taal

TOsn1

Een schriftelijke boodschap verwerken

- Informatie ordenen, verbinden of samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten uit kinderliteratuur, schoolboeken en andere media)
- 2.5-12j Luisteren naar, genieten van, praten over, nadenken over voorgelezen fictie en non-fictie

IKvk1

Plezier beleven en voldoening ervaren bij spelen, leren en leven

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

- 2.5-12j Ervaren en vaststellen:
 - van het samenhangsgevoel binnen kleine en grotere groepen
 - van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
 - dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
 - dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

VERLOOP:

Inleiding:

Ik zing het liedje 'Ik zit zo gezellig in mijn hoekje'

Ik vertel kort dat ik zelf een boekje heb gemaakt over een kind in de Filipijnen. Omdat ik daar een tijdje heb geleefd en ik daar ook les heb gegeven.

Midden:

Ik lees het verhaal voor en stel vragen tussendoor.

Bijvoorbeeld:

Wat zien jullie?

Wie zien jullie?

Wat doen ze?

Waarom zouden ze dat doen?

Zou dat leuk zijn?...

Slot:

Ik sluit langzaam en rustig het boek. Ik wacht af of er spontaan reactie komt en speel daar op in.

Ik stel vragen zoals:

Wat is er gebeurd?

Wat is het verschil tussen hier en daar?

Ik laat dit overgaan in de inleiding van de waarneming.

FICHE

dansen als in de Filipijnen

21 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

MZrt4

De eigen bewegingen afstemmen op duur, tempo, tijdsvolgorde, metrum en ritme

- 5-8j De eigen beweging aanpassen aan een opgelegd metrum of ritme dat regelmatig of onregelmatig kan zijn

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

- 2.5-12j Ervaren en vaststellen:
 - van het samenhangsgevoel binnen kleine en grotere groepen
 - van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
 - dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
 - dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

MUva1

Tot kwaliteitsvol muzisch samenspel komen

- 2.5-6j Samen een muzische opdracht uitvoeren in beeld, muziek, dans en drama

VERLOOP:

Inleiding:

Ik vertel dat ze in de Filipijnen altijd beginnen met een dansje voor ze les krijgen. Ik verwijs naar het verhaal. Ik vertel dat we 1 van de dansjes gaan leren.

Midden:

Ik heb per danspas een prent mee die die pas representeert. Dit hang ik vast aan een muur zodat de kinderen het goed kunnen bekijken. Ik overloop elke pas eens met de kinderen. Zo weten de kinderen welke pas er volgt. Ik zeg ook luidop wanneer een nieuwe pas aan komt. We het dansje allemaal samen.

Slot:

We dansen het dansje nog 1 keer.

FICHE

tot ziens lied 'paalam na sayo'

21 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

TOtg1

Plezier beleven aan taal en het spelen met taal

TOtg2

Openstaan voor talige diversiteit en de gelijkwaardigheid van talen aanvaarden

SErv1

Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken

IKvk1

Plezier beleven en voldoening ervaren bij spelen, leren en leven

MUgr1

De wereld open benaderen met aandacht voor en goesting in het kunstzinnige, de verbeelding, de creativiteit en het esthetische

- 2.5-6j Het kunstzinnige in de omgeving onbevangen exploreren - verwonderd zijn door en plezier beleven aan kunst - ervaren dat smaken verschillen

VERLOOP:

Inleiding:

Ik vertel vanuit het verhaal dat de kinderen in de Filipijnen elke dag een vaarwellied zingen. Wij kunnen dit liedje ook zingen. Er is alleen 1 probleem. Wij kunnen nog geen Tagalog. We moeten eerst oefenen.

We luisteren eerst eens naar het liedje

Midden:

Nu oefenen we om 'Paalam na sayo' te zeggen. Ik laat het iedereen samen zeggen. Ik laat het individuele kinderen eens zeggen. Dan zingen we het liedje eens mee met de muziek. Maar er is ook een dansje erop. Dit doen we dan ook mee.

Slot:

We zeggen nog eens allemaal daag tegen elkaar.

FICHE

gesprek met Rosaline de handpop

22 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

IKvk1

Plezier beleven en voldoening ervaren bij spelen, leren en leven

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

• 2.5-12j Ervaren en vaststellen:

- van het samenhangsgevoel binnen kleine en grotere groepen
- van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
- dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
- dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

TOmn2

Een mondelinge boodschap overbrengen

• Informatie overzichtelijk weergeven (in beschrijvingen, instructies, vragen, antwoorden)

• 2.5-12j Via modeling kennismaken met spreekstrategieën:

- voorkennis over het onderwerp oproepen
- materiaal verzamelen dat je nodig hebt om de boodschap over te brengen
- de inhoud van de boodschap vooraf bedenken
- de manier waarop je zal spreken vooraf bedenken
- het spreekdoel voor ogen houden
- ...

VERLOOP:

Inleiding:

Ik vertel de kinderen dat ik iemand heb meegenomen. De kinderen kennen haar al. Ik haal de handpop uit die is gebaseerd op het hoofdkarakter van het zelfgeschreven verhaal. Ik laat de kinderen reageren.

Midden:

Ik hou een gesprek met Rosaline. Ik vraag haar hoe het gaat met haar. Ik vraag wat haar favoriete eten is en hoe het gaat op school.

Ik vertel de kinderen dat ze nu zelf vragen mogen stellen aan Rosaline. Ze mogen vragen stellen over dingen die ze graag willen weten.

Ik laat de kinderen nadenken over de verschillen en gelijkenissen tijdens onze landen en specifiek de verschillen en gelijkenissen tijdens het onderwijs.

Slot:

Ik vertel dat we Rosaline nog gaan zien deze week en dat ze dan nog eens een paar vragen mogen stellen als ze dat willen.

FICHE

tekeningen voor prentenboek

22 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

IKvk1

Plezier beleven en voldoening ervaren bij spelen, leren en leven

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

• 2.5-12j Ervaren en vaststellen:

- van het samenhorigheidsgevoel binnen kleine en grotere groepen
- van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
- dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
- dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

MUva3

De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen

• Beeld > Tekenen > 5-10j Oefenen in het schetsen, ontwerptekenen en fantasietekenen met verschillende materialen

VERLOOP:

Inleiding:

Ik toon het verhaal dat ik heb geschreven nog eens. Ik vertel dat ik dit verhaal heb geschreven zodat de kindjes hier zien hoe het is om daar naar school te gaan. Ik vraag mij af of wij ook een boekje kunnen maken voor de kindjes daar zodat zij zien hoe het is om hier naar school te gaan.

We bespreken samen wat er allemaal gebeurt op school. Ik schrijf dit op een blad.

Dan vraag ik waar we allemaal tekeningen van kunnen maken. Dit wordt ook opgeschreven.

Ik vertel dat we straks deze tekeningen zullen maken in een hoekje. Maar we kunnen natuurlijk niet allemaal dezelfde tekeningen maken. We verdelen het werk tussen de groepjes. Bv: Het eerste groepje maakt tekeningen over opstaan en klaarmaken voor school. Het tweede groepje over het onthaal op school, het derde groepje over spelen in de klas, ...

Midden:

We werken in groepjes van 4 à 5 kleuters

De kinderen krijgen verschillende materialen om mee te tekenen. Er wordt nog eens besproken wat het groepje moet tekenen. En dan mogen de kinderen aan de slag gaan. Ze kunnen zelf kiezen wat ze precies tekenen.

Ik stel vragen over wat ze tekenen en hoe ze dit gaan doen. Hoe zouden ze het beste iets tekenen? Waar op het papier? Welke kleuren? ...

Slot:

We bekijken nog eens een paar prenten en die kleuters mogen dan vertellen wat ze getekend hebben.

FICHE

godsdienst

23 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

SEgb1

Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

- 2.5-12j De basisemoties ontdekken in de eigen lichaamsexpressie en lichaamshouding en deze op een eenvoudige wijze uitdrukken - lichaamstaal die emoties uitdrukt herkennen bij zichzelf en de ander - taal geven aan (de gradatie) van deze emoties
- 2.5-12j In dialoog met een vertrouwde volwassene, in een eenvoudige taal beschrijven hoe men bepaalde situaties beleeft en hoe men zich daarbij voelt

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

- 2.5-12j Ervaren en vaststellen:
 - van het samenhorigheidsgevoel binnen kleine en grotere groepen
 - van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
 - dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
 - dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

RKve2

Zich gedragen weten door, verbonden voelen met en aangesproken door de andere. Zich laten inspireren door de wijze waarop Jezus met anderen omgaat en oproept tot 'ver-ander-ing'

- Kleuter: Verbondenheid met anderen ervaren en beleven > Ervaren en beleven van verbondenheid met anderen: vriendschap, delen, luisteren, zorgen voor, tafelen, ...

VERLOOP:

Inleiding:

Zingen het liedje van het kaarsje. Het kaarsje wordt aangestoken.

Ik toon dan ook het doosje met de insecten figuurtjes en leg ze op de grond zodat iedereen ze kan zien.

Ik doe alsof ik bang ben van de grote spinnen.

Ik vertel dat ik in de Filipijnen echt zo'n grote spin heb gezien net als in het verhaal.

Ik laat de kinderen eens naar het filmpje van de spin in de Filipijnen kijken.

Midden:

We hebben een gesprek over bang zijn. Ik stel vragen:

Wie is er allemaal bang voor spinnen?

Moet je daar bang voor zijn?

Ben je ook bang voor andere insecten?

Waarom ben je daar bang voor?

Wat doe je als je bang bent?

Hoe voelt dat bang zijn, is dat een fijn gevoel of niet?

Zouden die spinnen of insecten ook bang zijn van ons?

Waarom wel of niet?

Wie helpt ons als we bang zijn?

Wat doen zij om ons te helpen?

...

Slot:

Als we dat gedaan hebben gaan we een gebedje opzeggen net als de kindjes in de Filipijnen. Ik zeg erbij dat alle kindjes in mijn school een gebedje zeggen elke ochtend. Net als in het boekje dat ik gemaakt heb.

Ik zeg een gebedje voor die de kinderen moeten nazeggen. Het gaat over het bedanken van iedereen die ons helpt als we bang zijn.

FICHE

Turon maken en eten

23 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

IVoc2

Exploreren en experimenteren in de wereld rondom zich

- 2.5-12j Genieten van exploreren en experimenteren - een onderzoeksgerichte houding aannemen
- 2.5-12j De wereld rondom zich speels, fantasierijk en onbevangen exploreren - bereidheid tonen om met het eigen lichaam, materialen, voorwerpen en technieken en technische systemen te experimenteren om er de mogelijkheden van te ontdekken - zich verwonderen over de mogelijkheden die men ontdekt door actief te exploreren en te experimenteren

MZzo1

Gericht en intens waarnemen met de zintuigen

- Zien
- Voelen
- Ruiken
- Proeven
- 2.5-12j Ervaringen opdoen met intens waarnemen met alle zintuigen - waarnemen met een toenemende aandacht voor zowel details als het geheel - een waarnemingsgeheugen ontwikkelen

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

- 2.5-12j Ervaren en vaststellen:
 - van het samenhangsgevoel binnen kleine en grotere groepen
 - van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
 - dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
 - dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

VERLOOP:

Inleiding:

Ik toon met het verhaal dat het kindje Turon aan het eten is. Ik vertel dat ik dit in de Filipijnen ook heb gegeten en dat dit mijn favoriete dessertje was daar. Ik mis het en wil het nog eens eten, maar ik kan dit niet allemaal zelf maken. Willen de kinderen mij helpen?

Ik toon dat ik een stappenplan/recept heb meegebracht. Ik vraag aan de kinderen wat we nodig hebben.

Ik vertel dat we dit allemaal gaan maken. De kindjes mogen in groepjes van 4 bij mij komen om dit te maken.

Midden:

De kinderen wassen eerst hun handen.

De kinderen volgen het stappenplan die ik heb meegebracht.

Elk kind maakt 1 Turon.

Ingrediënten:

- 6 bananen, doormidden gesneden (in de lengte)
- 165g jackfruit rijp, in plakjes gesneden (dit kan worden weggelaten)
- 300 g suiker
- 12 stuks loempiaverpakking (voor lactosevrij: rijstpapier of aangepaste bladerdeeg gebruiken)
- Bakolie

Recept:

1. Rol de banaan op het suikerbord en zorg ervoor dat de banaan bedekt is met voldoende suiker
2. Doe de banaan met suikerlaagje in de loempiaverpakking en voeg wat rijp jackfruit toe
3. Vouw en sluit de loempiaverpakking, gebruik water om de rand dicht te maken

Dit doe ik thuis in de middag:

4. Verhit de olie in een pan en doe er wat suiker in. Wacht tot de bruine suiker gaat drijven.
5. Doe de ingepakte banaan erin en bak totdat de verpakking goudbruin wordt en de extra suiker aan de verpakking blijft kleven
6. Serveer warm als dessert of tussendoortje. Deel en geniet!

Ik laat de kinderen ruiken aan de ingrediënten en ze met hun zingtuigen voel en werken.
Ik leg de Turon van rijstpapier/aangepaste bladerdeeg in een aparte container.

Slot:

Na de middag eten we samen de Turon op. De kinderen verwoorden wat ze ervan vinden en hoe het smaakt.

FICHE

aardbevingen

23 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

SEiv1

Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder eigen identiteit te verliezen

IVoc2

Exploreren en experimenteren in de wereld rondom zich

- 2.5-12j Genieten van exploreren en experimenteren - een onderzoeksgerichte houding aannemen
- 2.5-12j De wereld rondom zich speels, fantasierijk en onbevengend exploreren - bereidheid tonen om met het eigen lichaam, materialen, voorwerpen en technieken en technische systemen te experimenteren om de mogelijkheden van te ontdekken - zich verwonderen over de mogelijkheden die men ontdekt door actief te exploreren en te experimenteren

OWsa1

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

- 2.5-12j Ervaren en vaststellen:
 - van het samenhangsgevoel binnen kleine en grotere groepen
 - van gelijkenissen en verschillen in leefwijzen van groepen en de meerwaarde hiervan
 - dat niet alle kinderen in een zelfde samenlevingsvorm leven en daarmee rekening houden
 - dat groepen eigen tradities hebben en die belangrijk vinden

VERLOOP:

Inleiding:

Ik vertel dat we daarnet hebben gesproken over bang zijn. Ik ben ook wel eens bang geweest. In de Filipijnen heb ik een aardbeving meegemaakt. Weet iemand wat een aardbeving is? Ik vertel wat dat is. Ik vertel over de keer dat ik die heb meegemaakt. En dat we niet wisten wat dat was omdat het de eerste keer was dat ik dat ooit heb gevoeld.

Midden:

Ik vertel dat dit in de Filipijnen wel vaak gebeurt, maar dat dit vaak niet erg is.

Ik vertel dat het zwaar en niet zwaar kan zijn.

Ik vraag hoe dat zou voelen voor de mensen daar. Zouden ze daar iets tegen kunnen doen? Wat zouden ze kunnen doen als er zo'n aardbeving is denk je? Wat zou er gebeuren als zo'n aardbeving gebeurt? Zouden er in België ook aardbevingen gebeuren?...

Ik vertel dat ze in de school soms oefenen wat ze moeten doen als er een aardbeving is. Ik toon foto's van de helmpjes die de kindjes gebruiken als er een aardbeving is. Ik toon eventueel ook een filmpje.

Slot:

We kunnen eens oefenen wat we moeten doen als er een aardbeving is. Ik laat de kinderen hun handen boven hun hoofd houden en laat ze allemaal eens bukken. De kinderen mogen zich dan ook eens onder de tafel verstoppen. Voor we dit doen maken we goede afspraken.

We roepen niet, we duwen en trekken niet, en als ik het signaal geef moeten ze allemaal terug komen zitten in de kring.

FICHE

meten van atlas vlinder

24 mei 2024

Klas 3de kleuterklas

IVoc2

Exploreren en experimenteren in de wereld rondom zich

- 2.5-12j Genieten van exploreren en experimenteren - een onderzoeksgerichte houding aannemen
- 2.5-12j De wereld rondom zich speels, fantasierijk en onbevangen exploreren - bereidheid tonen om met het eigen lichaam, materialen, voorwerpen en technieken en technische systemen te experimenteren om er de mogelijkheden van te ontdekken - zich verwonderen over de mogelijkheden die men ontdekt door actief te exploreren en te experimenteren

WDmm2

Inzicht verwerven in het meetproces

- 4-6j Gemeten dingen sorteren (classificeren) en rangschikken (seriëren)
- 4-6j Voorwerpen bij benadering 'meten' met een zelfgekozen maateenheid

VERLOOP:

Inleiding:

Ik heb foto van een atlasvlinder van ware grote mee. Ik kijk verbaasd. Ik vraag aan de kinderen wat het is. Ik wil graag weten hoe groot die nu wel is.

Ik toon eventueel ook de foto van de vlinder die ik heb gezien in de Filipijnen.

Midden:

We gaan eerst vergelijken met andere vlinders die ik mee heb.

Welke is de grootste en de kleinste ... De vlinders worden gerangschikt van groot naar klein (of omgekeerd), Of verzameld naar kleur, effen of met verschillende kleuren. De kleuters komen zoveel mogelijk zelf met eigen ideeën. Hoe kunnen we het nog sorteren en rangschikken?

Dan gaan we ook eens vergelijken met handen. Hoeveel handen passen in de vlinder? Als ik mijn hand gebruik passen er dan evenveel handen in de vlinder? Waarom wel of niet? Hoeveel kleine vlinders passen er in de grote vlinder?

Slot:

Bespreken dat dit wel een hele grote vlinder is. Hebben jullie ooit al zo'n grote vlinder gezien? Zouden wij ook zo'n grote vlinders hebben in België?

2.2 Ontwikkelen prentenboek

2.2.1 Verhaal

Om tot een leuk verhaal te komen, wordt eerst op basis van de stage in de Filipijnse kleuterschool in Bayombong een brainstorm (bijlage 1) gedaan met de dagelijkse activiteiten en gebeurtenissen. Daarna ga ik gebruik maken van chatgpt om een eerste versie te maken ter inspiratie. Deze versie ga ik dan controleren op fouten die niet stroken met de Filipijnse situatie en aanpassen. Ik ga de Delphi-methode gebruiken om feedback te krijgen en zo het verhaal verder te verfijnen.

2.2.1.1 Eerste versie

Verhaal zonder titel

Rosaline was een vrolijke kleuter. Elke ochtend, als de zon net begon te glimlachen boven de groene bergen van de Filipijnen, werd ze wakker van het gekakel van de kippen buiten. Vandaag was een speciale dag, want het was een schooldag. Mama riep al dat ze zich moest klaarmaken.

“Moet ik vandaag mijn sportuniform aandoen of mijn formele uniform?” vroeg Rosaline aan haar moeder. “Het is een sportuniform dag,” antwoordde mama. Rosaline trok snel haar kleren aan en ging naar beneden om te ontbijten.

Haar gezin zat al klaar aan tafel. Mama had rijst met eitjes en worstjes klaargemaakt. Nadat ze haar ontbijt op had, deed Rosaline haar schoenen aan en stapte op de tricycle bij haar kuja (grote broer). Samen reden ze naar school.

Onderweg keek Rosaline naar de palmbomen aan de zijkant van de weg. Haar school was niet zomaar een school; het was een kleurrijk gebouw waar alle kinderen samenkwamen om te leren en te spelen. Er was zelfs een speeltuin op de speelplaats, iets wat andere scholen niet hadden.

Bij de schoolpoort, waar de bewakers stonden, kwam Rosaline haar vriendinnetje Maya tegen. Maya had een mand vol fluweelzachte *puto* meegenomen. “Wil je er eentje?” vroeg ze aan Rosaline. Blij knikte Rosaline en nam een grote hap van de lekkernij. “Mmm, zo lekker!” lachte ze. Maya deelde de andere koekjes uit aan haar klasgenoten en vrienden.

Net toen ze naar binnen wilden gaan, klonk de bel. “Kom, laten we snel in de rij gaan staan,” fluisterde Maya. Alle kinderen verzamelden zich op de speelplaats. “Ssst, het begint.”

Op het podium vooraan stonden drie kinderen uit het vierde leerjaar. Het was hun beurt om het gebedje voor te lezen. Na het gebed werd het nationale lied afgespeeld. Alle kinderen zongen uit volle borst mee. Ze legden hun rechterhand op hun hart.

Wanneer iedereen klaar was, was het tijd om naar binnen te gaan. Binnen begroette de juf hen met een stralende glimlach. Voordat ze begonnen met leren over de letter “S”, zeiden ze een gebedje, zongen ze liedjes en dansten ze om op te warmen. Dit deden ze elke dag, dus Rosaline was hier heel goed in.

In de pauze deelde Rosaline haar snack met haar vriendjes. Ze had een boterhamdoos vol met *turon* mee, een heerlijk Filipijns dessertje gemaakt van banaan en suiker. “Proef eens, mijn oma heeft het zelf gemaakt!” zei Rosaline trots.

“Oké, iedereen, ga maar terug naar je plaats. We gaan nu leren over sommetjes tot 10,” zei juf De kinderen namen hun plek in. Maar plotseling begon Liam, de jongen die naast Rosaline zat, te gillen. “Wat is er?” vroeg Rosaline. Hij wees naar iets in het hoekje van de klas. Toen Rosaline zag wat het was, begon ook zij te gillen. Opeens begonnen alle kinderen in de klas te gillen. Wat was er aan de hand?

“Wat is er gebeurd?” vroeg de juf. “Er is een spin, een supergrote spin, in de hoek, daar!” zei Liam luid. De juf keek naar waar Liam wees. “Ahh!” schrok ze. “Dat is een grote spin!” zei ze. Ze ging dichterbij kijken, maar toen bewoog de spin opeens. “Ahh!” riepen de kinderen. De spin verstopte zich onder een tekening op de muur.

“Het is niet erg,” zei de juf. “Als we de spin met rust laten, zal ze ons niets doen. We gaan gewoon verder met de les.” De les ging snel voorbij. Toen het middag was, was het tijd om naar huis te gaan. Voor ze naar hun ouders gaan zingen de kinderen samen met de juf een tot ziens lied. ‘Paalam na sayo’ zingen ze samen.

2.2.1.2 Versie na de Delphi-methode³

Kom mee met Rosaline! Een leuke schooldag in de Filipijnen

Rosaline is een vrolijk meisje. Elke ochtend, als de zon net begint te schijnen boven de groene bergen van de Filipijnen, wordt ze wakker van het gekakel van de kippen buiten. Vandaag is een bijzondere dag, want het is een schooldag. Mama roept al dat ze zich moet klaarmaken.

“Moet ik vandaag mijn sportkleren of mijn gewone uniform aandoen?” vraagt Rosaline aan mama.

“Het is een sportuniform-dag,” zegt mama. Rosaline trekt snel haar sportkleren aan en rent naar beneden om te ontbijten.

Mama heeft rijst met eitjes en worstjes klaargemaakt. Na het ontbijt doet Rosaline haar schoenen aan en stapt op de tricycle bij haar kuja (grote broer). Samen rijden ze naar school.

Onderweg kijkt Rosaline naar de mooie palmbomen. Haar school is heel bijzonder. Het is een vrolijk, kleurrijk gebouw waar alle kinderen samen leren en spelen. Er is zelfs een speeltuin, iets wat niet alle Filipijnse scholen hebben.

³ Voor meer uitleg over de Delphi-methode wordt verwezen naar 2.3.1 Delphi-methode

Bij de schoolpoort ziet Rosaline haar vriendinnetje Maya. Maya heeft een mand vol zachte puto bij zich. "Wil je er eentje?" vraagt Maya. Rosaline knikt blij en neemt een grote hap. "Mmm, zo lekker!" lacht ze. Terwijl ze door de poort lopen, zwaaien ze naar de bewakers van de school en zeggen: "Magandang umaga (Goeiemorgen)!"

Maya deelt de puto uit aan de andere kinderen. Dan begint er op de speelplaats een liedje te spelen. "Kom, laten we snel in de rij gaan staan," fluistert Maya. "Ssst, het begint."

Op het podium staan drie kinderen uit het vierde leerjaar. Ze lezen een gebedje voor. Daarna zingen alle kinderen, met hun rechterhand op hun hart, uit volle borst het volkslied.

Na dat de kinderen klaar zijn met zingen, begroette juf Ana hen met een grote glimlach. Ze gingen samen de klas binnen. Eerst zeggen ze nog een kort gebedje en daarna dansten en zongen ze samen om op te warmen. Dit doen ze elke dag, dus Rosaline kan dit heel goed. Dan zegt de juf: "Vandaag gaan we de letter "S" leren".

In de pauze deelt Rosaline haar snack met haar vriendjes. Ze heeft een heel bord vol met turon mee, een heerlijk Filipijns dessertje met banaan. "Proef eens, mijn oma heeft het zelf gemaakt!" zegt Rosaline trots.

Na de pauze, zei juf Ana: "Oké, iedereen, terug naar je plaats. We gaan sommetjes tot 10 leren." De kinderen gaan zitten. Maar plotseling begint Liam, de jongen naast Rosaline, te gillen. "Wat is er?" vraagt Rosaline.

"Een spin! Een grote spin!" roept Liam en wijst naar een hoek van de klas. Alle kinderen beginnen te gillen.

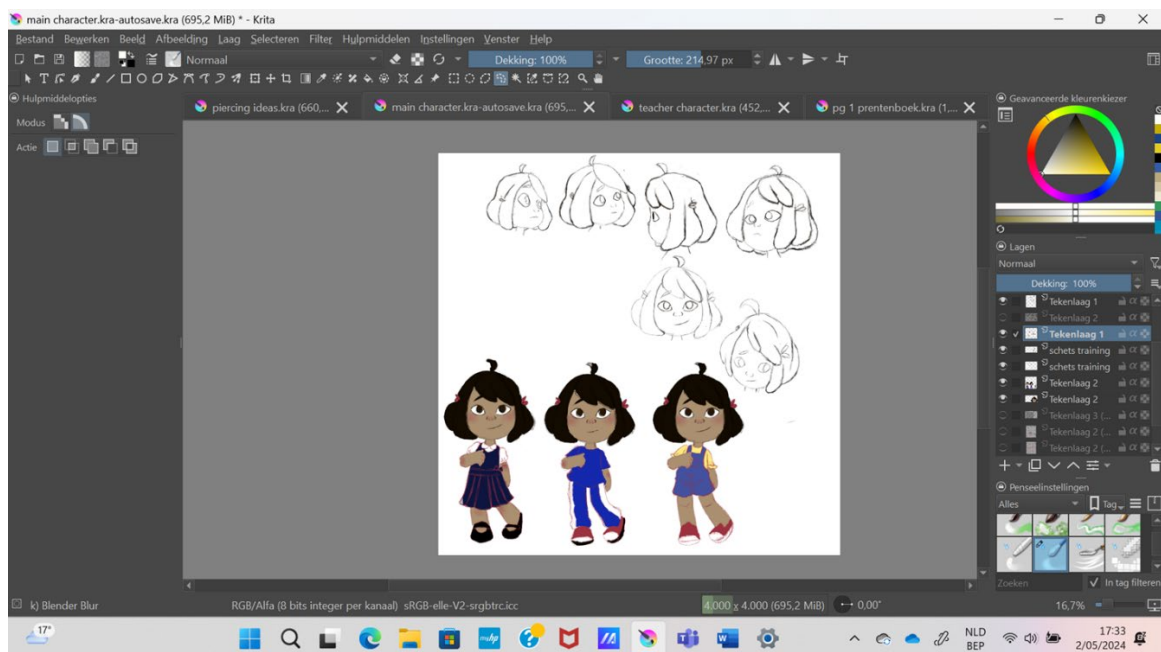
'Ahh!' schrikt de juf ook even 'Dat is een grote spin' Wanneer ze dichterbij keek, bewoog de spin opeens. 'Ahh' roepen de kinderen. De spin verstopt zich onder een tekening aan de muur. "Rustig, kinderen," zegt juf Ana. "Als we de spin met rust laten, doet ze ons niets." De kinderen zuchten opgelucht en de les ging verder.

Wanneer het middag is, is het tijd om naar huis te gaan. Voor ze naar buiten gaan, zingen de kinderen samen het tot-ziens-liedje: 'Paalam na sayo'. "Dag, tot morgen! Morgen hebben we weer een leuke nieuwe schooldag!"

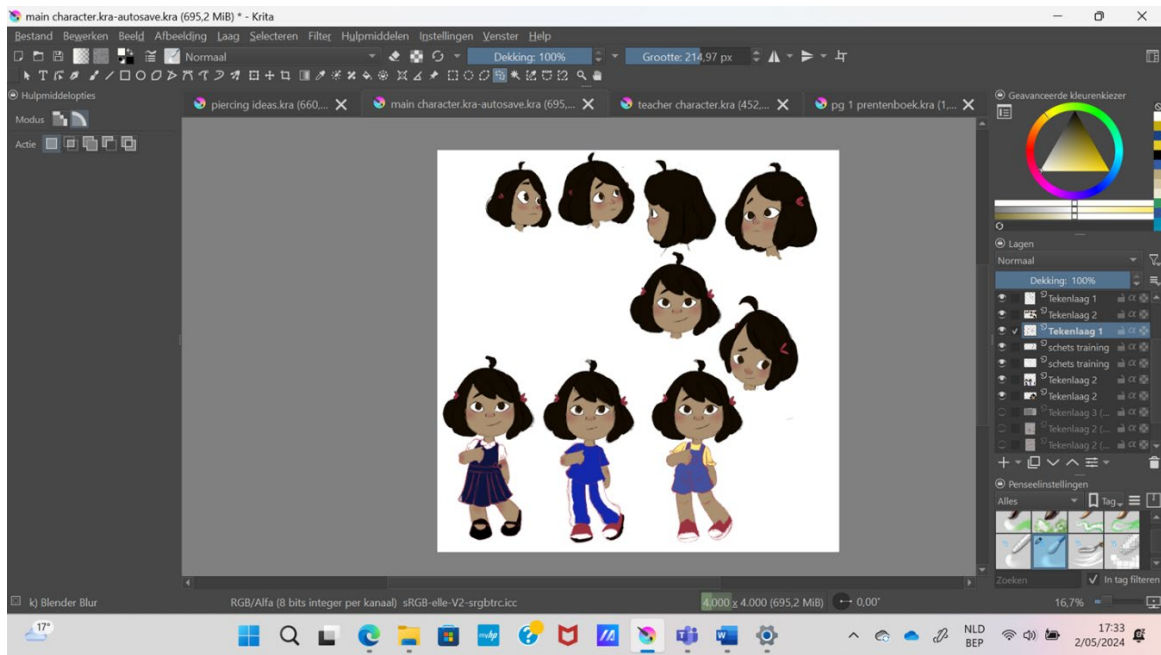
2.2.2 Tekeningen

De tekeningen worden gemaakt met het programma Krita. Dit is een gratis tekenprogramma dat voornamelijk bedoeld is voor digitaal schilderen, teken en animatie. (Krita, 2024)

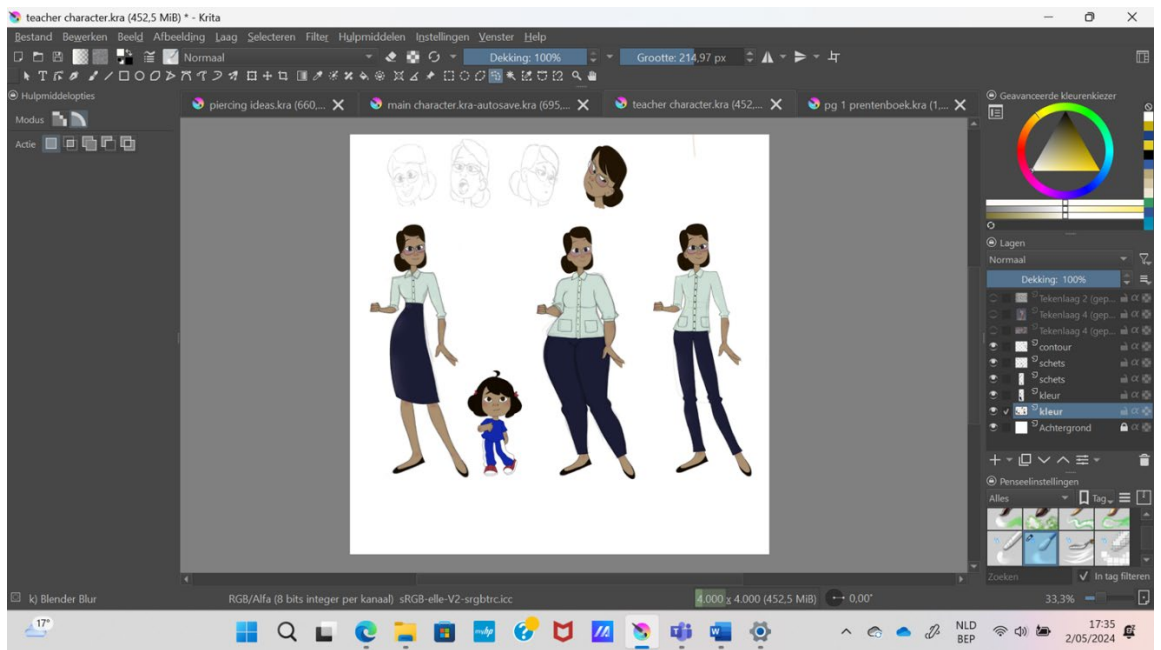
Het proces om de prenten te tekenen gaat als volgt. Eerst worden schetsen gemaakt van de personages, om ze vervolgens in verschillende lagen verder te ontwikkelen. De verschillende lagen bestaan uit een omlijnjaag, een laag met de vlakke kleuren en een schaduw laag. In deze stap wordt ook nagedacht over het kleuren palet van de personages. Daarna wordt het verhaal in stukken verdeeld en beslist welke scene getekend zal worden. De scènes worden ook weer geschetst en in verschillende lagen tot een geheel gebracht. Hieronder zijn een aantal voorbeelden weergegeven.

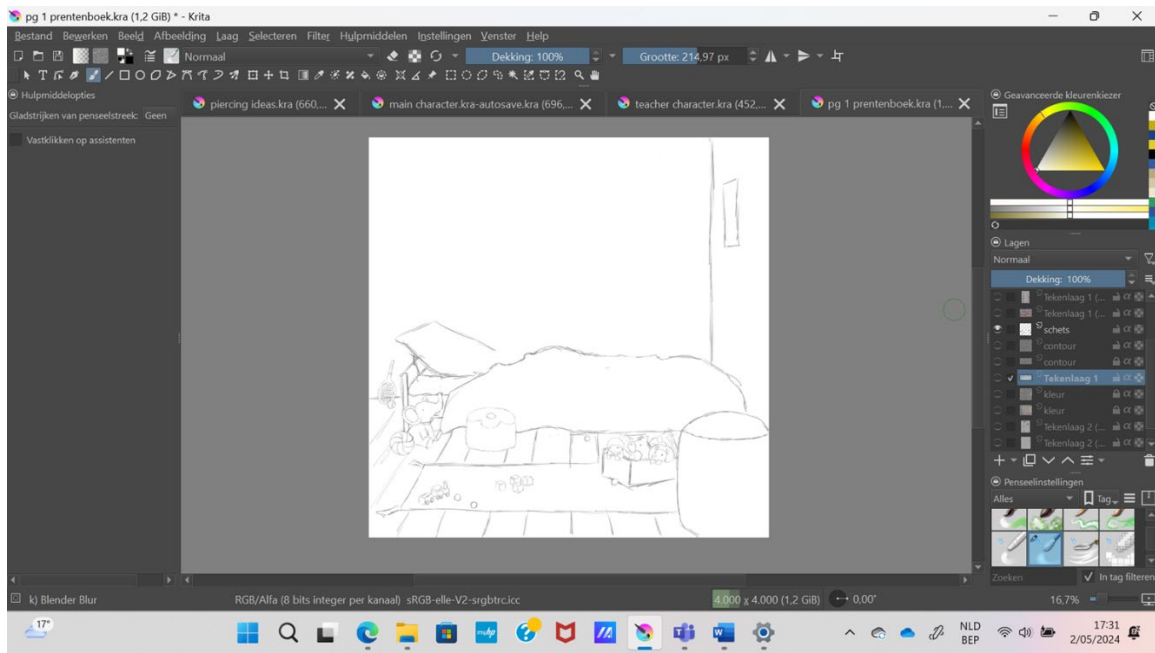
Figuur 48: Ontwerp hoofdpersonage

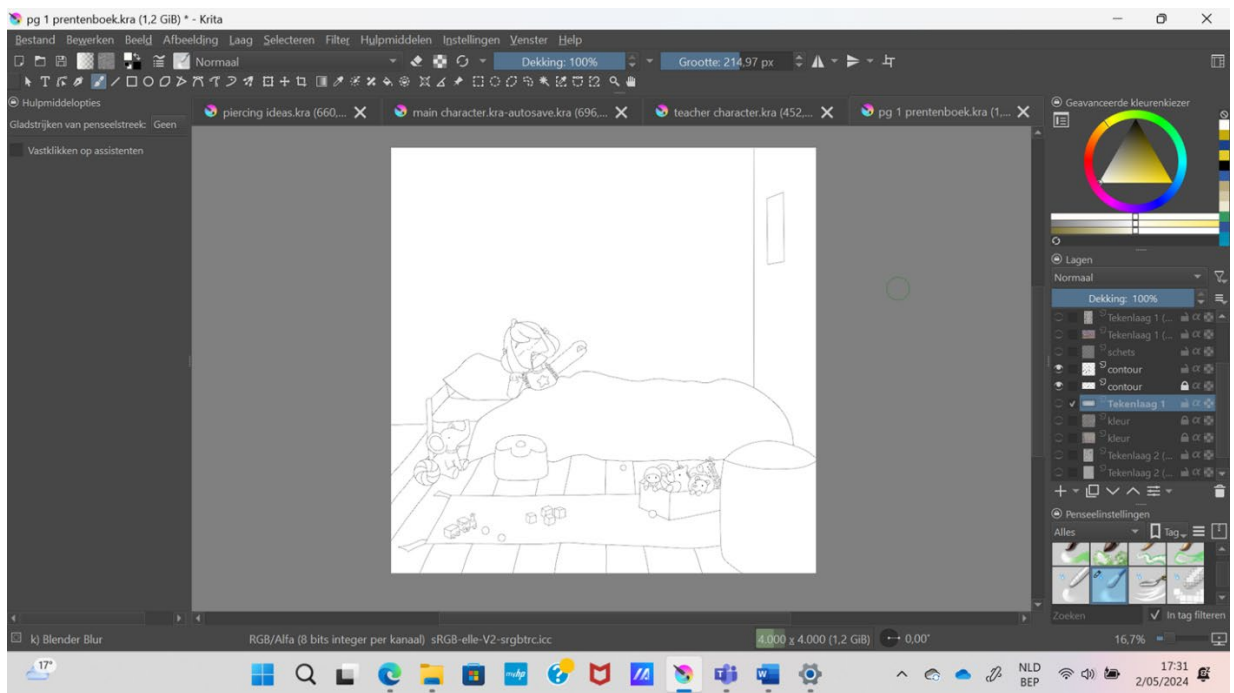
Figuur 49: Ontwerp hoofdpersonage

Figuur 50: Ontwerp schooljuf

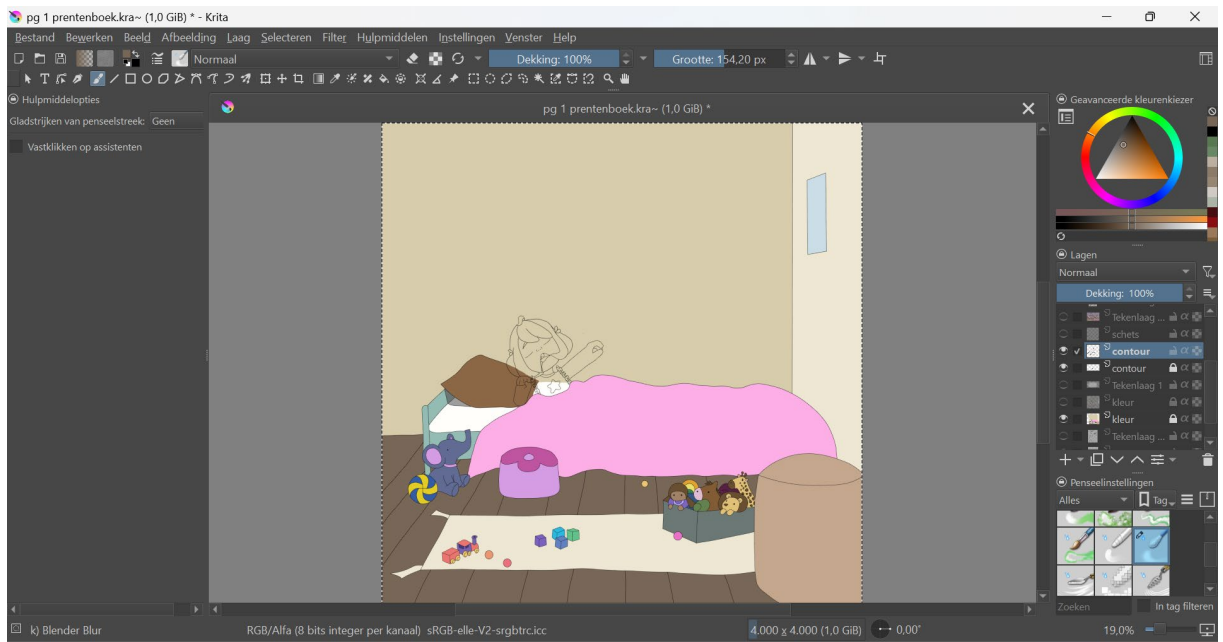

Figuur 51: Ontwerp eerste pagina van het prentenboek

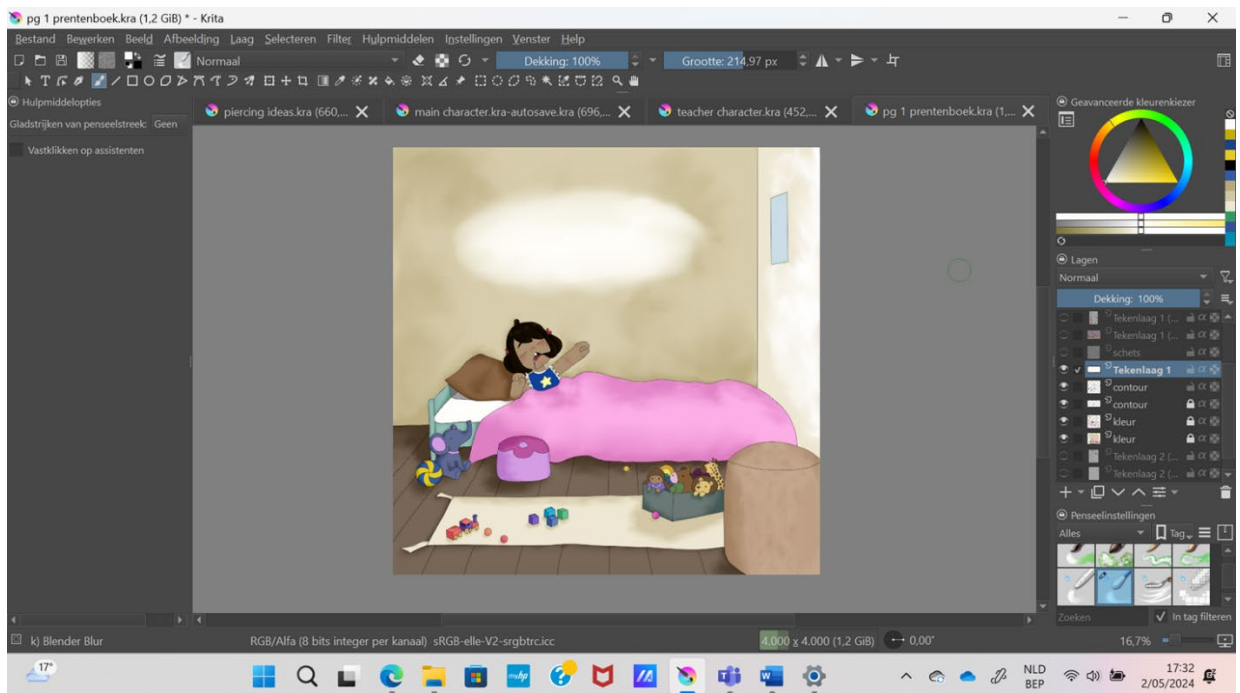

Figuur 52: Ontwerp eerste pagina

2 Methode

Figuur 53: Ontwerp eerste pagina

Figuur 54 : Ontwerp eerste pagina

2.3 Bijsturing prentenboek

2.3.1 Delphi-methode

Om tot een geschikt en degelijk prentenboek te komen kies ik ervoor om het boek te laten beoordelen en bijsturen volgens de Delphi-methode.

De Delphi-methode is een gestructureerde techniek die oorspronkelijk is ontwikkeld als een systematische, interactieve voorspellingsmethode die vertrouwt op een panel van experts. Oorspronkelijk werd het gebruikt voor zakelijke voorspellingen. Tegenwoordig wordt deze methode ook vaak gebruikt in andere gebieden, zoals het bereiken van expertconsensus, het beoordelen van informatieve brochures en het ontwikkelen van professionele richtlijnen in de gezondheidszorg. (Villegas, 2024) (Kwant, Hoofdstuk 3: Selectie van het prentenboekencorpus, 2011)

2.3.2 Stappen

De stappen volgens de Delphi-methode voor het beoordelen van mijn zelfgemaakt prentenboek zijn de volgende:

1. **Selecteer een panel van experts:**

Het prentenboek zal aangeboden worden aan de kleuterleerkrachten van de Vrije basisschool Sint-Lodewijk Deerlijk en VBS Spes Nostra Heule, alsook aan een aantal anderen zoals ouders, grootouders en een boekenhandelaar.

2. **Formuleer de vragen:**

Hiervoor worden onderstaande multiple choice vragen geformuleerd.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?

- Uitstekend
- Goed
- Matig
- Onvoldoende

2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?

- Boeiend en origineel
- Gemiddeld
- Saai en voorspelbaar
- Verwarrend

3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?

- Ja, zeer goed gestructureerd
- Ja, redelijk gestructureerd
- Nee, matig gestructureerd
- Nee, helemaal niet gestructureerd

4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?

- Ja, zeer geschikt
- Ja, redelijk geschikt
- Nee, matig geschikt
- Nee, helemaal niet geschikt

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Tenslotte wordt er ook nog ruimte vrij gelaten om bijkomende opmerkingen te laten noteren.

3. Rondes van vragenlijsten:

Het prentenboek met de vragenlijst zal eerst in de week van 13 mei in de Vrije Basisschool Sint-Lodewijk en vervolgens in de week van 20 mei in VBS Spes Nostra in Heule worden aangeboden.

4. Vergelijk de resultaten:

De antwoorden zullen bekeken en vergeleken worden.

5. Analyseer de resultaten:

De opmerkingen zullen geanalyseerd worden en gebruikt worden om het prentenboek bij te sturen.

2.4 Maken van een handpop

Een handpop kan een heel goede ondersteuning zijn bij het voorlezen van een prentenboek. Allereerst helpt een handpop om de aandacht van kinderen vast te houden. Door de bewegingen en interacties van de pop worden kinderen visueel en auditief gestimuleerd. Hierdoor zijn ze meer betrokken bij het verhaal. Daarnaast kan de handpop gesprekken voeren die het verhaal echter maken. De pop kan vragen stellen aan de kinderen, reacties geven en op een speelse manier met hen communiceren. Hierdoor wordt ook de luisterervaring dynamischer en boeiender. Handpoppen ondersteunen ook het begrip en de herinnering van het verhaal. Door de pop te laten handelen in overeenstemming met het verhaal, wordt de inhoud visueel ondersteund. Dit helpt kinderen om de plot en personages beter te begrijpen en te onthouden. Verder stimuleren handpoppen de verbeelding van kinderen. Ze kunnen zich makkelijker inleven in de personages en situaties van het verhaal omdat de pop tastbaar is. Dit maakt het verhaal levendiger. (Meurs, 2015)

Tevens maken handpoppen het mogelijk om leerdoelen op een speelse manier te bereiken. Ze kunnen helpen bij taalontwikkeling, woordenschatuitbreiding en begrip van zinnen en structuren. Door de interactie met de handpop leren kinderen ook sociale vaardigheden zoals luisteren, wachten op hun beurt en reageren op anderen.

Ook kunnen handpoppen emoties uitdrukken op een manier die soms moeilijk is om alleen met woorden over te brengen. Door de pop te gebruiken, kunnen gevoelens zoals vreugde, verdriet, angst en opwinding beter geïllustreerd worden, wat helpt bij het emotioneel begrip van het verhaal. De handpop kan voor sommige kinderen een veilige uitlaatklep zijn om hun eigen gevoelens en gedachten te uiten. Ze kunnen via de pop spreken en zo beter communiceren over hun eigen ervaringen en emoties. Door een handpop te gebruiken bij het voorlezen van een prentenboek wordt de leeservaring verrijkt en worden de kinderen op meerdere niveaus aangesproken, wat hun leerproces en plezier in lezen bevordert. (Meurs, 2015)

Om al deze redenen kies ik ervoor om naast het prentenboek ook een handpop te maken van Rosaline, het hoofdpersonage in het prentenboek. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de filmpjes op YouTube en de patronen op de website van PuppetNerd. (PuppetNerd, 2024) (Kreutinger, 2024)

Figuur 55: Maken van het hoofd

Figuur 56: Haar aanbrengen

Figuur 57: Lichaam maken

Figuur 58: Lichaam uittesten en benen aanbrengen

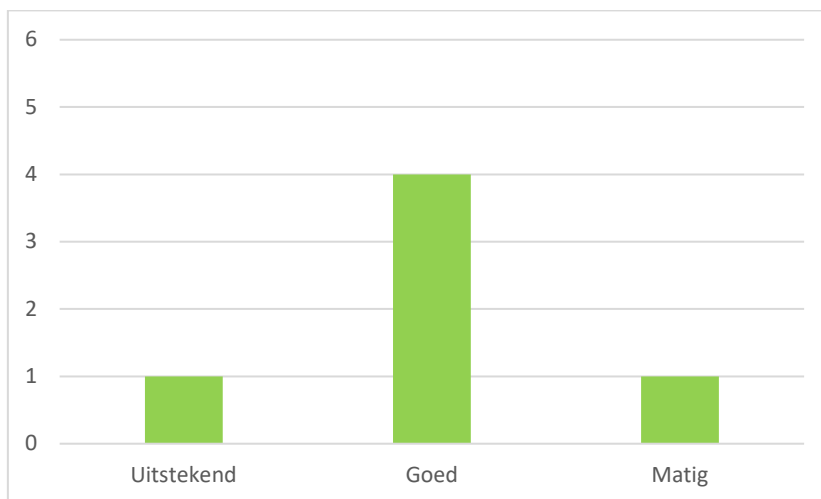
3 Resultaten

3.1 Verschillende fases van het prentenboek

3.1.1 Eerste fase

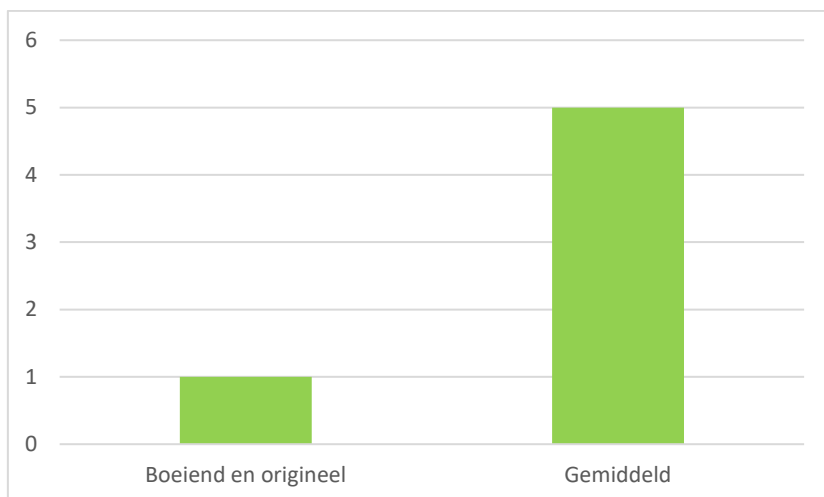
In de eerste fase werd het boek beoordeeld door 6 leerkrachten van de Vrije basisschool Sint-Lodewijk Deerlijk (bijlage 2). Hieronder worden de resultaten besproken. Op basis van deze resultaten werd de eerste versie aangepast. Bepaalde tekeningen werden vergroot, zodat de prenten meer tot hun recht kwamen. Door dit te doen moest er vaak weer extra bijgewerkt worden zodat de lagen mooi overlaptten en er geen blanco pixels waren. Er werd ook meer schaduw aangebracht waar nodig. Dit nam veel tijd in beslag omdat dit op een andere laag kwam en er moest gezorgd worden dat alles binnen de lijnen kwam. De tekst werd sprekender voor kleuters gemaakt, er werden meer woorden uitgelegd en geïllustreerd en de spellingsfouten werden verbeterd.

Vraag 1: Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?

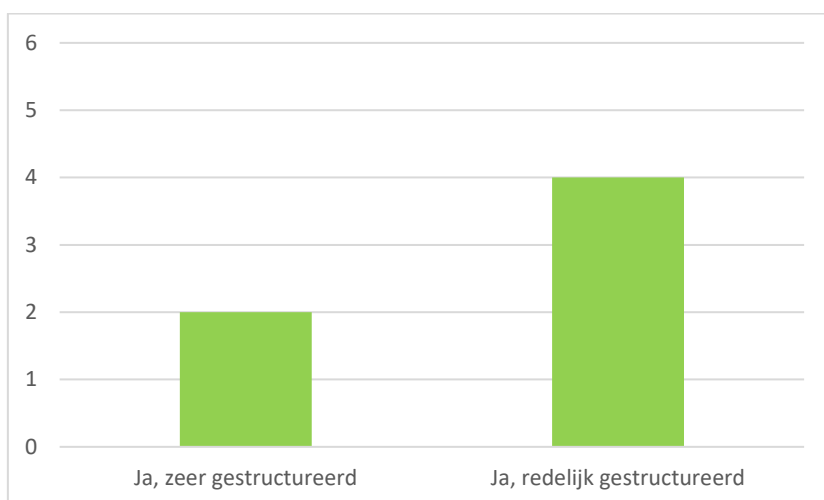
Grafiek 1: Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen? Fase 1

Eén leerkracht vond de illustraties uitstekend en gaf aan dat ze zeer mooi gemaakt waren en goed aansluiten bij het verhaal. Ze gaf ook aan dat de levensechte prenten voor een leuke mix zorgden. De prent van de speelplaats mocht scherper en het 'stokje' boven de palmbomen mocht weg. De gerechten mochten meer verweven worden in de illustraties. De leerkracht die ze matig beoordeelde vond het jammer dat de stijl soms veranderde tussen fictieve tekeningen en realistische foto's. Iemand anders vond dan weer dat alles met echte foto's mocht gemaakt worden, maar vond het ook mooi op deze manier. Niemand vond de kwaliteit van de illustraties onvoldoende.

Vraag 2: Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?

Grafiek 2: Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen? Fase 1

Eén leerkracht vond het verhaal boeiend en origineel. Ze vond het een duidelijke structuur en vlot leesbaar. Vijf leerkrachten vonden de verhaallijn gemiddeld. Eén iemand gaf aan niet goed te begrijpen waarom de spin in het verhaal kwam. Iemand anders zag duidelijk de inleiding, verhaal, climax en einde en vond het spin-gebeuren heel herkenbaar voor kleuters. Eén leerkracht stelde voor om de verhaallijn aan te passen naar de vergelijking met een school in België. Iemand anders miste wat meer inhoud voor de oudste kleuters. Niemand vond de verhaallijn saai en voorspelbaar of verwarrend.

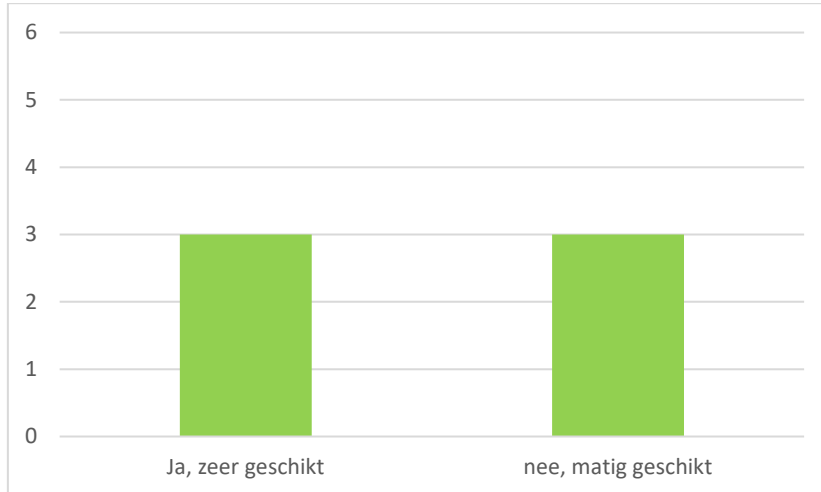
Vraag 3: Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?

Grafiek 3: Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd? Fase 1

Twee leerkrachten vonden het verhaal zeer gestructureerd, waarvan één leerkracht aangaf dat de structuur van het dagverloop goed herkenbaar was. Vier leerkrachten vonden het verhaal redelijk gestructureerd. Eén iemand gaf aan dat het verhaal nog duidelijker zou kunnen door nog meer

nadruk te leggen op de verschillende activiteiten en dagmomenten. Niemand vond het verhaal matig of helemaal niet gestructureerd.

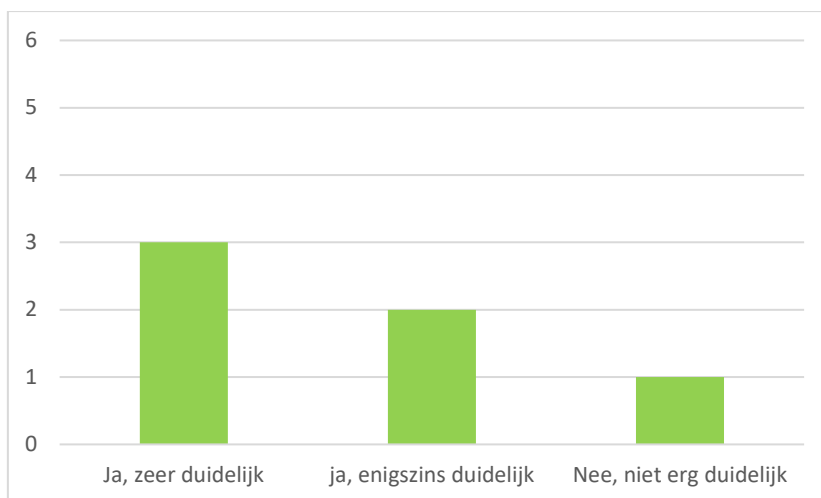
Vraag 4: Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?

Grafiek 4: Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep? Fase 1

Drie leerkrachten vonden het taalgebruik zeer geschikt en drie leerkrachten vonden dit matig geschikt. Eén iemand vond het vlot geschreven en één leerkracht gaf aan dat de taaldiversiteit goed aanwezig was, maar dat het fijn zou zijn als er meer woorden zoals puto uitgelegd en geïllustreerd zouden worden. Twee leerkrachten vonden dat de tekst wat te moeilijk was, bijv. bij puto of omdat de zinnen soms te lang waren. Er werden ook een aantal taal- en spelfouten aangeduid. Niemand vond het taalgebruik redelijk of helemaal niet geschikt.

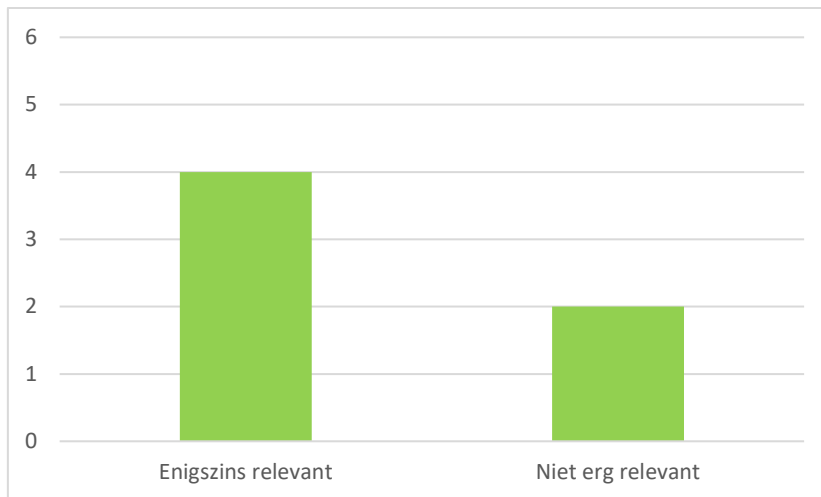
Vraag 5: Is het thema van het prentenboek duidelijk?

Grafiek 5: Is het thema in het prentenboek duidelijk? Fase 1

Drie leerkrachten vonden het thema zeer duidelijk en twee leerkrachten vonden dit enigszins duidelijk. De leerkracht die vond dat het niet erg duidelijk was, vroeg zich af of er een titel was en of het over de Filipijnen, voeding of schooldag ging. Niemand vond het thema helemaal niet duidelijk.

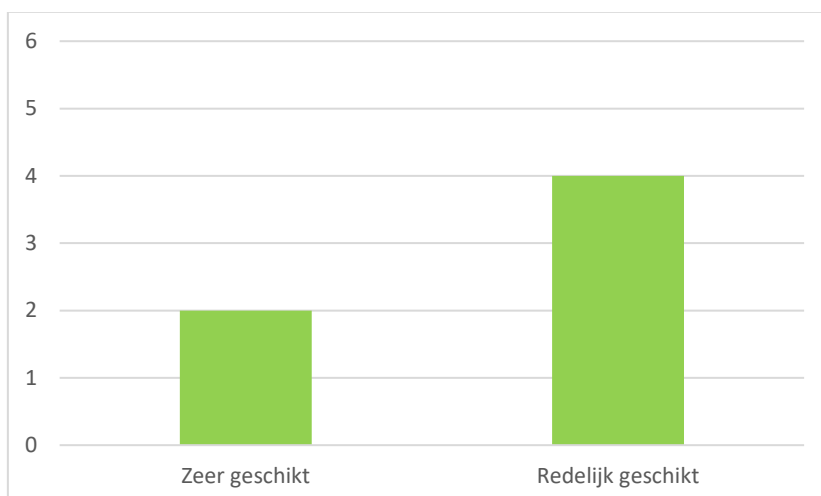
Vraag 6: Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

Grafiek 6: Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

Vier leerkrachten gaven aan dat het boek enigszins relevant is. Er werd aangegeven dat het boek wel educatief is, maar voor deze school minder relevant, omdat er nagenoeg geen Filipijnse kinderen op school zitten. Eén leerkracht had naast enigszins relevant, ook zeer relevant aangeduid, maar dan in een school met veel verschillende nationaliteiten. Leerkrachten die aandaidden dat het niet erg relevant was, noteerden hierbij geen verdere uitleg. Niemand gaf aan dat het totaal niet relevant was.

Vraag 7: Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

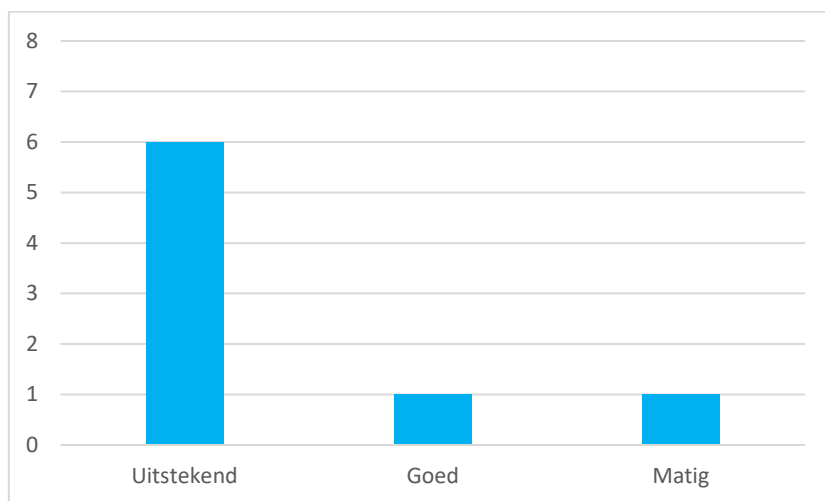
Grafiek 7: Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen? Fase 1

Twee leerkrachten vonden het prentenboek zeer geschikt om voor te lezen voor een groep kinderen en vier leerkrachten vonden dit matig geschikt. Eén leerkracht die het redelijk geschikt vond, gaf aan dat de zinnen soms lang zijn, maar dat je met intonatie alles duidelijk kan overbrengen. Eén leerkracht die zeer geschikt aanduidde, duidde ook redelijk geschikt aan en gaf aan dat het zeer geschikt is in bepaalde thema's en periodes binnen een duidelijke en betekenisvolle context.

3.1.2 Tweede fase

In de tweede fase werd het boek beoordeeld door 3 leerkrachten van de Vrije basisschool Spes Nostra Heule. Daarnaast werd het boek ook voorgelegd aan 4 ouder/grootouders en aan 1 boekhandelaar. (bijlage 2) Hieronder worden de resultaten besproken. Op basis van deze resultaten werd de tweede versie verder aangepast en verbeterd. De tekst werd in de tegenwoordige tijd geplaatst en herhalingen werden zoveel mogelijk verwijderd. Tekeningen werden nog verder verfijnd en er werden recepten toegevoegd bij de geïllustreerde gerechten. Ook werd er gezorgd voor nog meer interactie door een extra QR-code van het volkslied toe te voegen. Verder werd ook de kaft, en de nodige tussenbladen ontworpen om het boek af te maken.

Vraag 1: Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?

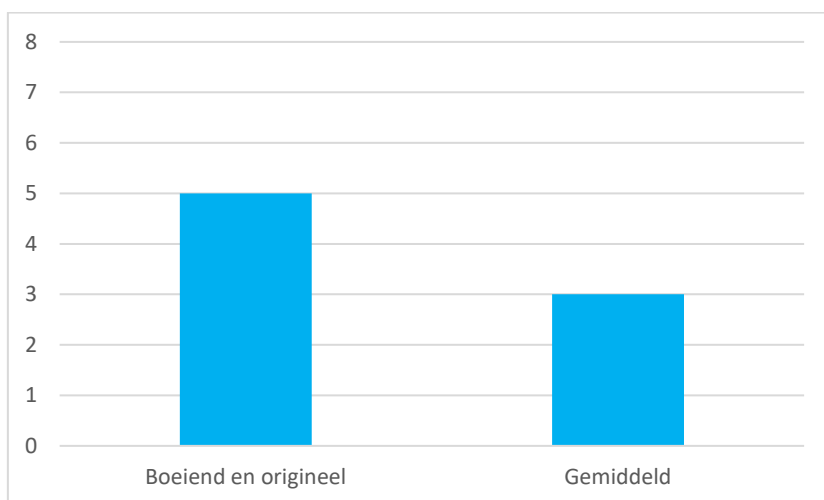

Grafiek 8: Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen? Fase 2

Drie leerkrachten en 3 ouder/grootouders vonden de kwaliteit van de illustraties uitstekend. Eén leerkracht gaf aan dat de prenten leuk en herkenbaar waren voor de kleuters en niet stereotiep. Een ouder/grootouder gaf aan de tekeningen heel mooi te vinden en vond het leuk hoe verschillende culturele elementen werden aangebracht en een andere ouder/grootouder vond puto en turon heel duidelijk voorgesteld en uitgelegd en vond het prachtig hoe Roseline en Maya in het straatbeeld van de Filipijnen worden geïllustreerd. Verder gaf een ouder/grootouder ook aan dat de tekeningen heel gelijkend zijn met de Filipijnse kinderen op de foto en zou het een goed idee vinden mochten er ook recepten bij de illustraties van de gerechten staan. Eén ouder/grootouder vond dat sommige kinderen op de pagina met turon heel scheel keken. De boekhandelaar vond de illustraties matig tot goed. Ze gaf aan dat de illustraties en de tekst samen het verhaal moeten vertellen, maar niet

identiek moeten zijn. Ze vroeg zich af wat er was met de mond van Rosaline op de eerste pagina. Ze gaf aan dat de ogen bij verschillende figuren alle kanten opgingen en dat er op het podium maar twee kinderen lijken te staan i.p.v. drie in de tekst. Tenslotte gaf ze ook aan dat de foto's best allemaal scherp zijn om zo dieptezicht te creëren. Niemand vond de kwaliteit van de illustraties onvoldoende.

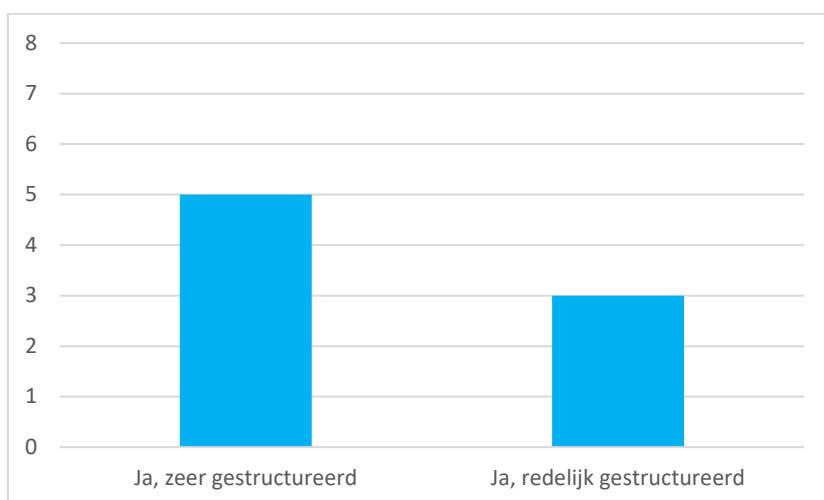
Vraag 2: Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?

Grafiek 9: Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen? Fase 2

Drie leerkrachten en twee ouder/grootouders vonden de verhaallijn boeiend en origineel. Twee ouder/grootouders en de boekhandelaar vonden de verhaallijn gemiddeld. Eén ouder/grootouder gaf aan dat het verhaal eerder educatief is en een andere gaf aan dat het niet boeiend en origineel hoeft te zijn, omdat kleuters van alledaagse dingen houden. Ook de boekhandelaar vond dat het verhaal eerder informatief is dan verhalend en gaf aan dat de traditionele indeling met een duidelijk begin en een 'probleem', midden en eind met de 'oplossing' ontbreken. Niemand vond de verhaallijn saai en voorspelbaar of verwarrend.

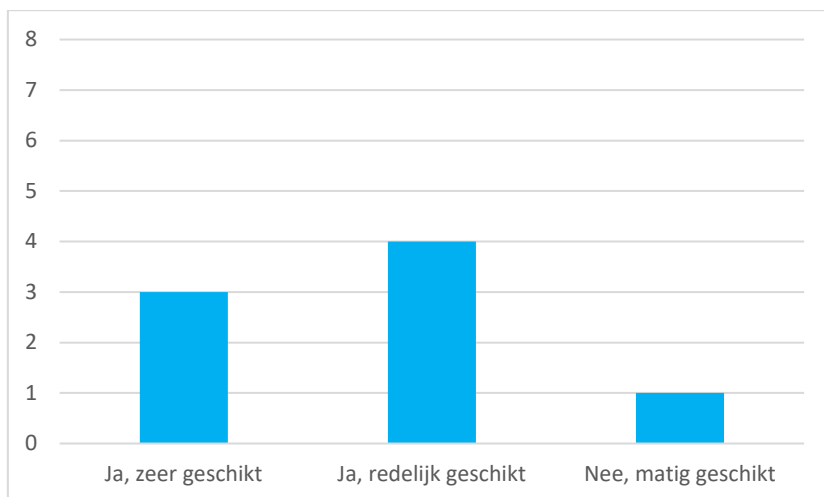
Vraag 3: Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?

Grafiek 10: Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd? Fase 2

Eén leerkracht en vier ouder/grootouders vonden het verhaal zeer gestructureerd. Twee leerkrachten en de boekhandelaar vonden het verhaal redelijk gestructureerd. Hierbij werd nergens verdere uitleg genoteerd. Niemand vond het verhaal matig of helemaal niet gestructureerd.

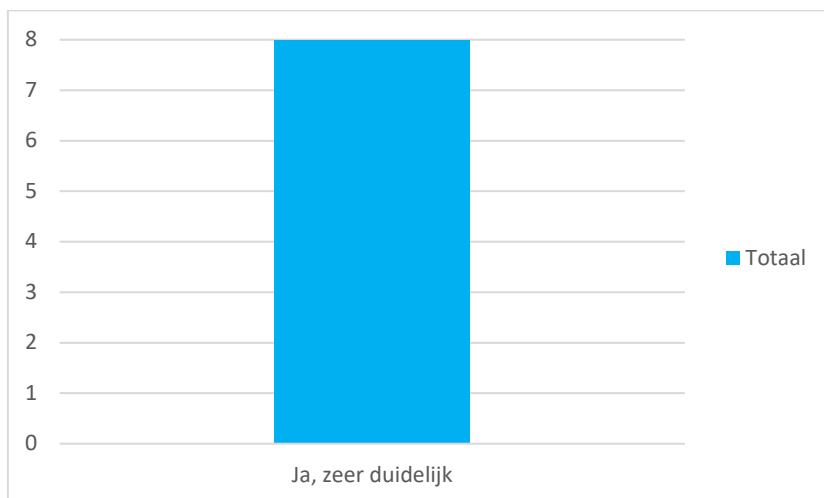
Vraag 4: Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?

Grafiek 11: Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep? Fase 2

Drie ouder/grootouders vonden de taal zeer geschikt. Twee leerkrachten en de boekhandelaar vonden de taal redelijk geschikt en één leerkracht vond de taal matig geschikt. De leerkracht die de taal matig geschikt vond, gaf aan om te kiezen voor verleden tijd of tegenwoordige tijd en dit niet af te wisselen, omdat de tekst daardoor moeilijker is. Twee ouder/grootouders en de taalhandelaar vonden het beter om de tekst in de tegenwoordige tijd te zetten en om herhaling te vermijden zoals onderweg en langs de weg of 'laten we snel in de rij gaan staan' en 'alle kinderen gingen netjes in de rij staan'. Verder werden door verschillende ouder/grootouders en de boekhandelaar een aantal spellings- en taalfouten aangeduid. Daarnaast vroeg de taalhandelaar zich ook af waarom de dag "bijzonder" is en dat sommige zinnen te lang en complex zijn. Niemand vond de taal helemaal niet geschikt.

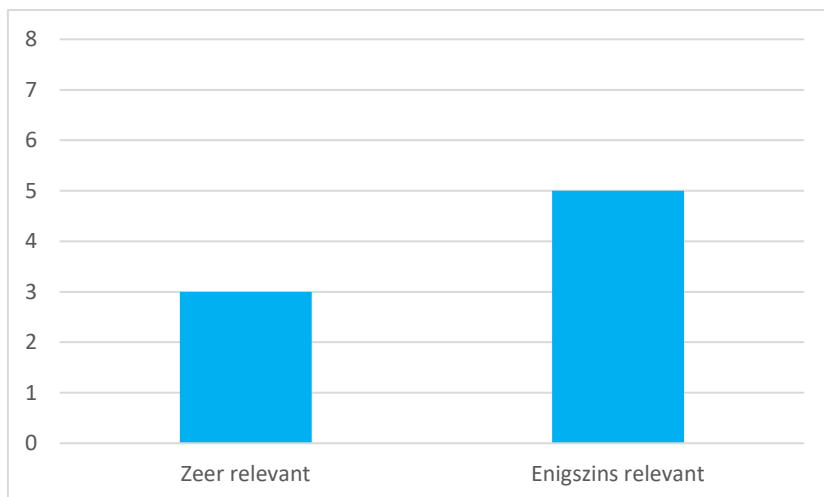
Vraag 5: Is het thema van het prentenboek duidelijk?

Grafiek 12: Is het thema in het prentenboek duidelijk? Fase 2

Iedereen was het erover eens dat het thema van het prentenboek zeer duidelijk is. Een ouder/grootouder vond de qr-code met het kinderlied een meerwaarde, en gaf aan dat het goed de sfeer weergeeft. De boekhandelaar vond het leuk en heel herkenbaar dat de kleuter ook in de Filipijnen naar school gaat en familie en vriendjes heeft, maar dat er tegelijk ook andere tradities zijn.

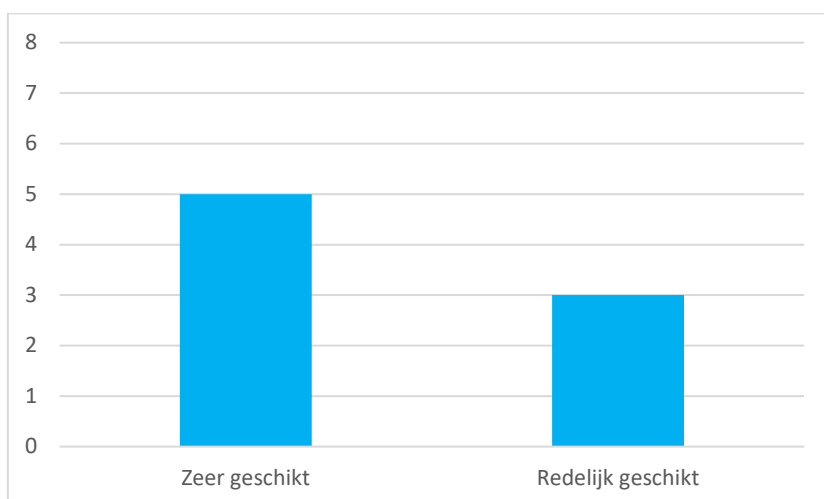
Vraag 6: Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

Grafiek 13: Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen? Fase 2

Twee ouder/grootouders en de boekhandelaar vonden het prentenboek zeer relevant. De andere beoordelaars vonden het enigszins relevant. Een ouder/grootouder gaf aan dat de vergelijking met een Vlaams kind een meerwaarde zou betekenen. Een andere ouder/grootouder vond dat het in deze tijd van diversiteit heel relevant is. De boekhandelaar gaf aan dat de verscheidenheid en traditie van een andere cultuur op een respectvolle manier wordt behandeld.

Vraag 7: Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

Grafiek 14: Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen? Fase 2

Hier vonden 1 leerkracht en 4 ouder/grootouders dat het boek zeer geschikt is om voor te lezen aan een groep kinderen. Twee leerkrachten vonden dit redelijk geschikt, van wie één aangaf dat het eerder voor de oudste kleuters is. De boekhandelaar gaf aan dat het mits een aantal aanpassingen

nog beter zou aansluiten bij de doelgroep. Zij gaf ook aan dat het boek een rijk potentieel aan zij-thema's heeft met rijke verwerkingsmogelijkheden, zoals 'Waar ligt de Filipijnen?', 'Hoe ziet de natuur er daar uit?', 'Zijn het daar dezelfde bergen als bij ons?'. Niemand vond het boek niet erg geschikt of helemaal niet geschikt.

3.2 Handpop

Het maken van de handpop was niet evident, omdat dit de eerste keer was dat ik dit deed. Ik gebruikte dickere mousse dan in de film en ik had eerst ook niet de goede lijm, waardoor deze niet bleef kleven. Bij alle onderdelen van de pop was het wat zoeken, maar uiteindelijk lukte het wel om alles in elkaar te krijgen. Ik wilde ook zo goed mogelijk het uniform nabootsen, omdat dit dan voor de kinderen zeer herkenbaar zou zijn. Het lukte om in een winkel een T-shirt te vinden bij de babykleding, maar de broek heb ik zelf moeten maken. Ik deed dat uit een oude blauwe en oude witte T-shirt.

De kleuters reageerden enthousiast op de handpop toen ze die voor het eerst zagen. Dus de eerste indruk was heel positief. Niet alle kinderen wisten meteen wie het was, maar een van hen herkende Rosaline direct. Ik vertelde dat het inderdaad Rosaline, die in de Filipijnen woonde, was. Daarna stelden de kleuters vol belangstelling vragen over haar leven. Na deze activiteit gebruikte ik Rosaline om de andere activiteiten in te leiden. Ik ervaarde dat de kinderen hierdoor meer gemotiveerd waren om aan de andere activiteiten deel te nemen.

3.3 Activiteiten

3.3.1 Activiteit 1: waarneming

Ik deed deze activiteit met meerdere groepjes van ongeveer 5 kleuters. Over het algemeen waren de kinderen erg geïnteresseerd in het materiaal dat ik bij me had. Naast mijn eigen aankopen uit de Filipijnen, leende ik ook materiaal van themakoffers bij Mondiale Solidariteit in Gent. Vooral het draagbare materiaal trok hun aandacht. Zo wilden de kleuters bijvoorbeeld graag de schoentjes en de malong⁴ dragen. Andere items, zoals de kokosnootspaarpot en het bamboe muziekinstrument, wekten wel nieuwsgierigheid op, maar na grondige inspectie verloren ze hier toch wat interesse in.

⁴ Een omslagdoek die op verschillende manieren kan worden gedragen.

Figuur 59 : Spelen met het Filipijnse materiaal

Figuur 60: Kijken in het stoffen prentenboek over de Filipijnen

3.3.2 Activiteit 2: zelf gemaakt verhaal

Ik testte het verhaal in twee verschillende groepen. Eerst in een tweede kleuterklas, waar ik het nog als een prototype voorlas via een digiboard. Hierdoor konden de kinderen alles goed zien. Ze waren heel enthousiast over het boek. Ze luisterden aandachtig en konden goed volgen wat er in het verhaal gebeurde. Tijdens het voorlezen gaf ik uitleg over de verschillen tussen de Filipijnen en België. Ik liet hierbij de kinderen vertellen over hoe wij hier alles doen. Vooral de spin die in het verhaal voorkomt en de schrikreactie van de personages vonden ze geweldig. Dit was gebaseerd op een echte situatie die ik meemaakte in mijn Filipijnse klas. Ik liet het filmpje, dat ik hiervan had, zien om de betrokkenheid bij het verhaal van Rosaline te vergroten. Bovendien zorgde het feit dat er een meisje in de klas Rosalie heette, voor extra betrokkenheid met de groep.

Na het verbeteren van het verhaal nam ik de tweede versie mee naar mijn bachelorproefstage in het derde kleuter. Ik heb het verhaal op een grootte van 25 op 25cm afgedrukt en gelamineerd en kon het dus als boek voorlezen voor de klas. Ook deze kinderen waren heel enthousiast over het prentenboek. De kinderen vroegen zelfs of we het nog een keer konden lezen, maar helaas hadden we hier niet genoeg tijd voor.

3.3.3 Activiteit 3: dansen zoals in de Filipijnen

Ook de dansactiviteit deed ik met het 2de kleuter en het 3de kleuter. Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat de kinderen van de basisschool daar regelmatig dansten. Dansen en muziek is een groot deel van de Filipijnse cultuur en dit wilde ik dan ook binnenbrengen in de klas.

Bij het 2de kleuter heb ik dit gedaan tijdens een sportles rond dansen waarbij ik één van de dansen die ik met mijn kleuters in de Filipijnen altijd deed, aanleerde. Dit mochten we dan ook eens op het podium op de speelplaats voor alle klassen doen, met de bedoeling dat alle kleuters van de school hieraan meededen. Ik merkte dat veel kleuters heel enthousiast meededen, maar dat ook heel wat kleuters niet goed begrepen wat de bedoeling was. Het is hier dus duidelijk niet de gewoonte om regelmatig samen te dansen.

Figuur 61: Samen dansen op het podium op de speelplaats

Bij de 3de kleuters heb ik dit in de klas aangebracht als een kortere activiteit. Ook hier merkte ik heel enthousiaste kinderen en ook minder enthousiaste kinderen op.

Figuur 62: Samen dansen in de klas

3.3.4 Activiteit 4: tot-ziens-lied

Het tot-ziens-lied was een grote hit bij de kinderen. Ze vonden het heel leuk om woorden in een andere taal te leren. Zingen en dansen op het lied was ook een favoriete bezigheid. Ze vroegen vaak om het meerdere keren te doen en wilden altijd weten wanneer het tijd was om het lied te zingen. Omdat de kinderen zo enthousiast waren en het lied ook in het verhaal voorkwam, besloot ik een link en QR-code in mijn boek op te nemen. Zo kunnen mensen die het eventueel zouden kopen samen met hun kind(eren) naar het lied luisteren en meezingen

Figuur 63: Samen het tot-ziens-lied zingen en dansen

3.3.5 Activiteit 5: introductie pop Rosaline

Vanuit het verhaal besloot ik ook om een handpop te maken. Ik werk graag met handpoppen en poppenkasten om thema's tot leven te brengen. Ik heb zelfs een hele collectie. Ook in de literatuur vond ik dat dit een meerwaarde kan betekenen bij prentenboeken en om interculturaliteit te bevorderen. Rosaline werd al snel mijn keuze voor de handpop. Zoals eerder beschreven, liet ik de kinderen vragen aan haar stellen. Ik was aangenaam verrast door de boeiende en goed doordachte vragen die ze stelden. Ze waren heel erg geïnteresseerd in het leven van Rosaline. Ik merkte dus inderdaad de grotere betrokkenheid en levendigheid bij de kinderen.

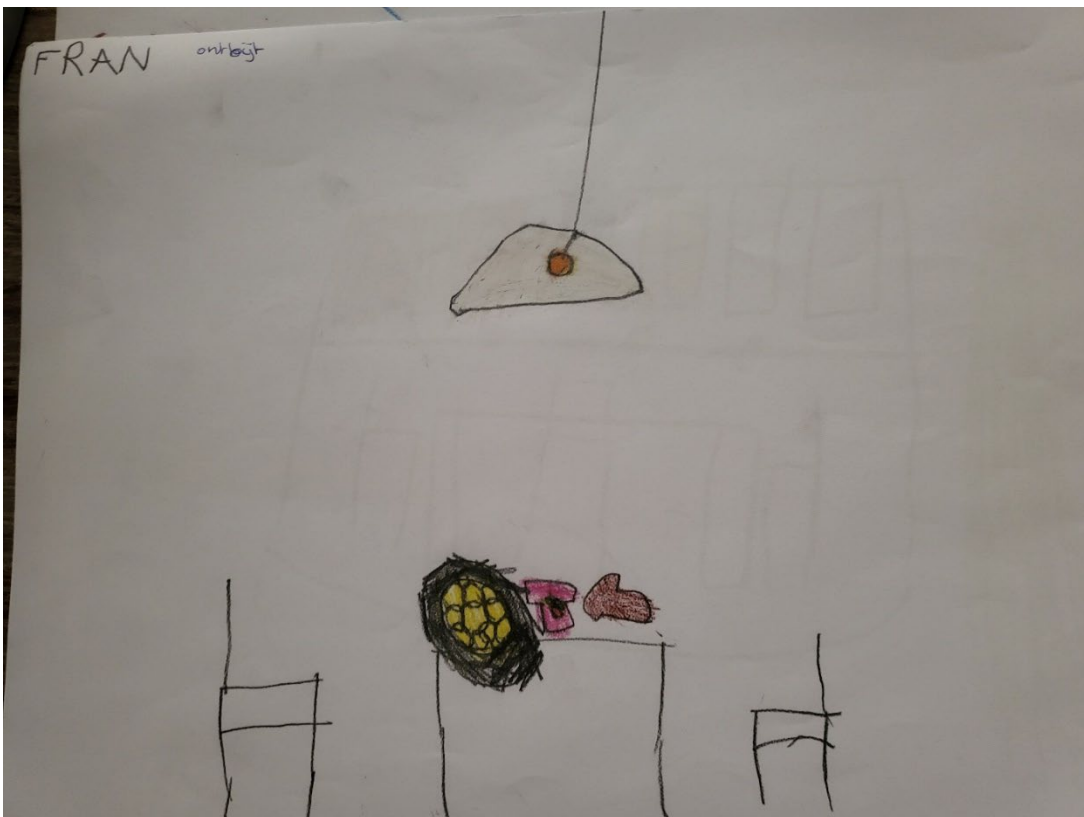
Figuur 64: Praten met Rosaline

3.3.6 Activiteit 6: prentenboek ontwerpen

Ik introduceerde deze activiteit met Rosaline. Ik merkte dat de kinderen hierdoor meer interesse hadden in de activiteiten en enthousiast meededen. Helaas kon ik niet alle kinderen aan bod laten komen door gebrek aan tijd. Sommigen kinderen waren hierdoor wel teleurgesteld, want ze vroegen er echt om. De kinderen die wel de kans kregen, dachten echt na over de verschillen tussen onze schooldagroutine en die in de Filipijnen. Zo tekende een kind haar ontbijt, omdat zij boterhammen of cornflakes at, terwijl ze wist dat kinderen in de Filipijnen rijst als ontbijt eten. Een ander kind tekende de sportzaal met sportattributen, omdat Rosaline in het verhaal had verteld dat de kleuters daar geen sportlessen hadden. Er werden ook tekeningen gemaakt van de kring en de verschillende hoeken van de klas.

Figuur 65: Onze speelplaats

Figuur 66: Ontbijt hier bij ons

3.3.7 Activiteit 7: gebed

Tijdens deze activiteit spraken we eerst over mijn angst voor spin die ik in de Filipijnen zag, net zoals in het verhaal. De kinderen vonden het leuk om over de spin te praten en te delen waar ze bang voor waren. Onder mijn begeleiding kwamen ze tot de conclusie dat insecten ook bang kunnen zijn. Tenslotte dachten we erover na wie ons kon helpen als we bang zijn en dat we heel blij zijn dat die mensen er dan zijn. We sloten de activiteit af door te bespreken dat kinderen in de Filipijnen vaak naar de kerk gaan en daar bidden. We deden dan samen een gebedje om de mensen te bedanken die ons helpen als we bang zijn.

De activiteit vond ik uiteindelijk niet zo goed passen bij het thema van de Filipijnen. De volgende keer zou ik deze activiteit anders aanpakken en meer nadruk leggen op de verschillende godsdiensten en culturele verschillen tussen hier en daar.

3.3.8 Activiteit 8: turon maken

Ook deze activiteit viel bij de twee klasgroepen in de smaak. De kinderen vonden het niet alleen leuk om hun eigen turon te maken, maar ook het opeten ervan beviel goed. Ik merkte dat de kinderen trots waren omdat ze het zelf hadden gemaakt. De derde kleuters vonden het lekkerder dan de tweede kleuterklas. Deze activiteit was een succes, omdat de zintuigen van de kleuters echt werden geprikkeld en ze bewust kennismaakten met de Filipijnse cultuur. Ze leerden ook jackfruit kennen, een tropisch fruit dat hier zelden voorkomt. Sommige kinderen vonden de unieke geur lekker ruiken, terwijl anderen het juist vies vonden. Zo ontdekten ze dat smaken verschillen. Ik raad deze activiteit zeker aan. Een goede voorbereiding en aandacht voor hygiëne zijn belangrijk om de activiteit succesvol te laten verlopen.

Figuur 67: Samen turon maken

Figuur 68: Turon proeven beviel niet iedereen

3.3.9 Activiteit 9: aardbevingen

Dit vonden de kinderen ook heel interessant. Ook hier gebruikte ik weer Rosaline de handpop waardoor naar mijn mening de kinderen meer betrokken waren bij het onderwerp. Ze toonden een grote bezorgdheid voor Rosaline. De kinderen dachten bewust na over aardbevingen en stelden heel interessante vragen. Ze leerden kennismaken met het feit dat ergens anders in de wereld mensen problemen ervaren die mensen hier niet hebben. De kinderen vonden het ook heel leuk om eens veiligheid bij een aardbeving te oefenen.

3.3.10 Activiteit 10: atlasvlinder meten

Deze activiteit liep vlot. Achterafgezien zou ik deze activiteit waarschijnlijk hebben vervangen. De kinderen kwamen wel in aanraking met een vlinder die we hier niet hebben en leerden hoe groot die nu eigenlijk wel echt is. Maar ik vond dat de groep behalve dat niet heel veel geleerd heeft op vlak van de Filipijnen.

Figuur 69: Hoe groot is een atlasvlinder?

3.3.11 Hoekenverrijking

Ik versierde de klas met verschillende materialen. De huishoek en winkelhoek heb ik na de eerste dag van mijn stage ook verrijkt met verschillende Filipijnse materialen. Dit was een groot succes bij de kleuters. De kinderen leefden zich echt in tijdens hun spel. Er was vaak zelfs wat ruzie voor wie in de hoeken mocht en dus moest ik daardoor de kinderen aanduiden die in de hoeken mochten spelen.

In de winkelhoek lagen er kommetjes, Filipijnse stoffen, een parasol, en ander Filipijns materiaal. Om te betalen lag er nagemaakte Filipijnse peso en een prijslijst die de kinderen konden volgen.

De huishoek was versierd met een parasol, de Filipijnse vlag, een mat met palmbomen erop, een hangmat en andere Filipijnse materialen waar ze zich mee konden verkleeden. Dit verrijkte hun rollenspel.

Figuur 70: De winkelhoek

Figuur 71: Hoeveel moet er betaald worden voor deze sjaal en hoed?

Figuur 72: Samen in de hangmat in de huishoek

Figuur 73: Met heel veel plezier verkleden in de huishoek

Figuur 74: Het aangeboden verrijkmateriaal

Figuur 75: Het aangeboden verrijkmateriaal

4 Discussie, conclusie en aanbevelingen

Ik vond het maken van deze bachelorproef heel leerrijk, maar tegelijkertijd ook heel intens. Ik leerde hoe een praktijkgericht onderzoek gebeurt en wat daarbij de stappen zijn. Het schrijven van een bachelorproef vind ik niet eenvoudig. Door mijn dyslexie heb ik het vaak moeilijk met spelling en het correct formuleren van zinnen. Dit is dus eerder een beperking voor mij, waardoor ik ook de neiging heb om uit te stellen. Hierdoor dreigde ik in tijdsnood te komen en heb ik moeten beslissen om het Vlaamse verhaal, dat ik graag had toegevoegd aan de achterkant als een omkeerboek, te laten vallen. Omdat ik me bewust ben van mijn beperkingen wat betreft schrijven heb ik mijn bachelorproef meerdere keren laten nalezen door een aantal mensen in mijn omgeving. Ik maakte ook af en toe gebruik van AI om teksten die ik had geschreven te verbeteren. Mocht ik het hele proces opnieuw doen en kiezen om een prentenboek helemaal zelf te tekenen, dan zou ik dit niet combineren met een stage in het buitenland en van in het begin van het academiejaar alle stappen goed plannen, want het volledig zelf tekenen van een prentenboek is echt een bachelorproef op zich. Uiteraard biedt de buitenlandse stage absoluut een meerwaarde om het prentenboek inhoud te geven, maar dan denk ik dat het goed zou zijn om al eind 2de opleidingsfase te beginnen. Het idee dat ik met een prentenboek wilde werken had ik op zich al in het begin van het academiejaar, maar ik besliste pas in maart om het volledig zelf te tekenen en dat is eigenlijk te laat. Ik wil hierbij wel benadrukken dat ik de buitenlandse stage heel leerrijk vond en een absolute verrijking voor mij als persoon en als toekomstige leerkracht. Ik zou het zo opnieuw doen.

Ik leerde beter en intenser met mijn tekenprogramma Krita werken en ik leerde ook hoe ik prenten leuker en aantrekkelijker kan maken voor kleuters. Ik volgde een kunstrichting in de middelbare school en herontdekte door deze bachelorproef hoe graag ik teken en creatief bezig ben. Dit is een sterkte van mij die ik graag meer zou willen inzetten als afgestudeerde kleuterleerkracht. Dankzij het leren toepassen van de Delphi-methode heb ik ondervonden dat je niet zomaar een prentenboek in elkaar steekt. Het heeft me geholpen om de kwaliteit van het prentenboek te verbeteren, maar tegelijkertijd heeft dit er ook voor gezorgd dat ik de prenten en teksten meerdere keren heb moeten aanpassen wat heel tijdrovend was en wat een bijkomende reden was om het Vlaamse verhaal in het kader van de bachelorproef niet meer te maken. Ik zou dit er graag later wel nog aan toevoegen, omdat ik ervan overtuigd ben dat dit zeker een meerwaarde voor het prentenboek zal betekenen. Ik nam ook niet elke feedback mee in de verbeteringen omdat ik mijn eigen artistieke inbreng en vrijheid wilde bewaren. Wat betreft de Delphi-methode zelf heb ik heel snel vragen opgesteld zonder ze nog eens te laten nakijken, waardoor zowel de vragen als de antwoordmogelijkheden zelf misschien niet altijd goed gekozen waren of juist waren opgesteld. Het was de eerste keer dat ik hiermee werkte en ik moest ook nog leren wat de Delphi-methode juist was. Nu ik dit beter ken zou ik meer tijd besteden aan het kiezen en opstellen van de vragen.

Ik mocht ervaren dat een prentenboek in combinatie met een bijpassende handpop een leuke en fijne manier is om een andere cultuur binnen te brengen in de kleuterklas. De kleuters waren heel erg geboeid en stelden geïnteresseerde vragen aan de handpop. Daarnaast hielp het om de verschillende Filipijnse lesactiviteiten in mijn bachelorproefstage levendiger en aantrekkelijker te maken. De kinderen waren meer betrokken, omdat het verhaal met de handpop realistischer werd. Hierdoor deden ze enthousiast mee met de activiteiten.

Ook het inkleden van de klas speelde een rol in de inleving van de kinderen. De kinderen waren geprikkeld om meer te leren over een ander deel van de wereld en toonden grote interesse in de cultuur die zo anders is maar ook veel gelijkenissen heeft. Ik merkte wel dat de tijd om in te gaan op al hun vragen in de korte bachelorproefstage te beperkt was. Ik nam slechts een deel van de klastijd over, waardoor ik niet echt tot diepgang kon komen, hoewel de kinderen er wel om vroegen.

Ik kan dus concluderen dat een prentenboek en handpop, in combinatie met de inkleding van de klas heel geschikt zijn om interculturaliteit in de kleuterklas te brengen en op die manier wereldburgerschap bij kleuters te stimuleren. Ik merkte dat de kinderen echt wel betrokken waren bij en geïnteresseerd waren in de ander cultuur.

Als aanbeveling voor toekomstige studenten zou ik het advies geven om zich eerst goed te verdiepen in wat een praktijkgericht onderzoek en de Delphi-methode juist inhouden, omdat dit zeker helpt om goed te plannen en geen onnodige tijd te verliezen, alsook efficiënter te kunnen werken. Verder zou het een heel goed idee zijn om nog gelijkaardige prentenboeken te maken over andere culturen, bijv. een Afrikaanse cultuur, want dat was iets wat één van de kleuterjuffen aangaf op mijn vragenlijst. Zij vond mijn Filipijnse verhaal minder relevant, omdat ze op haar school geen Filipijnse kinderen had, maar wel meer Afrikaanse kinderen. Dit zou een mooi vervolg zijn op mijn prentenboek.

Tenslotte zou ik aanbevelen om een hele week of meer 'de Filipijnen' of een gelijkaardig thema als enige thema te hebben in de klas zodat je meer tot diepgang kan komen en interculturaliteit nog meer kan gestimuleerd worden.

|

Lijst met grafieken

Grafiek 1: Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen? Fase 1	100
Grafiek 2: Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen? Fase 1	101
Grafiek 3: Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd? Fase 1	101
Grafiek 4: Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep? Fase 1	102
Grafiek 5: Is het thema in het prentenboek duidelijk? Fase 1	102
Grafiek 6: Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?	103
Grafiek 7: Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen? Fase 1	103
Grafiek 8: Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen? Fase 2	104
Grafiek 9: Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen? Fase 2	105
Grafiek 10: Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd? Fase 2	105
Grafiek 11: Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep? Fase 2	106
Grafiek 12: Is het thema in het prentenboek duidelijk? Fase 2	106
Grafiek 13: Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen? Fase 2	107
Grafiek 14: Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen? Fase 2	107

Lijst met figuren

Figuur 1: Sinulogfeest in de Sint-Bartholomeuskerk in Merksem	14
Figuur 2: De Filipijnen	19
Figuur 3: Filipijnse vlag	19
Figuur 4: Parade in Bayombong	23
Figuur 5: Valentijn kraampje in Bayombong	24
Figuur 6: Onderweg naar de Barsing Falls in Bayombong	25
Figuur 7: Onderweg naar de Barsing Falls in Bayombong	26
Figuur 8: Geiten onderweg naar de Barsing Falls In Bayombong	26
Figuur 9: Rivier onderweg naar de Barsing Falls In Bayombong	27
Figuur 10: De Barsing Falls in Bayombong	28
Figuur 11: Springen van de rots aan de Barsing Falls in Bayombong	28
Figuur 12: Samen met de Filipijnse studenten eten aan de Barsing Falls in Bayombong	29
Figuur 13: Lower Magat eco-tourism park San Luis, Diadi, Nueva Vizcaya	30
Figuur 14: Lower Magat eco-tourism park San Luis, Diadi, Nueva Vizcaya	31
Figuur 15: Banaue museum in Batad Banaue	32
Figuur 16: Banaue museum in Batad Banaue	32
Figuur 17: Banaue museum in Batad Banaue	33
Figuur 18: Banaue museum in Batad Banaue	33
Figuur 19: Zwemmen met walvishaaien in Oslob	34
Figuur 20: Vakantie op het eiland Cebu	35
Figuur 21: Vakantie op het eiland Cebu	35
Figuur 22: Canyoning op het eiland Cebu	36
Figuur 23: Kawasan Falls tijdens het canyoning op het eiland Cebu	37
Figuur 24: Rijstterrassen in Batad Banaue	38
Figuur 25: Rijstterrassen in Batad Banaue	39
Figuur 26: Geit in de rijstterrassen van Batad Banaue	40
Figuur 27: De markt in Solano	41
Figuur 28: Nueva Vizkawa Wellness Farm in Bayombong	42
Figuur 29: Nueva Vizkawa Wellness Farm in Bayombong	43
Figuur 30: Trycicles in Bayombong	43
Figuur 31: Dicht bijeen in de jeepney	44
Figuur 32: Situering SMU Elementary/Grade School Bayombong	47
Figuur 33: preschool Schooldag-indeling	49
Figuur 34: Grade School schooldag-indeling	50
Figuur 35: Werkboekje dat in de kleuterklas werd gebruikt.	52

Figuur 36: Gebedje bij de aanvang van de les	53
Figuur 37: Leren over de letter 'p'	54
Figuur 38: Het alfabet overlopen aan de hand van een liedje	54
Figuur 39 Helmen bij elke klas	55
Figuur 40: Oefenen voor de mogelijke aardbeving	55
Figuur 41: Eucharistieviering in de St. Dominic Cathedral in Bayombong	56
Figuur 42: Eten na het ontvangen van de voedselpakketten	57
Figuur 43 Viering op Aswoensdag op school	57
Figuur 44: Samen pannenkoeken bakken op vrouwendag	58
Figuur 45: Samen koken op activiteitendag	59
Figuur 46: Samen eten met studenten van de Saint Mary's University	60
Figuur 47: Samen eten met de studenten van Saint Mary's University	60
Figuur 48: Ontwerp hoofdpersonage	91
Figuur 49: Ontwerp hoofdpersonage	92
Figuur 50: Ontwerp schooljuf	92
Figuur 51: Ontwerp eerste pagina van het prentenboek	93
Figuur 52: Ontwerp eerste pagina	93
Figuur 53: Ontwerp eerste pagina	94
Figuur 54 : Ontwerp eerste pagina	94
Figuur 55: Maken van het hoofd	98
Figuur 56: Haar aanbrengen	98
Figuur 57: Lichaam maken	99
Figuur 58: Lichaam uittesten en benen aanbrengen	99
Figuur 59 : Spelen met het Filipijnse materiaal	109
Figuur 60: Kijken in het stoffen prentenboek over de Filipijnen	109
Figuur 61: Samen dansen op het podium op de speelplaats	110
Figuur 62: Samen dansen in de klas	111
Figuur 63: Samen het tot-ziens-lied zingen en dansen	111
Figuur 64: Praten met Rosaline	112
Figuur 65: Onze speelplaats	113
Figuur 66: Ontbijt hier bij ons	113
Figuur 67: Samen turon maken	114
Figuur 68: Turon proeven beviel niet iedereen	115
Figuur 69: Hoe groot is een atlasvlinder?	116
Figuur 70: De winkelhoek	117
Figuur 71: Hoeveel moet er betaald worden voor deze sjaal en hoed?	117
Figuur 72: Samen in de hangmat in de huishoek	118
Figuur 73: Met heel veel plezier verkleed in de huishoek	118

Figuur 74: Het aangeboden verrijkingmateriaal

119

Figuur 75: Het aangeboden verrijkingmateriaal

119

Bibliografie

- About meaning. (2024, 05 27). *Betekenis van interculturaliteit (wat het is, concept en definitie)*. Opgehaald van About meaning: <https://nl.about-meaning.com/11034233-meaning-of-interculturality>
- Albers, H. (2024, 02 29). *Leertraject Wereldburgerschap*. Opgehaald van VVSG: <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/leertraject-wereldburgerschap>
- Anné, S., Blanckaert, W., Bynens, L., & Matton, A. (2021). *Praktijkgids systeemdenken voor wereldburgerschapeducatie*. (Djapo, Red.) Herenthout: Zwartopwit.
- Belgische federale overheidsdiensten. (2024, 05 26). *Diversiteit naar herkomst in België*. Opgehaald van Statbel: België in cijfers: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/structuur-van-de-bevolking/herkomst#news>
- Bloom, G., Harding, P., Brash, C., Grosberg, M., & Stewart, I. (2021). *Philippines*. Singapore: Lonely Planet Global Limited.
- CMO. (2024, 02 12). *Wereldburgers*. Opgehaald van CMO: <https://www.cmo.nl/index.php/21-voortgezet-onderwijs-bovenbouw/132-wereldburgers?showall=1>
- Culturele diversiteit en wereldburgerschap*. (2024, 02 12). Opgehaald van Nuffic: <https://www.nuffic.nl/onderwerpen/kinderen-van-internationals/culturele-diversiteit-en-wereldburgerschap>
- Dessein, J., & Houwy, R. (2016). *Inspiratiegids Wereldburgerschap op school*. Brugge: Grafische dienst Provincie West-Vlaanderen.
- Draulans, V., & De Tavernier, J. (2006). *Van multiculturaliteit naar interculturaliteit : ethische reflecties over diversiteit en bedreigd burgerschap*. Leuven: Universitaire pers Leuven.
- Eidhof, B., Nieuwelink, H., & Gellinck, C. (2021). *Handboek Burgerschapsonderwijs voor het voortgezet onderwijs Editie Wereldburgerschap*. Vianen: NewEnergy Printing.
- Enabel. (2023). *20 jaar wereldburgerschapeducatie in Europa: en 30 jaar in het vooruitzicht!* Brussel: Jean Van Wetter. Opgehaald van <https://beglobal.enabel.be/>
- Globi. (2024, 02 24). *Wereldburgerschap: wat betekent dat nu eigenlijk?* Opgehaald van Globi: <https://globi.nl/wereldburgerschap-wat-betekent-dat-nu-eigenlijk/>
- GOV.PH. (2024, 02 25). *About the Philippines*. Opgehaald van GOV.PH: <https://www.gov.ph/the-philippines-3/>
- GOV.PH. (2024, 20 26). *Kindergarten*. Opgehaald van GOV.PH: <https://www.deped.gov.ph/k-to-12/about/k-to-12-basic-education-curriculum/kindergarten/>
- Intercultureel in de klas. (2024, 05 27). *Wat is interculturaliteit?* Opgehaald van Intercultureel in de klas: <https://intercultureelindeklas.weebly.com/wat-is-interculturaliteit.html>

- Klasse. (2024, 04 24). *Er zit meer in een prentenboek dan je denkt*. Opgehaald van Klasse: <https://www.klasse.be/533274/prentenboek-voorlezen-kleuters/>
- Klasse. (2024, 04 24). *Wereldburgerschap begint in de kleuterklas*. Opgehaald van Klasse: <https://www.klasse.be/103026/wereldburgerschap-begint-in-de-kleuterklas/>
- Kreutinger, A. (2024, 05 10). *Patterns*. Opgehaald van PuppetNerd: <https://puppetnerd.com/patterns/>
- Krita. (2024, 04 4). *Krita*. Opgehaald van Krita: <https://krita.org/nl/>
- Krols, Y., Simons, J., & de Graaf, G. (2011). *Interculturele competentie*.
- Kwant, A. (2011). Hoofdstuk 2: Prentenboeken en sociaal-emotionele ontwikkeling. In A. Kwant, *Geraakt door prentenboeken: Effecten van het gebruik van prentenboeken op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kleuters* (pp. 17-42). Delft: Eburon.
- Kwant, A. (2011). Hoofdstuk 3: Selectie van het prentenboekencorpus. In A. Kwant, *Geraakt door prentenboeken: Effecten van het gebruik van prentenboeken op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kleuters* (pp. 43-70). Delft: Eburon.
- Meurs, H. (2015). *De handpop als pedagogisch hulpmiddel : voor ieder kind een vriendje*. Elst: Wonderbaarlijke Spiegels.
- NRC. (2024, 06 06). *Once again, Burkina Faso is the world's most neglected crisis*. Opgehaald van NRC Norwegian Refugee Council: <https://www.nrc.no/news/2024/june/once-again-burkina-faso-is-the-worlds-most-neglected-crisis/>
- Nuffic. (2024, 02 25). *Filipijnen: Basis- en voortgezet onderwijs*. Opgehaald van Nuffic De Nederlandse organisatie voor internationalisering in het onderwijs: <https://www.nuffic.nl/onderwijssystemen/filipijnen/basis-en-voortgezet-onderwijs>
- Opgroeien. (2024, 06 03). *Materialenpakket Boekenlijst intercultureel (voor)lezen*. Opgehaald van Opgroeien: <https://www.opgroeien.be/kennis/toolbox/materialenpakket-boekenlijst-intercultureel-voorlezen>
- Prentenboek.nl. (2024, 05 26). *Schrijven*. Opgehaald van Prentenboek.nl Alles over prentenboeken: <https://www.prentenboek.nl/schrijven/>
- PuppetNerd. (2024, 05 10). *How To Make A Puppet Head Pattern From Scratch! - Part 1 - Puppet Building 101*. Opgehaald van Youtube.be: <https://www.youtube.com/watch?v=2CJ7pdF3I-s>
- Saint Mary's University. (2023, 11 11). *Admission Requirements for Grade School Pupils - Preschool (Junior Kindergarten, Kindergarten)*. Opgehaald van Saint Mary's University: <https://smu.edu.ph/admissions/grade-school/>
- Saint Mary's University. (2023, 11 11). *Grade School*. Opgehaald van Saint Mary's University: <https://smu.edu.ph/academics/gs-academics/#>

- Schmid, S. (2024, 05 26). *Een kinderboek schrijven: Hoe je een verhaal ontwikkelt*. Opgehaald van Neuroflash: <https://neuroflash.com/nl/blog/een-kinderboek-schrijven-hoe-je-een-verhaal-ontwikkelt/>
- Schoolportaal.be. (2024, 05 27). *Intercultureel onderwijs*. Opgehaald van Schoolportaal.be: <https://schoolportaal.be/pedagogie-en-didactiek/intercultureel-onderwijs/>
- Unesco. (2016). *Global Education Monitoring report Summery: Education for people and planet: creating sustainable futures for all*. Frankrijk: Unites Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Unicef for every child Philippines. (24, 02 28). Opgehaald van Unicef for every child: <https://www.unicef.org/philippines/>
- Van Dale. (2024, 06 06). *Interculturaliteit*. Opgehaald van Van Dale Online woordenboeken: <https://vowb.vandale.nl/?dictionaryId=gwn&article=%7B%22search%22%3A%22interculturaliteit%22,%22index%22%3A0,%22type%22%3A%22EXACT%22,%22dictionaryId%22%3A%22gwn%22%7D&query=interculturaliteit>
- Van Dale. (2024, 06 06). *Wereldburgerschap*. Opgehaald van Van Dale Online woordenboeken: <https://vowb.vandale.nl/?dictionaryId=gwn&article=%7B%22search%22%3A%22wereldburgerscheducatie%22,%22index%22%3A241762,%22type%22%3A%22ALPHABETICAL%22,%22dictionaryId%22%3A%22gwn%22%7D&query=wereldburgerscheducati>
- Veen, A., & Stronkhorst, E. (2024, 05 26). *Effectieve interventie: digitale prentenboeken*. Opgehaald van Onderwijskennis: https://www.onderwijskennis.nl/sites/onderwijskennis/files/media-files/Effectieve%20interventie%3B%20digitale%20prentenboeken_DEF.pdf
- Vercruyssen, S. (2024, 06 06). *Vergeten conflicten: Burkina Faso blijft meest verwaarloosde vluchtelingencrisis ter wereld*. Opgehaald van VRTnws: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/05/30/burkina-faso-is-de-meest-verwaarloosde-ontheemdenecrisis/>
- Villegas, F. (2024, 05 06). *Delphi Method: Definition, Steps, Pros, Cons, Uses & Examples*. Opgehaald van Questionpro: <https://www.questionpro.com/blog/delphi-method/>

Bijlagen

Bijlage 1: Brainstorm voor het verhaal

~~ABDES~~
kind naar school
naar school. - wat gebeurt er over
- hoe
Vlinders op de voordeur
Filipijnse kind
spin in glas
breuk
2 kant boek
↳ naam: Filip.
achterkant: België
van ochtend naar avond.

Bijlage 2: Beantwoorde vragenlijsten

Eerste fase

leerkrachten

 hogeschool
VIVES

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend *Zeker mooi & creatief gemaakt!*
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel *Duidelijke opbouw op niveau van oudere kleuters*
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend *Leest niet*
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant *ligt verder weg van de leef-wereld bij ons, maar zeker educatief.*
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

De levenslekt prenten en kussen zorgen voor een leuke mix. Prent op speelstoelen, foto scherpst maker. of is 'stolje' boven palmbomen weglaten

- Gerechter verwijzen in de illustraties zelf.*
- Zien goed dat je jouw kalender kan indetren! Zowel de tekst als prenten zijn goed gekozen en gemaakt.*

leerkrachten

**hogeschool
vives**

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

Ik vind sommige dingen wat moeilijk bij het blad vd foto

hogeschool
VIVES

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

Er staan nog enkele taal foutjes in

.....

.....

leerkrachten

**hogeschool
vives**

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig *jammer dat de stijl soms veranderde. (fictief ↔ reël)*
 - Onvoldoende
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd *doorlog van een schooldag.*
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt *de lange zinnen maken het moeilijk om te volgen.*
 - Nee, helemaal niet geschikt

leerkrachten

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk → dag op een school in de Filipijnen?
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant wel leerrijk
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

*ik zou de verhalen ook aanpakken maar
de vertaling is erg onnatuurlijk in België.
De teksten hier laten pikken.*

leerkrachten

**hogeschool
vives**

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende

Zou leuk zijn mocht alles met echte foto's uit de Filipijnen gemaakt zijn maar is ook heel mooi zo!
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend

geen idee wat de spin doet in het verhaal?
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd

Zou misschien nog iets duidelijker kunnen (al volgens dagverloop) met echt de nadruk op v.b. activiteiten of dagmomenten
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

** bij uitleg foto zo als aan elkaar?*

** wat bedoel je met "bewakers"? → leraren van school? politie? ...*

** alle kinderen verzamelden*

** wor de me naar hiden*

hogeschool
VIVES

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk → Filipijnen? Voeding? schooldag? → is er een titel?
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant ↓ is een prentenboek dat altijd, zonder link naar maatschappij kan gelezen worden
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt → soms lange zinnen maar als je het voorleest kan je met je intonatie alles duidelijk overbrengen.
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

..... Succes met de bachelorproef fente!

..... Goed bezig, leuk boekje!

.....

kerkrachten

 hogeschool
VIVES

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
VIVES

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

klotte taal geschreven voor oudste kleuters mis ik inhoud. Het gaat best over iets specifiek bij eerste pagina kwam als een mooi avontuur en verder miste ik dat.

hogeschool
vives

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?

Uitstekend *heel mooie illustraties; sluiten goed aan bij het verhaal.*

Goed

Matig

Onvoldoende

2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?

Boeiend en origineel *ik herken:*

Gemiddeld *inleiding - verhaal - climax - einde → climax kon iets sterker alhoewel, spin: geburen heel herkenbaar is voor de kleuters*

Saai en voorspelbaar

Verwarrend

3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?

Ja, zeer goed gestructureerd *ja; structuur*

Ja, redelijk gestructureerd *dagverloop is*

Nee, matig gestructureerd *goed herkenbaar*

Nee, helemaal niet gestructureerd

4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?

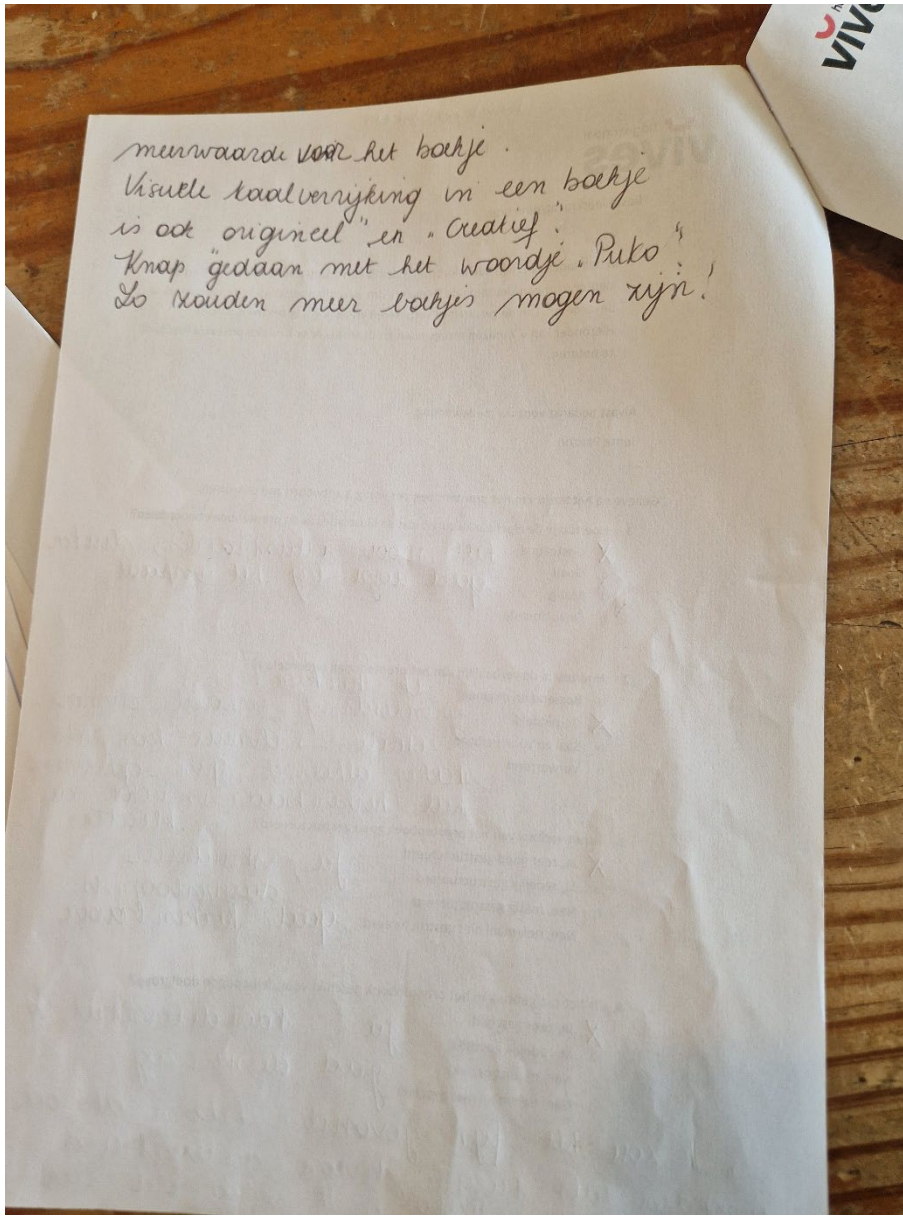
Ja, zeer geschikt *ja - taaldiversiteit is goed aanwezig*

Ja, redelijk geschikt

Nee, matig geschikt

Nee, helemaal niet geschikt

→ Ik zou het fijn gevonden hebben als ook woorden als *tricycle* *turon* geïllustreerd werden zoals *"piko"*. Ik vind dit een

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen? *in school met veel nationaliteiten*

- Zeer relevant *sluit goed aan bij een diverse maatschappij maar veel Filipijnse kinderen hebben nog niet in tegenstelling tot Afrikaanse.*
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt *zeer geschikt*
- Redelijk geschikt *in bepaalde thema's en periodes binnen een duidelijke en betekenisvolle context; Xomaar*
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen? *gewoon vertellen zou ik misschien met doen.*

.....

Mooi boekje! Knap gedaan!

.....

Tweede fase

leerkrachten

hogeschool
vives

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback.
Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

**hogeschool
vives**

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

Taal: kies of je het in verleden tijd wilt vertellen of in tegenwoordige tijd. Nu is het afgewisseld, waardoor de tekst moeilijker is. Iedereen zou leukere prenten! Het oogt niet stereotiep en is herkenbaar voor de kleuters.

ouder / groot ouder
leerkracht

hogeschool
vives

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.
Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

.....

.....

.....

leerkracht

hogeschool
vives

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt *eerder de oudste kleuters*
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

.....

.....

.....

ouder / groot ouder

**hogeschool
vives**

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.
Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

Op het blaadje "puto" zou ik zo als samen volgen ... bij hartige gerechten zoals pancit in de Filipijnse keuken. "een p" ↓

De hapjes en snack, "puto en tucuan" heel duidelijk voorgesteld en uitgelegd! Rosaline en haar vriendinnetje Marga prachtig laten verschijnen in het straatbeeld van de Filippijnen. Het "tot-ziens-liedje" met plexier kunnen beluisteren met de QR-scanner.

ouder / groot ouder

hogeschool
vives

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel → *Dit heeft ook niet bij kleuters, ze houden van alledaagse situaties.*
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

In de tekst zelf zou ik bepaalde herhalige
verwijder. Je vertelt soms dingen opnieuw die
al duidelijk zijn vanuit de context.
vb. 'onderweg' - 'laag de weg'
'laten we wel in de rij gaan staan' - 'alle kinderen
gigen netjes in de rij staan'.
'De kinderen gingen zitten.'

En inderdaad, best is de Tegenwoordige Tijd zelf.

De tekening vind ik heel mooi gemaakt en leuk
hoe je verschillende culturele elementen aanbrengt!

ouder / grootouders

**hogeschool
vives**

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

- Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
- Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld *is meer een ~~toe~~ educatief boek*
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
- Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
- Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen? *→ vooral in deze tijd van diversiteit heel relevant naar kleuters toe.*

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

** Verhaal best in tegengestelde tijd vertellen.*

** Mischien herhaling vermijden → alle kinderen gingen met je in de rij staan "mag weggeboten worden".*

** Gogjen van kinderen op pagina met "kuron" juist richten - sommige kijken scheel.*

~~Beste~~
oudergroepouder

**hogeschool
vives**

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filippijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

hogeschool
vives

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant → *mogelijkheid met een Vlaamse kind een meerwaarde betekenen*
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

Ik heb ook mijn opmerkingen

Tekst is erg goed. Een gelijkheid op. Filipijnse kinderen (zie foto's)

L. illustratie van Tringale geschiedenis (misschien recept bij schrijven) is relevant

*- QR-code → afscheidsgedje heel interessant
↳ geeft goed de sfeer weer!*

*- op letter taal
↳ overzicht, duidelijk, leesbaar, eenvoudig en nuttig*

boekhandelaar

 hogeschool
vives

Beste leerkracht/directeur

In het kader van mijn bachelorproef maak ik een prentenboek voor het 2de en 3de kleuter over een kleuter in de Filipijnen, om wereldburgerschap in de kleuterklas te bevorderen. Om de kwaliteit te verbeteren vraag ik graag om uw feedback. Hieronder kan u 7 vragen terugvinden en daarna is er ook ruimte om extra feedback te noteren.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Jente Pardon

Gelieve na het lezen van het prentenboek per vraag 1 antwoord aan te kruisen.

1. Hoe zou je de algehele kwaliteit van de illustraties in dit prentenboek beoordelen?
 - Uitstekend
 - Goed
 - Matig
 - Onvoldoende
2. Hoe zou je de verhaallijn van het prentenboek beoordelen?
 - Boeiend en origineel
 - Gemiddeld
 - Saai en voorspelbaar
 - Verwarrend
3. Is het verhaal van het prentenboek goed gestructureerd?
 - Ja, zeer goed gestructureerd
 - Ja, redelijk gestructureerd
 - Nee, matig gestructureerd
 - Nee, helemaal niet gestructureerd
4. Is het taalgebruik in het prentenboek geschikt voor de beoogde doelgroep?
 - Ja, zeer geschikt
 - Ja, redelijk geschikt
 - Nee, matig geschikt
 - Nee, helemaal niet geschikt

5. Is het thema in het prentenboek duidelijk?

- Ja, zeer duidelijk
- Ja, enigszins duidelijk
- Nee, niet erg duidelijk
- Nee, helemaal niet duidelijk

6. Hoe zou je de relevantie van het prentenboek voor de huidige maatschappij beoordelen?

- Zeer relevant
- Enigszins relevant
- Niet erg relevant
- Totaal niet relevant

7. Is het prentenboek geschikt om voor te lezen aan een groep kinderen?

- Zeer geschikt
- Redelijk geschikt
- Niet erg geschikt
- Helemaal niet geschikt

Heb je nog andere opmerkingen?

.....

.....

.....

